

**ŞİRKETLER TOPLULUĞUNDA KONSOLİDASYON:
MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

NEDİME ARSLAN TORAMANOĞLU

İŐIK ÜNİVERSİTESİ

2016

i

İŐIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MUHASEBE VE DENETİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ŞİRKETLER TOPLULUĞUNDA KONSOLİDASYON:
MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

DANIŐMAN
PROF. DR. S. SAYGIN EYÜPGİLLER

İŐIK ÜNİVERSİTESİ

2016

IŞIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ŞİRKETLER TOPLULUĞUNDA KONSOLİDASYON:
MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI**

Yüksek Lisans Tezi
NEDİME ARSLAN TORAMANOĞLU

ONAYLAYANLAR:

Prof. Dr. S. Saygın EYÜPGİLLER Işık Üniversitesi
(Tez Danışmanı)

Prof. Dr. Dilek TEKER Işık Üniversitesi

.Doç.Dr. İlker Kıymetli ŞEN İstanbul Ticaret Üniversitesi

Onay Tarihi: 11/01/2016

Özet

Çalışmamızın amacı; finansal tablo konsolidasyon standartlarının çerçevesinin çizilmesi, Türkiye’de şirketler topluluğunda konsolidasyonun gerekliliğine ve önemine değinilerek, Kamu Yararını İlgilendiren (KAYİK) kuruluşlar dışında yer alan kuruluşların da finansal tablolarını konsolide etmelerinin zorunluluğu ile ilgili gerekçelerin paylaşılması ve Türkiye’de şirketler uygulamasında konsolidasyonun yerini ortaya çıkarmaktır.

Konumuz üç bölüm olarak incelenmiştir. İlk bölümde konsolidasyon ile ilgili kullanılan kavramların anlamları, konsolidasyonun türleri, yöntemleri, konsolide mali tablolar ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

İkinci bölümümüzde, Türk Ticaret Kanunu’nda yapılan düzenlemelerle getirilen şirketler topluluğu kavramının kapsamı, şirketler topluluğunda ilgili muhasebe ilkeleri ve standartları, finansal raporlamalar incelenmiştir.

Üçüncü ve son bölümde Türkiye’de şirketler topluluğunda uluslararası standartlara uygun konsolidasyonun yapılma zorunluluğu, önemi ve gerekliliğinin yanı sıra mali tablolarında konsolidasyon yapmayan ve yapan şirketler arasındaki farklar ve konsolidasyon standartlarında son yıllarda yapılan değişikliklerin etki ve sonuçları işlenmiş ve Sermaye Piyasası mevzuatına uygun konsolidasyon yapan bir şirketler topluluğunun konsolide raporlaması örnek olarak ele alınmıştır.

**CONSOLIDATION IN GROUP OF COMPANIES:
EVALUATION OF ACCOUNTING AND FINANCIAL
REPORTING STANDARDS**

Abstract

The aim of the study is is the new general accounting standard for the consolidation of financial statements in group companies in Turkey, consolidation requirements and referring to the equal importance of financial statement consolidation for the institutions other than public interest institutions sharing the grounds related to the consolidation and the current situation for reporting by group companies in Turkey.

The subject has been studied in three parts: In the first part the meaning of the terms used in the practice of consolidation, types and methods of consolidation, methods, and the consolidated financial statements related descriptions,

The second part of our thesis focuses on the formation of the new concept known as group companies in Turkish Commercial Law. Accounting principles and standards for the group companies and the related financial reporting has been examined,

The third and last part of the study is about consolidation made compulsory in Turkey, as well as the importance and necessity of consolidation and those who make the difference between companies and consolidation effects and consequences of changes made to the standard is finished. The final part covers an example of consolidated group company financial reporting under Capital Markets Regulations.

TEŞEKKÜR

Tezimin konusunun seçim aŐamasından araŐtırılması, hazırlanması aŐamalarına kadar beni yalnız bırakmayarak sabırla yönlendiren, bilgilerini, tecrübelerini benimle paylaşan kıymetli DanıŐmanın Prof. Dr. Sait Saygın EYÜPGİLLER hocama saygılarımı sunar çok teşekkür ederim.

Tüm eğitim hayatım boyunca bana destek olan, inanan hayatımda istersem her Őeyi başarabileceğimi hissettiren anneme, babama hayatımda oldukları için sonsuz teşekkür ederim.

Tez hazırlama gibi yoğun tempo gerektiren, özveri isteyen bir sűrete beni yalnız bırakmayıp sabırla bekleyen ve her konuda maddi manevi desteğini esirgemeyen kıymetli eŐim Ramazan TORAMANOėLU'na minnettarlığımı bir borç bilir, teŐekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Özet.....	iii
Abstract.....	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	13
BİRİNCİ BÖLÜM	15
KONSOLIDASYON: GENEL AÇIKLAMALAR	15
1.1. Tarihi Süreç ve Uluslararası Perspektif	15
1.2. Konsolidasyon Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi.....	15
1.3. Konsolidasyonun Tanımı Ve Amacı.....	16
1.4 Konsolidasyon Yöntemleri	17
1.4.1 Tam Konsolidasyon Yöntemi	17
1.4.2. Kısmi (Oransal) Konsolidasyon	18
1.4.3. Özkaynak Yöntemi.....	19
1.5. Konsolidasyon İşlemleri	20
1.6. Konsolidasyona Katılacak İşletmelerde Aranacak Koşullar	21
1.7. Konsolidasyon Kapsamı Dışında Bırakılacak İşletmeler	21
1.8. Konsolidasyon ile İlgili Kavramlar	22
1.8.1. Ana Ortaklık.....	22
1.8.2. Bağlı Ortaklık	22
1.8.3. İştirakler.....	23
1.8.4. Diğer Ortaklar	23
1.8.5. Kontrol Gücü	24
1.8.6. Şirketler Topluluğu	25
1.8.7. Azınlık Payları.....	26
1.9. Konsolide Mali Tablolar ile İlgili Kavramlar	26
1.9.1. Konsolide Mali Tablo Düzenlenmesinin Amacı	26
1.9.2. Konsolide Mali Tabloların Düzenlenmesinde Genel Esaslar	27

1.9.2.1. Konsolide Bilançonun Düzenlenmesine İlişkin Esaslar	30
1.9.2.1.1. Genel Açıklama	31
1.9.2.1.2. Edinme Sırasında Konsolidasyon	31
1.9.2.1.2.1. Ana İşletmenin Bağlı İşletmenin Tamamına Sahip Olması	32
1.9.2.1.2.2. Ana İşletmenin Bağlı İşletmenin Bir Bölümüne Sahip Olması.....	32
1.9.2.1.3. Edinmeden Sonraki Konsolidasyon.....	33
1.9.2.1.3.1. Ana İşletme İle Bağlı İşletme Arasında İş İlişkisinin Bulunması Durumunda Konsolidasyon.....	33
1.9.2.1.4. Birden Çok Bağlı İşletmenin Olması Durumunda Konsolidasyon..	33
1.9.2.1.5. Gidermeler Ve Düzeltmeler.....	34
1.9.2.1.5.1. Ana İşletmenin Bağlı İşletmeye İştirak Tutarının Karşılıklı Olarak Giderilmesi.....	35
1.9.2.1.5.2. Ana İşletmenin İştirak Tutarı İle Bağlı İşletmenin Defter Değeri Arasındaki Farkın Saptanması.....	35
1.9.2.1.5.3. Azınlık Payının Saptanması	35
1.9.2.1.5.4. Borç Ve Alacaklarla Alım –Satım İlişkisinden Doğan Farkların Giderilmesi.....	36
1.9.2.2. Konsolide Gelir Tablosu Düzenlenmesine İlişkin Esaslar	36
1.9.2.2.1. Genel Açıklama	37
1.9.2.2.2. Gidermeler Ve Düzeltmeler.....	37
1.9.2.2.2.1. İşletmeler Arası Stok Kârların Giderilmesi.....	37
1.9.2.2.2.2. İşletmeler Arası Kâr Payı Aktarılmasının Giderilmesi.....	38
1.9.2.2.2.3. İşletmeler Arası Mal, Hizmet Alış Ve Satışların Giderilmesi	38
1.9.2.2.2.4. İşletmeler Arası Sabit Varlık Satışlarından Doğan Kârların Giderilmesi.....	38
1.9.2.2.2.5. İşletmeler Arası Gelir Ve Gidere İlişkin Giderme	39
1.9.3. Konsolide Edilecek Bilanço ve Gelir Tablosunda Aranacak Koşullar .	39
1.9.3.1. Değerleme Yöntemlerinin Aynı Olması	39
1.9.3.2. Mali Tabloların Kapanış Günlerinin Aynı Olması	39
1.9.3.3 Muhasebe Düzenlerinin Aynı Olması.....	40
1.9.3.4. Mali Tabloların Gerçeği Yansıtan Bilgileri Kapsaması	40
1.9.3.5. Aynı Zaman Dilimine Ait Olmaları.....	40
1.9.3.6. Faaliyet Konularının Benzer Olması.....	40

1.9.4. Mali Tablolar	41
1.9.4.1. Temel Mali Tablolar	41
1.9.4.2. Ek Mali Tablolar	42
1.9.4.2.1. Fon Akım Tablosu	43
1.9.4.2.2. Nakit Akım Tablosu	43
1.9.4.2.3. Satışların Maliyeti Tablosu	44
1.9.4.2.4. Özkaynak Değişim Tablosu	44
1.9.4.2.5. Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosu	44
1.9.4.2.6. Kâr Dağıtım Tablosu	44
1.9.4.3. Mali Tablo Dipnotları	45
1.9.5. Konsolide Finansal Tablo Dipnotlarında Açıklanması Gereken Bilgiler	45
1.10. KONSOLİDASYON TÜRLERİ	47
1.10.1. Teori Bakımından	47
1.10.1.1. Ana Ortaklık Teorisi	47
1.10.1.2. Tek İşletme Teorisi	47
1.10.2. Amaç Bakımından	47
1.10.2.1. Mali Tabloların Konsolidasyonu	47
1.10.2.2. Vergi Matrahının Konsolidasyonu	48
1.10.3. Neden Bakımından Konsolidasyon	48
1.10.3.1. İştirak-Ortaklık ve Benzeri Nedenle Konsolidasyon	48
1.10.3.1.1. Maliyet Yöntemi	48
1.10.3.1.2. Özkaynak Yöntemi	49
1.10.3.1.3. Satın Alma (Elde Etme)Yöntemi	49
1.10.3.1.4. Menfaatlerin Birleştirilmesi Yöntemi	50
İKİNCİ BÖLÜM	50
2. ŞİRKETLER TOPLULUĞUNDA KONSOLİDASYON	50
2.1. HÂKİM ŞİRKET- BAĞLI ŞİRKET KAVRAMLARI	51
2.1.1. Raporlama Sorumlulukları Ve Yaptırımları	52
2.1.2. Şube, İşletme ve İşyerlerinin Konsolidasyonu	54
2.1.2.1. Şubelerin Konsolidasyonu	54

2.1.2.2. İşletme ve İşyerlerinin Konsolidasyonu	58
2.2. BİR DEN DAHA ÇOK BAĞLI İŞLETMENİN OLMASI DURUMUNDA KONSOLİDE KONSOLİDE MALİ TABLOLARIN DÜZENLENMESİ.....	58
2.2.1. Ana İşletmeyle Bağlı İşletmeler Arasındaki İlişkinin Doğrudan Olması Durumunda Konsolidasyon.....	58
2.2.2. Ana İşletmeyle Bağlı İşletmeler Arasındaki İlişkinin Dolaylı Olması Durumunda Konsolidasyon.....	60
2.3. ŞİRKETLER TOPLULUĞUNDA KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ MUHASEBE İLKELERİ VE STANDARTLARI	62
2.3.1. Konsolidasyona Yön Veren Muhasebe İlke Ve Kavramları	62
2.3.1.1. Sosyal Sorumluluk İlkesi	62
2.3.1.2. Özün Önceliği İlkesi	62
2.3.1.3. Kişilik Kavramı	63
2.3.1.4. Tutarlılık Kavramı.....	63
2.3.1.5. Tam Açıklama İlkesi	63
2.4. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ VAR OLUŞUMLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	64
2.4.1. Kavram Farklılıkları.....	65
2.4.2. Teknik Yapı Farklılıkları	66
2.4.3. Kültür Farklılıkları	66
2.5. ULUSLAR ARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI VE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARI KURULU	67
2.6. KAMU GÖZETİM MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLAR KURUMU	73
2.7. TÜRKİYE’DE YÜRÜRLÜKTE BULUNAN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI	74
2.8. TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI	78
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	84
3. TÜRK MUHASEBE UYGULAMASINDA KONSOLİDASYON	84
3.1. TÜRKİYE’DE KONSOLİDASYON YAPMA ZORUNLULUĞU	84
3.2.KONSOLİDASYONUN TÜRKİYE’DE GEREKLİLİĞİ VE ÖNEMİ	85

3.3. KONSOLİDASYON YAPMAYAN VE YAPAN ŞİRKETLER ARASINDAKİ FARKLAR.....	86
3.4.ADI ORTAKLIK VE YURT DIŞI ŞUBELERİN DURUMU.....	87
3.5. MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE KONSOLİDASYON	88
3.5.1. Türkiye Muhasebe Standartları- TMS27-TMS 28	88
3.5.2. Türkiye Finansal Raporlama Standardı- TFRS10- TFRS11.....	90
3.6.KONSOLİDASYON STANDARTLARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN ETKİ VE SONUÇLARI.....	91
3.7.GRUP ŞİRKETLERDE KONSOLİDASYON ÖRNEK UYGULAMASI ...	94
..... HOLDİNG A.Ş.	94
3.7.1.KONSOLİDE FİNANSAL DURUM TABLOSU	95
3.7.2.KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU	99
3.7.3.KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOSU	101
1.7.4.KONSOLİDE ÖZ KAYNAK DEĞİŞİM TABLOSU	103
3.7.5.KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR.....	115
SONUÇ	139
KAYNAKÇA.....	142

KISALTMALAR

a.g.e	:Adı geçen eser
s.	:sayfa no.
AB	:Avrupa Birliği
BDDK	:Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BM	:Birleşmiş Milletler
BKK	:Bankalar Kurulu Kararı
ED9	:Yorumlayıcı Taslak
GKGMİ	: Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri
GVK	:Gelir Vergisi Kanunu
KGK	:Kamu Gözetim Kurumu
KHK	:Kanun Hükmünde Karar Name
KVK	:Kurumlar Vergisi Kanunu
IAS/UMS	:Uluslararası Muhasebe Standartları
IASB/UMSK	:Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
IASC	:Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi
IASCF	: Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı
IFAC	: Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
IFRIC	: Uluslararası Finansal Raporlama Yorumlama Komitesi
IFRS/UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
IMF	:Uluslararası Para Fonu
IPA	:Katılım Öncesi Mali Yardım
IOSCO	:Menkul Kıymetler Komisyonları Uluslararası Örgütü
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
SPK	:Sermaye Piyasası Kurulu
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
THP	:Tek Düzen Hesap Planı

- TMS : Türkiye Muhasebe Standartları
TMSK : Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TMUD : Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği
TMUDESK : Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TSE : Türk Standartları Enstitüsü
TTK : Türk Ticaret Kanunu
TURMOB : Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği

GİRİŞ

Gelişen dünya ekonomik şartları karşısında, ulusal ve küresel ekonominin hızla büyümesi ve risklerin karmaşıklaşması, bazı yeni muhasebe ve raporlama standartları ihtiyaçlarının doğmasına, hali hazırda var olan uygulamaların eksik kalmasına yeterli düzeyde verimli bilgi akışı sağlamamasına neden olmaktadır. Her gelişmiş ülke gibi Türkiye de girişimcilerinin yalnızca kendi sınırları içinde değil uluslararası alanda yatırımlar yaptığı, yurt dışındaki yatırımcıların, girişimcilerin de gündün güne daha fazla ülkemizde faaliyet göstermesine olanak sağlayan bir ülkedir.

Finansal piyasaların küreselleşmesi, şirketlerin çokulusluluktan küreselliğe dönüşmesi, bağımsız denetim kuruluşlarının gelişen dünyadaki piyasalarda var olan gücü ve rekabeti, bazı bölümlerince ekonomik beraberlik oluşturma düşünceleri, özellikle 2000'li yılların başında uluslararası alanda muhasebe kayıtlarında meydana çıkan usulsüzlüklerin oluşturduğu skandallar, muhasebe ve denetim düzenlemelerinin kesin biçimde yenilenmesi ve güncelleştirilmesi gerekliliğinin önemini gözler önüne koymuştur. Bu çerçevede ; Avrupa birliğinin , teşkilatlanmış piyasalarda ve borsada işlem gören hisse senetleri büyük işletmelerin konsolide tabloların en son 01.01.2005 tarihinden itibaren, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ile uyumluluğu mecburiyet olması ; Uluslararası Sermaye Piyasası Kurulları Örgütünün (IOSCO) dünyaca kabul görmüş muhasebe standartlarının var oluşunda Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulunu (IASB) destekleme politikalarını teşahup etmek ve bu amaçla çok uluslu şirketlerin UFRS 'yi kullanmalarına izin vermelerine ilişkin bir referans kararı ülkemizin Avrupa Birliği için tam üyelik konusundaki kararlılığın etkisi ile ülkemizde uygulanan Muhasebe Standartlarının UFRS ile uyumunun sağlanması için yapılan çalışmalar Türk Ticaret Kanunu'nda ve Kamu Gözetim Kurulu mevzuatında yapılan düzenlemelerle 2013 yılında önemli bir aşamaya ulaşmıştır.

Bu çerçevede, Türk Ticaret Kanunu'nda yapılan düzenlemelerle “Şirketler topluluğu” hükümleri mevzuatımıza dahil olmuş, ikincil mevzuat ve Kamu Gözetim Kurulu mevzuatıyla da şirketler topluluğu raporlamasında yeni bir dönem başlamıştır. Bakanlar Kurulu ve Kamu Gözetim Kurulu'nun Türkiye Muhasebe Standartlarını uygulama zorunluluğu getirdiği şirketleri kamu yararını ilgilendiren

şirketlerle sınırlı tutması, 2016 yılı itibariyle zorunlu konsolidasyon uygulamasının yaygınlaşmasına engel oluşturmaktadır. Çalışmamız temelde, şirketler topluluğu zorunlu konsolidasyon uygulamasının tüm paydaşlar açısından gerekliliği hatta vazgeçilmezliği hususunun ortaya konulmasını amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda gerekli internet, kitap ,makale ve dergiler taranarak araştırmalar yapıldı.Diğer ülkelerin yapmış olduğu uygulamalar incelenmiş olmakla birlikte , meslek mensupları ile fikir alışverişi yapılmış ülkemizdeki eksikliği tespit edilerek ve bağımsız denetimden geçmiş bir örnek uygulama yapılarak çalışmamız sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KONSOLIDASYON: GENEL AÇIKLAMALAR

1.1. Tarihi Süreç ve Uluslararası Perspektif

İlk olarak hisse senetleri sermaye piyasasında işlem gören şirketlerin yıllık mali tablolarında karşılaştığımız konsolide finansal tabloların geçmişi XX. yüzyıl başlarında Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan ekonomik gelişme dönemine dayanmaktadır.

1.2. Konsolidasyon Uygulamalarının Tarihsel Gelişimi

Konsolide finansal tablo uygulamaları ilk olarak XX. yüzyıl başlarında ABD'de baş göstermiştir. ABD New Jersey'de 1901 yılında kurulan United States Steel Company alı şirket çelik ile ilgilenmektedir. "konsolide bilanço ve konsolide gelir tablosunun" şirketi yıllık hesaplarında ilk kez kamu ile paylaşan işletme olarak bilinmektedir. İngiltere ve Hollanda'da 1920'lerde görülmeye başlayan konsolide finansal tablo raporlamalarının diğer Avrupa ülkelerinde de yaygınlaşması daha sonraki yıllara denk gelmektedir.1960 yıllarında Almanya'da bağlı ortaklıkların konsolidasyonu yasayla zorunlu hale getirilmiştir.¹

İngiltere'de finansal tablo konsolidasyonu 1948 senesinde hazırlanan işletmeler yasasına kadar sürekli olarak kullanılmamıştır. Almanya işletmeleri 1930 yılına kadar finansal tablo konsolidasyonu yapmamıştır. Yukarıda sözünü ettiğimiz gibi zaten 1960 yılına kadar herhangi bir yasal zorunluluk bulunmamaktadır. Almanya'da finansal tablo konsolidasyonu ile ilgili ilk kitap 1930 yılında A.

---

¹ İdil KAYA, Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarında Konsolide Finansal Tablolar, Türkmen Kitapevi, İstanbul 2011 s.3

HOFFMAN tarafından yayımlanmıştır. Fransa’da 1967 yılında ABD’nin genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre ve Price Waterhouse tarafından konsolide tablolar hazırlanmıştır. Avrupa ülkelerinde, Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan Avrupa konseyi 7. Direktifi, konsolidasyon işlemlerinin yaygınlaşmasına 1983 yılında katkı sağlamıştır.²

Küreselleşme ve uluslararası şirketlerin artması ve uluslararası sermaye dolaşımındaki serbestleşme, sermaye piyasalarındaki gelişme konsolide edilmiş finansal raporlara olan ihtiyacı gündeme getirmiştir. Bu nedenle Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından ‘‘UMS 27 konsolide ve bireysel finansal tablolar’’ standardı daha sonra yayımlanan ‘‘UFRS 10 Konsolide finansal tablolar ‘’ standardı kapsamında yapılan düzenlemeler, işletmelere Konsolidasyon ile ilgili yön göstermeye çalışmaktadır.

1.3. Konsolidasyonun Tanımı ve Amacı

Konsolidasyon sözcüğü birlik, birleştirme, birleşme, sağlamaştırma, takviye anlamına gelmektedir. Konsolidasyon, tabloların bir araya getirilmesinin sağladığı yararlar yanı sıra kamu maliyesi alanında da geniş kullanım alanına sahip oldu. Bir ana ortaklık ile bu ana ortaklığın kontrolünde olan bağlı ortaklıkların mali tablolarının birleştirilmesi anlamında kullanılmaktadır. Birleştirmenin sözlük anlamı, bir araya getirmektir.³Bağlı şirketlerin ana şirketin finansal tablolarıyla birleştirilmesiyle elde edilen tek tablolardır.⁴

Konsolidasyonun amacı, konsolide finansal tabloların, ortakların bilgi edinmesi yanı sıra uluslararası standartlara uyum sağlanması ve anlaşılır olması nedeni ile oldukça önemlidir. Sermaye piyasalarının kendini geliştirmesi ve şirketlerin yapılarının çok ortaklı olması sonucu yatırım yapan ve kredi fonu sağlayan kuruluşlara tarafsız ve açık anlam karışıklığı olmadan bilgi verme

---

² Ümmühan ASLAN, Konsolidasyon Teorileri ve Finansal Raporlara Olan Etkileri, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi 2014 16/4 s.80-81

³ Cemal İBİŞ, Konsolide Mali Tablolar Usul, Esas Ve Uygulamalar, Yayılım Yayıncılık, İstanbul 2004 s.18

⁴ KAYA, a.g.e.s.1

ihtiyacını sunmak üzere , uluslararası muhasebe standartları çerçevesinde konsolide ile ilgili olan bölümde oldukça önem kazanmaktadır.⁵

1.4 Konsolidasyon Yöntemleri

İşletmenin başka bir işletmeye ortak olması söz konusu olduğu durumda, yatırımcı işletmenin finansal tablolarında yatırım yapmış olduğu şirketin verileri raporlarının nasıl gözükeceği finansal tablo kullanıcıları açısından önem taşımaktadır. Standartlar, fayda maliyeti analizi kapsamında , işletmenin finansal analizini önemli ölçüde etkileyecek, işletmelerin birleştirilmesini ve tek bir ekonomik birim olacak gibi finansal tabloların oluşturulmasını , bilgilerin güvenilir verilere dayandırılmasını öngörmektedir.⁶

1.4.1 Tam Konsolidasyon Yöntemi

Ana şirketteki pay oranına bakılmadan, bağlı şirketin tüm varlık ve borçlarının, toplam satış ve maliyet tutarının konsolide bilançoya dâhil edilmesidir. Bu yöntemde kâr zararın Konsolidasyonunda ise ana şirketin kâr veya zararına bağlı şirketin payına düşen kâr veya zarar eklenmesi yoluna gidilmektedir.⁷ Tam konsolidasyon yöntemine göre konsolide finansal tablo hazırlama ilke ve esasları IAS 27 Consolidated and separate financial statements, TMS 27 konsolide ve bireysel finansal tablolar standartlarında belirlenmiştir. Söz konusu standartlar tam konsolidasyona göre raporlanacak bağlı ortakların belirlenmesinde kontrol gücü kriterinin kullanılmasını öngörür.⁸ Tam konsolidasyon bağımsız şirketlerin konsolidasyonudur. Bağımsız şirketler uzun vadeli kontrol altındaki şirketlerdir.

- Oy çokluğuna sahip olmak.
- Denetleyici, yönetim ya da yönetim organizasyonunun yarısından çoğunu tayin etme gücü.

---

⁵ Belma AK, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Ulusal Ve Uluslar Arası Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyon Ve Bir Uygulama, Isparta 2004 s 10

⁶ Özgür ÖZKAN, Tuğçe UZUN KOCAMIŞ, UMS-TMS 27'ye Göre Konsolide ve Bireysel Finansal Tabloların Hazırlanması (Uygulama Örnekleri), Yaklaşım, Aralık 2010 say 216.

⁷ Saygın EYÜPGİLLER, Şirketler Topluluğunda Konsolidasyon , Detay Yayıncılık, Ankara 2012 s 33.

⁸ KAYA, a.g.e. s 53.

- Güç (tanımı) % 40 oy hakkını elde tutma olarak kabul edilebilir.
- Kontrol etme yeteneği.

Tam konsolidasyon yöntemi, sermayelerinin tamamını elinde bulundurmasa da , finansal kurumlar topluluğuna katılan ve konsolidasyon yapılabilecek alanında bulunan banka ve diğer finansal kuruluşların karşılıklı olarak hesap kalemlerinin "Konsolide Mali Tablolar Çalışma Formu" üzerinde elimine edilmesidir.⁹

1.4.2. Kısmi (Oransal) Konsolidasyon

Girişim ortaklarının kullanmış olduğu yöntem oransal konsolidasyon uygulaması, finansal durum tablosunun kısmen kontrol ettiği varlıklardaki pay oranını ve kısmen sorumluluğu bulunduğu yükümlülüklerdeki payını kapsamı anlamındadır. Ortak girişimcinin kapsamlı gelir tablosu kısmen kontrol edilen işletmenin gelir ve giderlerindeki payını içerir.¹⁰ Oransal konsolidasyon yöntemi, konsolidasyon kapsamı içine alınan ortaklıkların aktif, pasif, gelir, gider ve gayri nakdi (nakit olmayan) yükümlülüklerinin; bu ortaklıklardan doğan sermayelerinin sahip olunan oranlar kadar olması üzere, ana ortaklığın aktif, pasif, gelir, gider ve gayri nakdi yükümlülükleri ile birleştirilmesini öngören yöntemdir.

Bu yöntem, bağlı olan kurumun varlıklarının üzerinde birden fazla kurumun hakkı bulunduğu durumlarda , başka bir ifade ile bağlı kurumun sermayesinin başka hissedarları olduğunda uygulanır. Bağlı kurumun varlık ve sermayesi, sermayesine iştirak eden kurumlar arasında bölünerek mali tablolar konsolide (birleştirilir) edilir. Bu birleştirme iştirak eden kurumların mali tablolarına, bölünen tutarların hesaplanıp eklenmesiyle yapılmış olur.¹¹ Oransal konsolidasyon yapılırken hangi raporlama biçimi kullanılıyorsa kullanılsın yasal bir mahsuplaşma hakkı doğmadıkça ve netleştirme, varlıkların nakte çevrilmesi veya borçların ödenmesine ilişkin beklentiyi oluşturmadıkça , herhangi bir varlığın veya borcun diğer borçlar veya varlıklar ile mahsubu yapılamaz. Herhangi bir gelir veya giderin başka gelir veya giderlerden indirimi suretiyle netleştirme yapılamaz.¹²Uygulama, ortaklarca birlikte kurulmuş

⁹ ÖZKAN, U. KOCAMIŞ, a.g.e, s 216.

¹⁰ KAYA, a.g.e. s 108.

¹¹ÖZKAN, UZUN KOCAMIŞ, a.g.e ,s 216.

¹² Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 31)Hakkında Tebliğ Sıra No: 14

işletme için kullanıla bilir olduğu gibi, uluslararası kuruluşların yatırımlarının fazlaşması ile daha fazla dikkat çekmiş ve geniş bir uygulama alanı bulmuştur. Ortak olarak birlikte oluşturulan kurumun yerli ve yabancı ortakları şirketin durumunu göre bilmek için kendi kurumlarının finansal tabloları ile birlikte oluşturulan kurumun finansal tablolarını bölerek bir araya getireceklerdir.¹³

1.4.3. Öz kaynak Yöntemi

Öz kaynak yöntemi, Defter değeri iştirak ve bağı ortaklıklardaki sermaye payının, iştirak edilmiş olunan söz konusu ortaklığın öz sermayesinde dönem içinde meydana çıkan farklılık tutarlarından , iştirak eden ortaklık payına düşen kadar yükseltip indirilmesi ve iştirak edilen ortaklıktan alınan kâr paylarının, iştirak tutarının bu şekilde değiştirilmiş değerinden çıkarılmasını kabul etmektedir. Konsolide finansal tablolardaki, iştirakler ile ilgili olan yatırım sonradan elden çıkarmak amacı dışında ise öz kaynak yöntemiyle uygulanır. Fakat daha sonra satılacaksa bu yatırım için yapılan yatırımların muhasebeleştirilmesi maliyet yöntemiyle olmaktadır.¹⁴

Yöntemlere bakıldığında görülmektedir ki, verilen bilgi kısıtlansa da tam konsolidasyondan kısmi konsolidasyona yaklaşıldıkça birleşme süreci daha basitleşmektedir. Bu nedenle standartlar, yöneticiler tarafından uzun vadeli yatırımların raporlanmasında bu sıralamayı esas alıp ve önem düzeyine göre konsolidasyon yöntemine karar kılınmaktadır. Örneğin, bağı ortaklıklar, tam konsolidasyon iş ortaklıkları oransal konsolidasyon, iştirakler ise kısmi konsolidasyon yöntemine göre ana ortaklığın finansal tablolarıyla birleştirilmektedir.¹⁵

---

¹³ AK, a.g.e s 15.

¹⁴ TÜRMOB İştiraklerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi Standardı Md. 9

¹⁵ Remzi ÖRTEN, Hasan KAVAL, Aydın KÂRAPINAR, Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartları (TMS-TFRS)”, Gazi Kitapevi, 2.Baskı, Ankara 2008. s. 383

1.5. Konsolidasyon İşlemleri

Konsolide finansal tabloların oluşturulabilmesi için gerekli olan birtakım işlemler vardır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir;

- **Finansal tabloların hazır hale getirilmesi:** Aynı muhasebe politikaları kullanılıp aynı raporlama tarihleri içererek finansal tablo kalemlerinin bir araya getirilmesi ana ortaklık ve bağlı ortaklığın finansal tablo raporlarının doğru sonuçları vermesi adına önemli adımlardır. Grubun raporlama tarihlerinin birbiri ile örtüşmemesi gibi durularla da karşılaşılabilir. Bu durumda, uygulamanın yapılamayacağı haller dışındakiler hariç olmak üzere, bağlı ortaklık konsolidasyon amacıyla ana ortaklığın finansal tabloları ile aynı tarihli ilave , ek finansal tablolar hazırlar.¹⁶
- **Finansal tablo kalemlerinin toplanması:** Konsolide finansal tabloların oluşturulmasında; Grubun tüm varlıkları, yabancı kaynakları ve öz kaynakları, gelir ve gider kalemleri kendi başlarına tek tek toplanarak bir araya getirilir.¹⁷ Satın alınmış olan bir bağlı ortaklığın gelir ve giderleri konsolide gelir-gider tablosuna, satın alındığı tarih baz alınarak yazılır. Bağlı ortaklığın kontrolü kaybedildiğinde , kontrolün kaybedildiği tarihe kadar gerçekleşen gelir ve giderler, konsolide gelir ve gider tablosunda yerini alır.¹⁸

Eliminasyon işlemleri: Grubun finansal tablolarının tek bir işletmeye aitmiş gibi gösterilmesi için bazı işlemlerin yapılması gerekir ve şu şekilde sıralayabiliriz;

- (a) Ana ortaklığın her bir bağlı ortaklıktaki yatırım tutarı ve bağlı ortaklıkların öz kaynaklarından ana ortaklığın payına isabet eden tutarlar elimine edilir (ve varsa bu işlemde arta kalan şerefiye hesaplanır);
- (b) Konsolide edilen bağlı ortaklığın dönem kâr veya zararından kontrol gücü olmayan paylara (azınlık payları) isabet eden tutarlar tespit edilir;

¹⁶ ÖZKAN, UZUN KOCAMIŞ, a.g.e s 216.

¹⁷ Gürbüz GÖKÇEN, Başak AKGÜL ATAMAN, Cemal ÇAKICI, Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2006, s. 233.

¹⁸ ÖRTEN, KAVAL, KARAPINAR, a.g.e s 386.

- (c) Konsolide edilen bağı ortaklığın net aktiflerinden kontrol gücü olmayan paylara isabet eden tutarlar ana ortaklığa isabet eden tutardan ayrı olarak belirlenir ve bu tutarlar (b) de sözü edilen tutarla birlikte pasifte öz kaynakların altında ana ortaklığın hissedarlarına (kontrol gücü olan paylar) ait öz kaynak kalemlerinden ayrı olarak gösterilir;
- (d) Grup içi bakiyeler, işlemler tamamen mahsup edilir.¹⁹

1.6. Konsolidasyona Katılacak İşletmelerde Aranacak Koşullar

Ana işletme, bağı işletmenin kayıtlı sermayesinin veya bunu temsil eden hisse senetlerinin %50'den fazlasına sahip ise, bağı işletme konsolidasyona dahil edilir.²⁰ Diğer bir ifadeyle, konsolidasyon ana işletmenin diğer bir işletmede en az kesin bir çoğunluk hissesine %51'e sahip olduğu ya da kontrol gücünü elinde bulundurduğu hallerde düzenlenmelidir. Konsolide mali tabloların dip notlarında, bağı işletmelerin isimleri ve bu şirketler üzerindeki yasal olarak elde edilen kontrol derecesi gösterilmelidir.²¹ Bağı işletme, ekonomik ve siyasi anlamda kendini kanıtlamış yabancı ülkede ise konsolidasyona katılabilir. Önemli olan nokta yabancı ülkedeki bağı işletmenin aktiflerinin ne derece faydalanılabilir olduğu ve uluslararası döviz sınırlamalarının ne durumda olduğunun tespit edilmesidir. Bulunulan yabancı ülkede yaşanan bir karışıklık veya savaş halinde bağı işletmeler konsolidasyona dahil edilmeyip direkt zarar yazılarak kayıtlardan silinirler.

1.7. Konsolidasyon Kapsamı Dışında Bırakılacak İşletmeler

UFRS-27'de konsolidasyon dışında bırakılması gereken şartlar belirlenmemiştir. Ancak bazen işletmeler bağı ortaklıklarını konsolidasyon dışında tutabilir. Bunlardan biri 12 ay içinde elden çıkarılacak olan ve dolayısı ile kontrolü kısa bir süreliğine elinde bulunan bağı ortaklıklar, ağır şartlar ve uzun süreli kısıtlamalar altında olan ve bu durum nedeni ile ana şirkete herhangi bir fon aktaramayan ortaklıklar konsolidasyon dışında tutulabilir. Bunlardan farklı olarak

¹⁹Burçin GÖZLÜKLÜ, Tanık BÖLÜKBAŞ TMS 27 Çerçevesinde Finansal Tabloların Konsolidasyonu Vergi Dünyası Eylül.2009, s.337.

²⁰Ahmet Hayri DURMUŞ, Yabancı Ülkelerde Çalışan Şirketlerin Finansal Tablolarının Konsolidasyonunda karşılaştıkları Sorunları, Ankara 1984 s 47

²¹ İBİŞ, a.g.e ,s 23.

gerek ilgili işletmenin toplam aktif, hasılat, bilanço dışı yükümlülükler vb. mali tablo büyüklükleri bakımından küçük olması gerekse faaliyet büyüklüğünün yeterli olmaması gibi nedenlerle konsolide mali tabloları önemli düzeyde etkilemeyen işletmelerde konsolidasyona dahil edilmeye bilir.

Bağlı işletmeler konsolidasyona dahil edilmediğinde konsolide mali tablo dipnotlarında bazı bilgilerin verilmesi gerekmektedir. Konsolide mali tablolara dahil edilmeyen işletmelerin isimleri, konsolidasyona dahil edilmeme sebepleri, konsolidasyona dahil edilmeyen her bağlı işletmede sahip olunan oy hakkı bulunan hisse senetlerinin yüzdesi belirtilmelidir. Ayrıca dağıtılmayan kârlar içinde ana işletmenin payı veya konsolidasyona dahil edilmeyen bağlı işletmelerin zarar miktarları, Konsolide olmayan bağlı işletmelerin hisse senetlerinin cari piyasa değerleri.²²

1.8. Konsolidasyon ile İlgili Kavramlar

Konsolidasyon ana ortaklık ve bağlı ortaklıkların finansal tablolarının birleştirilerek tek bir şirketin finansal tabloları gibi sunulması anlamına gelir. Tabiki bu durumda söz konusu birleştirilen rakamlarda mükerrer sunumlara yol açmaktadır. Bu durumu düzeltme kayıtları diğer bir adı ile eliminasyonlar ile düzeltilir.

1.8.1. Ana Ortaklık

Ana ortaklık kavramı yerine ana şirket, ana kurum, ana işletme gibi kavramlar da kullanılmaktadır. Ana ortaklık bazı durumlarda sadece yatırım şirketi olabildiği gibi bazen de tamamen kendine ait faaliyeti olmasına karşın bir veya daha fazla şirketin kontrolünü sağlayacak hisselerine sahip olabilmektedir.

1.8.2. Bağlı Ortaklık

TFRS 10 konsolide finansal tablolar standardı ana ortaklık tarafından kontrol edilen işletmelerin finansal tablolarının ana ortaklık finansal tablolarına konsolide edilerek sunulmasını gerektirmektedir. İşletmenin konsolide edilip edilemeyeceği ana ortaklığın, şirket üzerindeki güce bağlıdır. İşletmenin doğru veya doğru

---

²² İBİŞ, a.g.e. s 25

olmayarak yüzde elli oranından büyük sermaye ya da oy hakkına veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu seçme hakkını elinde bulunduran iştiraklerin sermaye paylarının tutulduğu hesaptır. Bağlı ortaklığın sahipliğinin belirlenmesinde söz edilen kıstaslardan, yönetim çoğunluğunu seçme hakkı dikkate alınır. Ana ortaklık, yatırım yaptığı işletmeyle olan ilişkisinden dolayı değişken getirilere maruz kaldığı veya bu getirilerde hak sahibi olduğu, aynı zamanda bu getirileri yatırım yaptığı işletme üzerindeki gücüyle etkileme gücüne sahip olduğu durumda yatırım yaptığı işletmeyi kontrol etmektedir.²³

Tüzel kişiliği bulunmayan adi ortaklıklarında işletmelerin kontrolü de ana ortaklık tarafından yapılır.²⁴

1.8.3. İştirakler

Ana ortaklığın, yönetimine ve işletme politikalarının belirlenmesine katılma anlamında devamlı bir bağının doğrudan veya dolaylı olarak sermaye ve yönetim ilişkisinin bulunduğu ya da sermayesinde %20 fazla veya %50'den az oranda paya veya bu oranda yönetime katılma hakkına sahip olduğu işletmelerdir.²⁵

1.8.4. Diğer Ortaklar

Bağlı ortaklık, müşterek yönetime tabi teşebbüs veya iştirak sıfatına girmeyen fakat ana ortaklığın pay sahiplerinin bulunduğu işletmelerdir. Ana ortaklığın yönetimine ve işletme politikalarının belirlenmesine katılma anlamında devamlı bir bağının veya doğrudan veya dolaylı olarak sermaye ve yönetim ilişkisinin bulunmadığı ya da sermayesinde %20'den az oranda paya veya bu oranda yönetime katılma hakkına sahip olduğu işletmelerdir.²⁶

---

²³Tuba ŞAVLI, Uluslar Arası Türkiye Finansal Raporlama Standartları, Yaklaşım Yayıncılık,2014, s 23.

²⁴ Muhasebe Standartları TMS 27

²⁵Yavuz AKBULUT, Eser ŞAGAR, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi ve Konsolide Mali Tabloların Hazırlanmasına İlişkin Esaslar, Vergi Dünyası Mart 2004, s 271.

²⁶ İBİŞ, a.g.e s 27.

1.8.5. Kontrol Gücü

Kontrol gücü ve hâkimiyet kavramı birlikte kullanılmaktadır. Bu kavramı Yılmaz AKBULUT : ‘‘Kontrol gücü, bir ortaklığın faaliyetlerinden varlık elde etme nedeni ile , o ortaklığın finansal ve faaliyet politikalarını yönetme gücü olarak tanımlanmaktadır. Bir ortaklığın oy gücü sağlayan hisselerinin yarısından fazlasına sahip olunması, o ortaklık nezdinde kontrol gücüne sahip olduğunun apaçık bir kanıtıdır. Fakat bazı durumlarda, ana ortaklık diğer ortaklığın oy verme gücü sağlayan hisselerinin yarısından daha azını elinde bulundurması durumunda da kontrol gücünü elinde bulundurabilmektedir.’’ diye belirtmiştir.²⁷

Standartta bu koşullar şöyle sıralanmıştır:

- Diğer ortaklarla yapılan bir anlaşma dâhilinde, oy haklarının yarısından çoğunu kullanma gücüne sahip olunması,
- Bir anlaşma ile ortaklığın finansal ve faaliyet politikalarını yönetme gücüne sahip olunması,
- Yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunu atama veya yerlerini değiştirme yetkisine sahip olunması,
- Yönetim kurulu veya eşdeğer yürütme kurulu toplantısında oyların çoğunluğunu kullanma gücüne sahip olunması, durumun da ana ortaklığın kontrol gücüne sahip olduğu kabul edilmekte ve bu koşullara uyan tüm ortaklıklar Konsolidasyona dâhil edilmektedir.

Aynı şekilde kontrol gücü ve hâkimiyetten farklı bir ticaret hukuku, karar alma süreçlerinin tek elden yönetildiği yapılarda, hâkimiyet /kontrol kavramına bağlı olarak şirketler topluluğu düzenlemeleri içermektedir. Hâkim şirket en az bir başka ortaklığa hâkim olan, o ortaklığın karar alma süreçlerini tek başına belirleyebilen bir ortaklıktır. Hâkimiyet bir sermaye veya şahıs ortaklığında olabileceği gibi gerçek kişide de olabilir.²⁸

---

²⁷ Mevzuat Dergisi Yıl.4, Sayı: 42, Haziran 2001

²⁸ EYÜPGİLLER, a.g.e s 7.

1.8.6. Şirketler Topluluğu

Hukuksal yönden birbirlerinde herhangi bir bağı bulunmamakla birlikte, sermaye yapılarının, yönetimlerinin ve denetimlerinin açısından bakıldığında birbirleriyle ilişkileri olan , uğraşılan iş anlamında aynı sektörde olsun yada olmasın, planlamaların , organizasyon konularının, finansman konularının ana ortaklık çatısı altında tek merkezden takip edildiği ana ortaklık, bağlı ortaklıklar ve kontrol gücü ana ortaklıkta olan iştirakler bütünüdür.

Türk Ticaret Kanunu'nda şirketler topluluğu ile ilgili 195. madde şöyledir:

Bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketinin, doğrudan veya dolaylı olarak;

1. Oy haklarının çoğunluğunu elinde bulunduruyor ise,
2. Şirket sözleşmesi dikkatine , yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkını haizse veya
3. Kendi oy haklarının yanında , bir sözleşme yaparak , tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa,
4. Bir ticaret şirketi başka bir ticaret şirketi ile yaptığı anlaşma veya farklı bir dayanak ile hakimiyet altında tutuyor ise ilk şirket hâkim, diğeri bağlı şirkettir. Şirketler topluluğuna ait hükümlerin uygulanması için şirketlerden birinin Türkiye'de olması gerekir.
5. Birinci firkada öngörülen hâller dışında, bir ticaret şirketinin başka bir ticaret şirketinin paylarının çoğunluğuna veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip bulunması, birinci şirketin hâkimiyetinin varlığına karinedir.
6. Dolaylı hakimiyet , hakim şirketin bir veya birkaç bağlı şirket sayesinde bir başka şirkete hakim olmasıdır.

7. Hakim şirketler ana , bağlı şirketler yavru şirket olarak tanımlanır.Hâkim şirkete doğrudan veya doğrudan olmayarak bağlı bulunan şirketler, onunla birlikte şirketler topluluğunu oluşturur.
8. Şirketler topluluğunun hâkiminin, merkezi veya yerleşim yeri yurt içinde veya dışında bulunan, bir teşebbüs olması hâlinde de, 195 ile 209'uncu maddeler ile bu Kanun'daki şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanır. Hâkim teşebbüs tacir sayılır. Konsolide tablolar hakkındaki hükümler saklıdır.
9. Şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerin uygulanmasında "yönetim kurulu" terimi limitet şirketlerde müdürleri, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile şahıs şirketlerinde yöneticileri, diğer tüzel kişilerde yönetim organını ve gerçek kişilerde gerçek kişinin kendisini ifade eder.²⁹

1.8.7. Azınlık Payları

Bağlı ortaklığın net varlıklarının ve kâr veya zararının ana ortaklık tarafından, doğrudan veya bağlı ortaklıkları vasıtasıyla doğrudan olmayarak , elinde olmayan paylara denk gelen orandır.³⁰ Bir bağlı ortaklıkta ana ortaklığın ne doğrudan ne de dolaylı olarak kontrolü bulunmayan ana ortaklık dışı %50'den daha az orandaki paydır.³¹

1.9. Konsolide Mali Tablolar ile İlgili Kavramlar

1.9.1. Konsolide Mali Tablo Düzenlenmesinin Amacı

Konsolide finansal tabloların oluşturulması, yasal bir zorunluluktan daha çok, ekonomik bir gereklilik olarak varlığını hissettirmektedir. Başka bir değiş ile konsolide finansal tablolarının düzenlenmesini yasalardan değil ekonomik koşullar sebebi ile vazgeçilmez olarak benimsemekteyiz.

---

²⁹ Türk Ticaret Kanunu, Resmi Gazete,14 Şubat 2011 s.27846

³⁰Fahrettin ÖZDEMİRCİ, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı Bankalarda Finansal Tabloların Konsolidasyonu, Ankara, 2006 s 10.

³¹ EYÜPGİLLER, a.g.e s 16.

Ekonomide meydana gelen gelişmeler, işletmelerin faaliyet alanlarının da gelişip iyileşmesine, birden fazla işletmenin yönetiminde söz sahibi olmalarına ve işletmelerin holdingleşmesine sebep olmuştur. Sermaye piyasasının gelişmesi ile birlikte işletmeler aile işletmesi olmak yerine , çok ortaklı halka açık işletmelere dönüşmeyi tercih etmişlerdir. Bu durum ise, işletme ilgililerine topluluğun tamamı hakkında, bilgi verilmesini gerekli tutmuştur. Konsolide finansal tablolar, topluluğun tamamının finansal tablolarının birleştirilerek, sanki tek bir ortaklığın finansal tablosuymuş gibi sunan finansal tablolardır. Bu tablolar sayesinde topluluğun tamamı hakkında bilgi ihtiyacını gidermem mümkün olmuştur.³²

Konsolide mali tablo düzenlenmesini işletme içi ve işletme dışı amaçlar olarak ele almak daha faydalı olacaktır.³³

İşletme içi yararlanma amacı; grup içi işletmelerin varlık ve sermayelerini bütün olarak ele almak, grubun toplam alacaklarının, stoklarının bağlı ve duran varlıkların seviyesini ortaya koymak kısa orta vadeli borçlar ile öz sermaye toplamalarını belirlemek gibi yaklaşımlar söz konusu olur.

İşletme dışı yararlanma amacı: Verilen kredi tutarını vadesini faizini ve kredi güvencesini saptamak amacıyla bankalar işletmelerin bütün olarak borçlanma olanağını belirlemek amacıyla bu işletmelere kredili satış yapanlar, işletmedeki paylarının koruna bilmesi, değer kazanması ve yeterli kâr payı dağıtılması olanaklarının saptanması amacıyla yönetim dışı ortaklar ve olası yatırımcılar açısından önemlidir.

1.9.2. Konsolide Mali Tabloların Düzenlenmesinde Genel Esaslar

Konsolidasyon sonucunda topluluğa katılan işletmelerin faaliyet sonuçlarını yansıtan mali tabloların ilgi duyan kişi ve kuruluşlara faaliyetlerinin ne derecede gerçekleşip ne derece de gerçekleşmediği hakkında oldukça önemli bilgiler paylaşılır. Sermaye piyasası gelişmiş ülkelerde konsolide mali tablolara ilgi duyanların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu sebeple hazırlanan mali tabloların sunduğu bilgilerin güvenilirlik derecesi mali tabloların konsolidasyonunda göz önünde bulundurulacak esaslara ne derece uyulup uyulmadığına bağlıdır.

---

³² Yıldız AKBULUT, Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi İle İlgili Olarak UMS, ABD ve İngiltere'deki Uygulamaların Amaç ve Kapsam Açısından Karşılaştırılması, Mevzuat Dergisi sayı:42 Haziran 2001

³³ İBİŞ, a.g.e s 33-34

Konsolide mali tabloların hazırlanmasında aşağıdaki maddeler dikkate alınarak işlemler gerçekleştirilir.

- a. Bağlı ortaklıklar, konsolidasyon yöntemi; müşterek yönetime tabi ortaklıklar, sürekli olmamakla birlikte geçici amaçla iktisap edilen menkul kıymetler, kurulun muhasebe standartları ile ilgili diğer düzenlemelerine göre değerlendirilir.
- b. Konsolide mali tabloların, bu Tebliğe uygun şekilde düzenlenmesi ve konsolidasyona tabi ortaklıkların bir bütün olarak varlıklarını, kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam ve doğru yansıtması esastır.
- c. Ortaklıkların mali tabloları farklı muhasebe politikaları uygulanarak düzenlenmiş ise , muhasebe politikaları nedeni ile oluşan farklılıklar ortak muhasebe politikaları uygulanarak konsolide mali tablolar hazırlanırken farklılıklar yok edilir. Muhasebe politikalarının neden olduğu farklılıkların belirlenemiyorsa , belli tahmin ve varsayımlara göre düzeltme işlemi yapılır ve bu varsayım ve tahminler dipnotlarda açıklanmak zorundadır. Şirketlerin hesap dönemleri aynı dönem olmalıdır. Hesap kapanış dönemlerinin tarihlerinde farklılık gözüküyor ise özel mali tablolar yapılır ve bu tabloların hesap dönemi ana ortaklığın hesap dönemi olarak dikkate alınır.³⁴
- d. Kapanış tarihlerinin aynı olması gerekmektedir. Gurubun müşterek yönetime tabi ortaklığın veya iştirakin hesap dönemlerinin kapanış tarihleri arasında üç aydan fazla süre olursa ana ortaklık, bağlı ortaklık, müşterek yönetime tabi ortaklık ve iştirak için kurulun ara mali tablolara ilişkin düzenlemesi çerçevesinde, ana ortaklığın hesap dönemi esas alınarak hazırlanacak ara mali tablolar kullanılır. Hesap dönemlerinin kapanış tarihleri arasında üç aydan daha az süre bulunması halinde, önceki tarihi içeren mali tablolar kurulun muhasebe standartları ilgili düzenlemelerinde yer alan "Bilanço Tarihinden Sonra Ortaya Çıkan Hususlar" ve "Şarta Bağlı Olaylara" ilişkin esaslar çerçevesinde konsolide mali tablo tarihi ile uyumlaştırılır.

---

³⁴ Türkiye serbest muhasebeci mali müşavirler ve Yeminli mali müşavirler odalar birliği (TÜRMOB),Yayın no:32,Türkiye Muhasebe ve denetim standartları Kurulu (TMUDESK),Seri no:1, s 72.

- e. Bu Tebliğ’de hüküm bulunmayan hallerde, kurulun muhasebe standartları ile ilgili diğer düzenlemelerinde yer alan kavram, ilke, standart ve formlara uyulması zorunludur. Bu Tebliğ ve kurulun ilgili diğer düzenlemelerinde yer almayan hususlarda, uluslararası muhasebe standartlarına uyulur.
- f. Topluluğa dahil bütün işletmelerde değerlendirme ölçüleri esasları aynı olmalıdır. Topluluk altı şirketlerde farklı değerlendirme ölçüleri kullanılıyorsa bu durum tabloların bir araya getirilmesinin güçlüğü görülecek ve konsolide tabloların güvenilirlik oranını düşürmektedir.³⁵
- g. Bağlı ortaklığın faaliyet sonuçları , ana ortaklığın kontrolüne geçtiği tarihten itibaren konsolide yapılır. Satılan bir bağlı ortaklığa ait faaliyet sonuçları ise bağlı ortaklığın kontrolünün kaybedildiği tarihe kadar konsolide kayıt edilir.
- h. Konsolide finansal tabloların hazırlama bilmesi için konsolidasyon uygulanacak olan bağlı şirketlerin aynı muhasebe standartlarını kullanmalı. Eğer topluluk şirketleri uygulamada muhasebe standardını, ana ortaklık şirketinden farklı muhasebe standartları uygulamışsa konsolide tablolar hazırlandığı aşamada gerekli olan düzeltmelerin yapılarak farklı olan uygulamalar arasında uygunluk sağlanır.³⁶
- i. Aynı faaliyet konusuna ya da bir birlerine benzer birbirlerine yakın faaliyet sahasına sahip olan şirketler konsolidasyona katılmalıdır. Topluluğa dâhil ortakların faaliyet konuları bir biri ile oldukça farklı ise konsolide bilançonun hesap grupları dört şekilde ayrılır ; üretim , ticaret , hizmet ve finans ortaklıkları.³⁷

---

³⁵Aytekin Ayhan YILDIZ, Uluslar Arası Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyon, Marmara Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001 s 125

³⁶ TÜRMOB, yayın no:32,TMUDESK, seri no:1, s 71.

³⁷Ayten ÇETİN, Uluslar Arası Muhasebe Standartlarına Göre Türkiye De Finansal Tablolar Konsolidasyonunun İncelenmesi, Marmara Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996 s 31

1.9.2.1. Konsolide Bilançonun Düzenlenmesine İlişkin Esaslar

Konsolide bilançonun düzenlenmesi ile ilgili esaslar aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

- Topluluk şirketlerinin bilanço kalemleri ayrı ayrı toplanır.
- Konsolidasyona alınan ortakların öz sermayesine isabet eden ortakların sermayesindeki hisse veya payların defter değeri ile mahsup edilir.
- İlke olarak Konsolide bilançonun ödenmiş/çıkarılmış sermayesi, ana ortaklığın ödenmiş/çıkarılmış sermayesi ile örtüşmelidir. Konsolide bilançoda bağlı ortaklıkların ve kontrolü ana ortaklıkta olan iştirak ve bağlı menkul kıymetlerin ödenmiş/çıkarılmış sermayesi yer almaz. Fakat Bağlı ortaklıkların veya kontrolü ana ortaklıkta olan iştiraklerin ve bağlı menkul kıymetlerin ana ortaklıkta pay sahibi olmaları durumunda konsolide bilançonun ödemiş/çıkarılmış sermayesinden daha az olabilme durumu söz konusudur.³⁸
- Topluluğa dahi ortakların birbirine sermaye vaat etmesinden kaynaklanan borçların bulunması durumunda bu borçlar ilgili oldukları ödenmemiş sermaye ve varsa hisse senedi ihraç primi alacaklarından indirilerek yok edilir.³⁹
- Ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların bilanço ödenmiş sermayesi ve satın alma tarihindeki öz sermayeleri dışındaki bilanço kalemleri toplanır ve bu işlem sırasında ortaklıkların birbirlerinden olan alacak ve borçları karşılıklı indirilir. Eğer şirketler birbirleri ile alış veriş yaparak dönen ve duran varlıklar varsa , bu varlıklar maliyetleri üzerinden gösterilmektedir. Amortisman ayrılan duran varlık alınıp daha sonra elden çıkarılmışsa , bununla ilgili gelir-gider kalemleri karşılıklı olarak mahsup edilir. Satış tutarı üzerinden ayrılan ve satış öncesi bedel üzerinden ayrılacak olan amortisman tutarı ile satış

³⁸ Emre BÜYÜKİŞİK, Holdinglerde Dönem Sonu İşlemleri Ve Konsolide Mali Tablolar, ,Vergi Dünyası mayıs 2000 s 225.

³⁹ TÜRMOB Yayın no:32,TMUDESK, seri no:1,s 73-76

üzerinden ve satış öncesi bedel üzerinden yapılacak yeniden değerlendirme arasındaki farklar ilgili hesaplarda karşılıklı olarak mahsup edilir.⁴⁰

1.9.2.1.1. Genel Açıklama

Konsolide bilanço holding topluluğuna dahi bağlı ortaklıkların yönetim yönü ve denetim türü bakımından birlikteliğini dikkate alarak ve topluluğu tek bir çatı olarak kabul edip hazırlanan bilançodur. Konsolide bilançoda ana işletme - bağlı işletme ilişkileri belirgin duruma gelir ve saptanan, bütünün olumlu ya da olumsuz sonucudur.⁴¹

Konsolide bilançonun düzenlenmesinde aşağıdaki özelliklerin göz önünde tutulması gerekmektedir.

- Ana işletmenin, bağlı işletmelerin hisse senetlerini ele geçirerek yapmış olduğu yatırım tutarının belirlenmesi,
- Ana işletmenin iştirakler tutarı ile bağlı işletmenin öz sermayesinin defter değeri arasındaki durumun göz önünde tutulması,
- Azınlık paylarının belirlenmesi,
- Topluluğa dahi işletmeler arası işlemlerin giderilmesi,

Konsolide bilanço “Edinme sırasında Konsolidasyon” ve “Edinme sonrası Konsolidasyon” olarak iki başlıkta incelenebilir.

1.9.2.1.2. Edinme Sırasında Konsolidasyon

Edinme sırasında konsolide bilanço düzenlenirken, ilk etapta topluluğa yeni şirket katılmamış gibi konsolide bilanço hazırlanır. Daha sonra bu bilanço ile topluluğa yeni katılan şirketin bilançosu birleştirilir. Edinme tarihindeki konsolidasyon, yeni katılan şirketin varlıklarının ve sermaye yapısının, topluluğun

---

⁴⁰ Ümit ATAMAN, Şirketler Muhasebesi, Türkmen Kitapevi, İstanbul, 1996, s 155-156.

⁴¹ Naim SARAÇ, Yüksek Lisans Tezi, Temel Mali Tabloların Konsolidasyonu Ve Uygulaması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı , İstanbul 1996, s 40.

konsolide bilançosuna yansıtılması ile yeni durumun görülüp bilgi edinilebilmesi için yapılır.⁴²

1.9.2.1.2.1. Ana İşletmenin Bağlı İşletmenin Tamamına Sahip Olması

Ana şirketin, bağlı ortaklığın tamamını elinde bulundurması, bağlı ortaklıktaki payın, defter değerine eşit, defter değerinin üzerinde veya altında bir bedelle sahip olunması haline göre değişmektedir. Aşağıda ilk olarak ana işletmenin iştirakler tutarı ile bağlı işletmenin öz sermayesinin defter değerinin eşit olması durumu incelenmekte, daha sonra da bir farkın söz konusu olması durumunda konsolide bilançonun nasıl düzenleneceği ele alınmaktadır.⁴³

1.9.2.1.2.2. Ana İşletmenin Bağlı İşletmenin Bir Bölümüne Sahip Olması

Ana şirket, bağlı ortaklığın tamamına olmayıp , bir kısmına sahipse, burada azınlık payından söz edilmiş olur. Ana şirketin bağlı ortaklıktaki payını saptaması halinde azınlık payının bilinmesi mümkündür. Azınlık payının söz konusu olması durumunda brüt konsolidasyon veya net konsolidasyon yöntemlerinden biri uygulanarak konsolidasyon yapılır.

- **Brüt Konsolidasyon:** Bağlı işletme bilançosu aktif ve pasifiyle konsolide bilançoda yer alır, ancak azınlık paylarına düşen sermaye ve kâr payı ana işletmenin öz sermayesinden düşülür ve ayrı olarak gösterilir. Ana işletmenin kârına ya da zararına olmakla birlikte bağlı işletmenin ana işletmenin iştirak payı oranına düşen kâr ya da zararı eklenmek suretiyle konsolide kâr ya da zarar bulunmuş olur.⁴⁴
- **Net Konsolidasyon:** Bu görüşe göre ana işletme bağlı işletmedeki iştiraki ile orantılı olarak, bağlı işletmenin konsolide bilanço ve gelir tablosuna bilançonun aktif , pasif kalemlerini ve aynı zamanda faaliyet sonuçlarını birleştirmesidir.

---

⁴² Avni ARİFOĞLU, Yüksek Lisans Tezi, Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Mali Tabloların Konsolidasyonu ve Türkiye Uygulaması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Ankara 2005, s 60.

⁴³ SARAÇ, a.g.e s 48.

⁴⁴ SARAÇ, a.g.e s 51.

1.9.2.1.3. Edinmeden Sonraki Konsolidasyon

Bağlı işletmenin faaliyetlerinin sonuçlarını göre bilmek için topluluğunun bir hesap dönemini kapsayan faaliyet sonuçlarını, bilanço ve gelir tablolarını tek bir tablo olarak gösterilir. Edinmeden sonra şirket kar payı verebileceği gibi kar veya zarar da edebilir. Bunun sonucunda bağlı işletmenin net varlık değeri edinme anındaki oranla artar veya azalır bu sebeple konsolide bilanço hazırlanırken bağlı işletmeye yapılan yatırımın maliyeti ile o tarihteki defter değeri arasında oluşan farkı bağlı işletmenin faaliyette bulunması sonucu doğan farkmış gibi göstermemek ve farktan ayırt etmek gerekir.⁴⁵

1.9.2.1.3.1. Ana İşletme İle Bağlı İşletme Arasında İş İlişkisinin Bulunması Durumunda Konsolidasyon

Ana işletme ile bağlı işletme birbirlerine, mal, hizmet sağlayarak katkıda bulunurlar. Bu türde oluşan topluluğun Konsolide mali tablolarının düzenlenmesi oldukça anlamlı olur. İş ilişkisi bulunan ana ve bağlı işletmelerin mali tablolarının konsolidasyonu sırasında;⁴⁶

- İşletmeler arası alacak ve borçların
- İşletmeler arası kâr payı ödemelerinin
- İşletmeler arası gelir ve giderleri
- İşletmeler arası mal ve hizmet alım satımlarının göz önünde bulundurulması ve bu özelliklere göre gerekli gidermelerin yapılması gerekmektedir.

1.9.2.1.4. Birden Çok Bağlı İşletmenin Olması Durumunda Konsolidasyon

Konsolide bilanço bağlı ortaklıkların fazla olduğu durumlarında topluluğun arasındaki ilişki durumuna göre doğrudan veya dolaylı olarak farklılık gösterir.

Doğrudan ilişkisi bulunması durumunda; konsolide bilançonun hazırlanması çok daha kolay olur. İşlemin kolay yapılabilmesi için ana şirketin bilançosu üstte olacak ve bağlı şirketin bilançoları alt alta sıralı yazılır. Bağlı şirketin pasifinde

---

⁴⁵ SARAÇ, a.g.e s.54

⁴⁶ SARAÇ, a.g.e s 54.

bulunan öz sermaye ile ana şirketin aktifindeki iştirakler tutarları , ikişerli giderilir. Konsolidasyon farkları ve konsolidasyon üstesi azınlık payı hesaplanır. Konsolidasyon üstesi ve konsolidasyon farkları birbirini götürebilir. En son gözükten tutar toplanarak konsolide bilanço oluşturulur.⁴⁷

Dolaylı ilişkisi bulunması durumunda; ana şirket ile bağlı ortaklıklar arasında direkt olmayan, yani bağlı ortaklıklar aracılığıyla başka bağlı ortaklıklara da iştirakler söz konusu olabilir. Bu durumda iştirak ilişkilerinde, bir şirketin mevcut bir şirketler topluluğunun ana şirketine direkt iştiraki ve böylelikle bir ara tepe yönetimi veya ara holding mevcudiyeti ortaya çıkar. Bağlı şirketlerden öte, bir nevi “torun şirketler” görünümü veren bir bütünlük yaratılmış olur.⁴⁸Bu konsolide bilançonun oluşturulabilmesinde ana işletmeden en fazla uzakta kalan işletmelerden başlanıp ve kendinin bir altında bulunan işletmeye iştiraki olan işletme için ayrı bir konsolide bilanço tablo düzenlenerek işletmeler arası ilişki, doğrudan ilişkili konumuna getirilir. Bu düzende devam edilerek kapsamlı olarak bir konsolide bilanço hazırlanır.⁴⁹

1.9.2.1.5. Gidermeler ve Düzeltmeler

Konsolide mali tabloların amacı, topluluğa katılan işletmelerin mali durumlarını ve faaliyet sonuçlarını ekonomik bir bütün olarak göstermektir. Bu sebeple, topluluğa katılan işletmelerin, sadece topluluk dışı işletmelerle olan ilişkileri göz önünde bulundurulur ve birbirleriyle olan ilişkilerinden doğan işlemler karşılıklı olarak giderilir. Konsolide bilanço, iktisadi yönden bir bütünlük oluşturan şirketlerin her ne kadar farklı tüzel kişilikleri olsalar da bilançoların bir araya getirilmesi ile oluşan tablolardır. Ana şirket ve bağlı ortaklıkların bilançolarının eliminasyon işleminden sonra bilançoların toplanması sonucunda konsolide bilanço elde edilir. Bu giderme ve düzeltmeler bilançonun konsolidasyonu sırasında yapılması gerekmektedir. Bu işlemlerden öncelikli olanları aşağıda inceleyeceğiz.

---

⁴⁷ ARAÇ, a.g.e s 57.

⁴⁸ M. Sema ÜLKER, Avrupa Topluluğunda Muhasebe Harmonizasyonu ve Konsolide Finansal Tablolar, Muhasebe ve Vergi Dünyası, sayı 23, Mayıs , İstanbul 1991, s 161.

⁴⁹ ARİFOĞLU, a.g.e s 64.

1.9.2.1.5.1. Ana İşletmenin Bağlı İşletmeye İştirak Tutarının Karşılıklı Olarak Giderilmesi

Bir ana şirketin, bir başka ortaklığa iştirak ettiğinde, bu iştirak her iki şirkette de mükerrer olarak gözükyor olacak. İlk olarak hem ana şirketin konsolide bilançonun aktif tarafında iştirakler kalemi olarak gözükyüp hem de ikinci olarak konsolide bilançonun pasif tarafında, iştiraki temsil eden ortaklığın öz sermayesi, aynı şekilde bağlı ortaklığın iştirake düşen sermayesi olarak gözükecek. Bu şekilde iki kez gözükmüş olacaktır. Bu durumun yaşanmaması adına ana işletmenin iştiraki ile bağlı ortaklığın sermayesi birbirinden mahsup edilerek yok olması sağlanır.

1.9.2.1.5.2. Ana İşletmenin İştirak Tutarı İle Bağlı İşletmenin Defter Değeri Arasındaki Farkın Saptanması

Bağlı ortaklığın aktif toplamından borçların düşülmesi ile bulunan öz varlığın çıkarılmış veya ödenmiş hisse senedi sayısına bölünmesi ile bulun defter değeri kayıtları ile ana şirket katılım tutarı arasında farklar gözükebilir. Bu fark konsolide bilançoda ayrı olarak gösterilmesi gerekmektedir. Sözü edilen iştirakin elde edilme bedelinin bu hisse senetlerinin defter değerini geçen kısmına konsolidasyon şerefiyesi denir ve konsolide bilançonun aktifinde farklı bir hesapta kayıt edilir.

İştirakin elde etme bedelinin, her zaman hisse senetlerinin defter değerinin üzerinde bulunması beklenemez. Oluşan farklı durumlarda ana şirket bağlı ortaklığın hisse senetlerine defter değerlerinden daha az bir tutar ödeye bilir. Bu durumda negatif konsolidasyon şerefiyesinden söz etmek mümkün olur. Bu tutar konsolide bilançonun pasifinde farklı bir hesapta kaydedilir.⁵⁰

1.9.2.1.5.3. Azınlık Payının Saptanması

Ana işletme bağlı işletmenin sermayesinin tamamına sahip olabileceği gibi bir kısmına da sahip olabilir. Bu durumda azınlık payı doğmuş olur. Azınlık payının konsolide bilançonun pasifinde azınlık payı olarak gösterilmesi gerekmektedir.

---

⁵⁰ ARİFOĞLU, a.g.e s 49.

1.9.2.1.5.4. Borç ve Alacaklarla Alım-Satım İlişkisinden Doğan Farkların Giderilmesi

Konsolidasyona dahi grupta bulunan ortaklıkların birbirleri arasında borç ve alacakların oluşması kadar normal bir durumun aksi düşünülemez. Yapılan bu alışveriş ortaklıkların konsolide bilançolarında aynı tutar olarak hem aktifte alacak olarak ve hem de pasifte borç olarak karşımıza çıkacaktır. Bu ise konsolide bilanço toplamının parasal olmayan varlık olarak büyümesine neden olacaktır. Bir ortaklığın kendisine hem borçlu hem de alacaklı olması mantıken kabul görmeyeceği için tutarları birbirinin aynı olmak zorunda olan grup içine ait borç ve alacaklar, birbirinden düşürülür ve konsolide bilançoda gözükmezler.

1.9.2.2. Konsolide Gelir Tablosu Düzenlenmesine İlişkin Esaslar

Konsolide gelir tablosu hazırlanırken aşağıdaki adımlar dikkate alınır.⁵¹

- Topluluk şirketleri gelir tablosu ayrı ayrı toplanır.
- Topluluk içi işletmeler arası sabit varlıkların satışlarından doğan kârların giderilmesidir.
- Yapılan toplama işleminden brüt satışlar ve satışların maliyeti hesaplarından topluluğa ait ortaklıkların kendi aralarında yapmış olduğu alışverişler düşürülür.
- Topluluğa dâhil ortakların stoklarında bulunan topluluğa ait mal alım satımından meydana gelen kar , hazırlanan konsolide tablolarda stok kaleminden düşürülür ve satışların maliyetine eklenir, meydana gelen zarar ise stoklara eklenip satışların maliyetinden düşülür. Yani tam tersi işlem yapılır.
- Bir şirketin bilançosuna göre oluşan kârdan bir kısmı iştirak payı ile orantılı olarak iştirak eden şirkete aktarılır. İştirak eden şirketin gelirleri arasında aktarılan karı görmek mümkündür. Gerçekte ise böyle bir artış olmamaktadır.

---

⁵¹ ŞENYILDIZ, a.g.e s 20.

Bu nedenle herhangi bir karışıklığın yaşanmaması adına şirketler arasındaki kar payı aktarımları elimine edilmelidir.

Ana şirketin, bağlı şirketlerin tamamen sahibi değil ise, sahip olunan paylar dışında kalan paylara denk gelen gelir ve gider kısımları belirlenerek , konsolide gelir tablosuna eklenmelidir. Yapılması gereken giderme yapıp topluluğa ait olan gelir tablolarında yer alan topluluk dışı şirketler ve üçüncü kişilerle olan ilişkileri gösteren kalemleri toplanır ve böylece topluluğun konsolide gelir tablosu elde edilmiş olur.

1.9.2.2.1. Genel Açıklama

Konsolide bilançonun düzenlenmesinde hakim olan düşünce konsolide gelir tablosunun hazırlanmasında da topluluğun tek çatı altında görülmesini istemek yatmaktadır. Gelir, topluluk içinde alış verişin olması ve aynı tutarların tablolarda gözükmemesi nedeni ile ancak topluluk dışı işletmelere yapılan satışlar ve onlar için görülen hizmetlerden sağlanır.

1.9.2.2.2. Gidermeler Ve Düzeltmeler

1.9.2.2.2.1. İşletmeler Arası Stok Kârların Giderilmesi

Toplulukta bir işletmeden diğer işletmeye satılan stoklar, alan işletmenin hesaplarında maliyet hesabında görünür. Bu değer, satıcı işletmenin kârını da içermektedir. Bu kâr tutarının giderilmesi hususunda, belirli koşullarda değişik görüşler bulunmaktadır. Azınlık payının durumu ve stokların alıcı bağlı işletmenin envanterin de bulunma durumuna göre gidermelerin yapılması gerekir.

Azınlık payı yoksa: Stokların tamamı alıcı bağlı işletmede bulunuyorsa Konsolidasyonda bu stoklara ilişkin kâr topluluğun net kâr tutarından ve stok tutarından indirilmelidir. Stokların tamamı topluluk dışından bir işletmeye satılması durumunda herhangi bir giderme yapılmaz. Stokların bir kısmı topluluk dışına satılmış bir kısmı da bağlı işletmeye satılmış ise bağlı işletmenin elinde bulunan stoklara düşen kâr, topluluğun net kârından ve stok tutarlarından düşürülmelidir.

Azınlık payı varsa; stokların hepsi topluluk dışından bir işletmeye satılması durumunda giderme söz konusu değildir. Stokların tamamı alıcıya bağlı işletmede

bulunuyorsa azınlık payı oranı hesaplanır ve ona göre satıştan elde edilen tutar gerçek satış olarak kabul edilmeli ve tutarın stoklar değerinde kalması gerekir.⁵²

1.9.2.2.2.2. İşletmeler Arası Kâr Payı Aktarılmasının Giderilmesi

Gruba dâhil işletmelerden birisinin, İştirak eden işletmeye bilançosundan oluşan kârın bir kısmı , iştirak payı ile orantılı olarak aktarılmaktadır. İştirak eden işletmenin gelirleri arasında aktarılan kar yer alacaktır. Gerçekte gurubun genel olarak karlılığında her iki tutarın birleşimi kadar bir artış olmamaktadır. Yani aslında kâr payları ödeyen işletmelere gider olmadığı gibi alan işletmeye de bir gelir sağlamaz, kâr payları mükerrer sayma durumuna düşürmemek için işletmeler arasındaki kâr payı aktarmalarının birbirinden düşürülme işlemi yapılmalıdır.⁵³

1.9.2.2.2.3. İşletmeler Arası Mal, Hizmet Alış ve Satışların Giderilmesi

Şirketler topluluğu içinde mal alış ve satış tutarları gelir tablolarının Konsolide edilmesi sırasında Konsolide satış hasılatının hesaplanmasında elimine edilir. Konsolide gelir tablosunda görünen tutar ise topluluk dışına yapılan mal ve hizmet satışlarını göstermiş olur. Topluluk içi yapılan alım satım işlemi oluşan tutar satıcı gurup şirketinin satışlarından düşülür ayrıca alıcı işletmenin alış, hammadde kullanımı veya satılan malın maliyeti gibi gelir tablosunda bulunan ilgili hesabından indirilir.⁵⁴

1.9.2.2.2.4. İşletmeler Arası Sabit Varlık Satışlarından Doğan Kârların Giderilmesi

Sabit varlıkların topluluk dışı işletmelerden temin edilmiş olmaları durumunda konsolidasyon ile ilgili herhangi bir sorun söz konusu değildir. Eğer sabit varlıklar topluluk içi şirketler tarafınca temin edilmişse alıcı bağlı şirkette kalan mal stoklarındaki gibi işleme alınmaları ve sabit varlık alışlarının bünyesinde

---

⁵² SARAÇ, a.g.e s 55.

⁵³ Murat KAHRİMAN, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Holding Şirketlerde Mali Tabloların Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyonu, İstanbul 2002, s 83.

⁵⁴ Arif Engin ERGÜDEN, Yüksek Lisans Tezi, Sermaye Piyasası Kanununa Göre Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, İstanbul 2000,s 49.

bulundurduğu kâr tutarının topluluğun net kârından ve sabit varlık tutarından düşmesi gerekir.⁵⁵

1.9.2.2.2.5. İşletmeler Arası Gelir ve Gidere İlişkin Giderme

Gruba ait işletmeler arasında farklı sebeplerle gelir ve gider ödemesi olabilir. Grup içinde bir işletmenin elde ettiği gelir diğer işletmenin gideri olacağından yani alışverişin söz konusu olduğundan gelir tablolarında bu işlemlerin gelir gider tutarlarının karşılıklı olarak mahsup edilmesi gerekmektedir.⁵⁶

1.9.3. Konsolide Edilecek Bilanço ve Gelir Tablosunda Aranacak Koşullar

Konsolide edilecek bilançolarda aşağıdaki bölümlerde belirtilen şartlar aranmaktadır.

1.9.3.1. Değerleme Yöntemlerinin Aynı Olması

Topluluğa dahi işletmelerin bilançolarının değerlemesinde aynı değerlendirme yöntemlerinin kullanılması gerekir. Değerleme yöntemlerinin farklı olması durumunda farklı değere sahip olan iki tutarın konsolide edilmesi söz konusu olmaktadır. Farklı değerlendirme yöntemleri kullanıldığında farklı sonuçlar elde edilir. Stok değerlendirme yöntemlerinin farklı olması, amortisman yöntemlerinin farklı olması vb. durumlarda farklı sonuçlar ortaya çıkar, bu durum da konsolide mali tabloların güvenilirliğini azaltır.⁵⁷

1.9.3.2. Mali Tabloların Kapanış Günlerinin Aynı Olması

Mali tabloların kapanış günü hesap döneminin son günüdür yani normal olarak 31 Aralık günüdür. Bununla birlikte bazı kuruluşlar için özel hesap günü mevcut olabilir. Bu gibi durumlarda konsolide edilecek tabloların iki farklı kapanış ünü ortaya çıkar ve konsolidasyon yapılmaz.⁵⁸

---

⁵⁵ ERGÜDEN, a.g.e s 48.

⁵⁶ KAHRİMAN, a.g.e s 83.

⁵⁷ KAHRİMAN, a.g.e s 90.

⁵⁸ ERGÜDEN, a.g.e s 21.

1.9.3.3 Muhasebe Düzenlerinin Aynı Olması

Muhasebe hesap planlarının , konsolide edilecek işletmelerin, biçim olarak da bilanço ve gelir tabloların içerik olarak da aynı olması ,Konsolidasyon verilerinin daha sağlıklı ilerlemesine ve tutarlı sonuçlar elde edilmesini kolaylaştıracak ve garantileyecektir.⁵⁹

1.9.3.4. Mali Tabloların Gerçeği Yansıtan Bilgileri Kapsaması

Konsolide edilecek mali tablolardaki varlık, sermaye, satış, maliyet, kâr veya zarar gibi bilgilerin gerçeği bildirmesi ölçüsünde konsolide mali tablolardan elde edilecek sonuçlar tutarlı olur ve önem kazanır. Bu sebeple mali tabloların gerçeği yansıtmayan bilgileri kapsamı durumunda yapılan konsolidasyon çok da yararlı olmayabilir.

Konsolide edilecek gelir tablosunda ise aşağıda belirtilen şartlar aranmaktadır.

1.9.3.5. Aynı Zaman Dilimine Ait Olmaları

Konsolide tabloların hangi tarihte başlayacağı ve hangi tarihte biteceği dönemlerin eşleşmesi gerekmektedir. Bunların yanı sıra , bazı işletmeler için istisna hesap dönemi olabilir. Bu durumda, konsolide edilecek işletmelere ait gelir tablolarının başlangıç ve bitiş tarihlerinde farklılık oluşur ve konsolidasyon yapılması mümkün olmaz. Çünkü arada farklılıklar oluşur, tabloların güvenilirliği konusunda şüpheler meydana gelir.

1.9.3.6. Faaliyet Konularının Benzer Olması

İş konularının benzer olması konsolidasyona oldukça fayda sağlayacaktır. İş konularının farklılık gösterilmesi durumunda da konsolidasyon yapılabilir. Aynı sermaye grubuna bağlı kurumların satışlarının konsolide gelir tablosu ile bir araya getirilmesi, grubun büyüklüğü ve pazar payına yönelik çalışmalar açısından önem taşır.

---

⁵⁹ SARAÇ, a.g.e s 33.

1.9.4. Mali Tablolar

Muhasebenin en önemli işlevlerinden birisi işletmede meydana gelen ve parayla ölçülebilen olayları belirli aralıklarla başta işletme sahipleri olmak üzere, kredi verenlere alacaklılara ve diğer ilgili gruplara aktarmaktadır. Bu aktarma işlemi de ancak muhasebenin raporlama işleviyle yani mali tablolar aracılığıyla mümkün olacaktır.⁶⁰

Mali tabloların konsolidasyonunun amacı, ana ortaklık ve bağlı ortaklıkların ayrı tüzel kişiliklere ait olmalarına rağmen tüm değerlerin tek bir ortaklıkmiş gibi var sayımı yapılarak ortaklara ve üçüncü kişilere grubun finansal durumu ve faaliyet sonuçları hakkında objektif gerçek ve doğru bilgi vermektir. konsolide mali tablolar, ana ortaklık ve bağlı ortaklıkların mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını tek bir işletmenininki gibi gösteren mali tablolardır.⁶¹

1.9.4.1. Temel Mali Tablolar

Mali tablolar uzun yıllar sadece bilanço ve gelir tablosu olarak görülmüştür. Ancak günümüzün modern gelişmiş işletmeleri ve bu işletmelerin gelişen teknoloji ile artan üretim hacmi karşında ulaşılan büyük boyutlar işletme ile ilgilenen grupları çeşitlendirerek değişik amaçlar için kullanılacak finansal bilgileri gerektirmiştir. Bu amaçla Maliye Bakanlığı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile mali tabloları temel mali tablolar ve ek mali tablolar olmak üzere ikili bir ayırım yapılmak suretiyle düzenlenmiştir.⁶²

Bilanço; bir işletmenin belirli bir zaman noktasında sahip bulunduğu sermaye varlık ve borç durumunu gösteren denge. Varlıklar aktifte sermaye ve borçlar pasifte yer alır. Bilançoyu dönen varlıklar, duran varlıklar kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar oluşturur.⁶³

Bilanço, vergi mevzuatındaki esaslara uyularak düzenlenirse, bu bilançoya "mali bilanço" veya "vergi bilançosu" adı verilir. Bu bilançoda kâr şeklinde yer alan sonuç hesabı, vergi matrahını teşkil eder ticaret kanunu hükümleri dikkate alınarak

---

⁶⁰ İBİŞ, a.g.e s 13.

⁶¹ EYÜPGİLLER, a.g.e s 31.

⁶² İBİŞ, a.g.e s 15.

⁶³ Münevver YILANCI, Birol YILDIZ, Murat KİRACI, Muhasebe Denetimi, Detay Yayıncılık, 2013, s 135.

hazırlanan bilanço ise "ticari bilanço" olarak adlandırılmaktadır.Kısaca bir ticari işletmenin belirli bir tarihteki varlıklarını ve kaynaklarını (borçlarını)gösteren mali tablodur.⁶⁴

Konsolide tabloyu da bu doğrultuda birleştirilmiş finansal tablolardan olan birleştirilmiş bilanço aynı ortak gurubun yönetim ve denetimi altında bulunan iki veya daha fazla kuruluşun bilançolarının mali durum ve çalışma sonuçlarının değerlendirilmesi amacıyla ve birleştirme tekniği ile bir araya getirilerek oluşturulan bilanço olarak tanımlamak mümkün olacaktır.

Gelir tablosu; işletmenin belirli bir dönemdeki gelirleri ile giderlerinin karşılaştırıldığı ve kâr veya zararının tespit edildiği bir tablodur. Gelir tablosu mali tablolar ilkelerine uygun tek düzen formlar şeklinde hazırlanır. İşletmeler karşılaştırmalarda kolaylık sağlayacak ve anlam birliği oluşturacak şekilde gelir tablolarını düzenlemek zorundadır. Süreklilik gösteren ve göstermeyen gelir ve giderler; olağan gelir ve kârlar, olağan gider ve zararlar; olağan dışı gelir ve kârlar ve olağan dışı gider ve zararlar olarak ayrı gruplar şeklinde gösterilmiştir. Finansman giderleri ayrı bir gruptur. Gelir tablosunda yer alan kalemler arasında mahsup yapılamaz. Tutarı olmayan kalemler gelir tablosunda yer almaz. Temel finansal tablolardan ikincisi gelir tablosudur. Gelir tablosuna kâr-zarar cetveli de gelir tablosu dönem sonlarında düzenlenir.⁶⁵

1.9.4.2. Ek Mali Tablolar

Genel olarak bilinen bilanço ve gelir tablosu dışında finansal tablo kullanıcılarının kararlarını önemli ölçüde etkileyecek olan ve farklı bilgilere ihtiyaç duyulmasından kaynaklı ek mali tablolar hazırlanmaktadır. Bu ek mali tablolar; fon akım tablosu nakit akım tablosu, satışların maliyeti tablosu, öz kaynak değişim tablosu, net işletme sermayesi değişim tablosu kâr dağıtım tablosu, olarak sunulmaktadır. Bu tabloların oluşturulması aslında aynı zamanda bir nevi iç kontrol sisteminin de işlemesine yardımcı olmaktadır.

---

⁶⁴Faruk GÜÇLÜ, Hüseyin ÇİÇEK, Tahir BENLİ, Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Genel Muhasebe, Detay Yayıncılık,2006, s 26.

⁶⁵ GÜÇLÜ, ÇİÇEK, BENLİ, a.g.e s 28.

1.9.4.2.1. Fon Akım Tablosu

İşletmenin bir dönem içinde sağlamış olduğu tüm mali kaynakları ve nerelerde kullanılacağını göstererek bilançoda ayrıntılı gözükmeyen fon akımını sunmak amacı ile hazırlanan mali tablodur. Fon akım tablosunun oluşturulabilmesi için önceki iki yıla ait art arda karşılaştırmalı bilançoları ile son hesap dönemini gösteren gelir tablosu gerekir. Fon akım tablosu, bilanço ve gelir tablosu ile birlikte ilgililere sunulur, böylece işletmenin mali gücü ve bu mali gücün nasıl kullanıldığı, gelecekteki fon gereksiniminin ne olduğu gibi konularda bilgiler verir.

İşletmenin sağlamış olduğu gerçek faaliyetler neticesinde bulunduğu kaynaklar fon akım tablosunu oluşturur. İşletmenin aktif değerlerinde ki azalışlar, sermaye artışları ve firmanın yabancı kaynaklarında görülen artışlar gibi fon kaynakları ve asli faaliyetlerle ilgili kullanımlardır. Ödenen vergiler kar üzerinden olduğu için, firmanın aktiflerindeki artışlar ve ödenen kâr payları, firmanın yabancı kaynaklarındaki azalışlar ve sermayede görülen azalışlar gibi fon akışını göstererek, dönemin mali olarak analizinin ve aynı zaman da nakit yönetiminin incelenip analizinin sağlanması imkânını veren tablodur.⁶⁶

1.9.4.2.2. Nakit Akım Tablosu

Nakit akış tablosu, diğer finansal tablolarla kullanıldığı zaman okuyucuların İşletmenin net aktiflerindeki değişimi, finansal yapısını (likidite ve borç ödeme gücü dâhil) ve nakit akışlarının tutar ve zamanlamasını değişen koşullara ve fırsatlara uyum sağlamak amacıyla gerekli bilgiyi sağlar. Nakit akışı bilgisi işletmenin nakit ve nakit benzeri yaratma becerisinin değerlendirilmesi ve kullanıcıların ileriki zamanda nakit akışlarını ölçmek ve başka işletmelerle karşılaştırmak için modeller geliştirmesini yardımcı olur. Ayrıca İşletmeler arasındaki aynı işlem ve olaylar için farklı muhasebe uygulamalarının etkilerini elimine ederek farklı işletmelerin performans raporlamalarının karşılaştırılabilmesine olanak verir.⁶⁷

---

⁶⁶ Bağde VERA GALİMİDİ, Yüksek Lisans Tezi, İşletmelerde Nakit Yönetimi Ve Bu Çerçeve Bir Finansal Analiz Örneği, , Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Ankara-2010, s 96.

⁶⁷ Nakit Akış Tablolarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS7),Hakkında Tebliğ Sıra No: 4

1.9.4.2.3. Satışların Maliyeti Tablosu

Satışların maliyeti kısmı gelir tablosunda görünmektedir. İşletmenin dönem içindeki kalem hareketlerini stoklarını, satılan mamul, ilk madde ve malzeme ile ticari mal gibi maddelerin ve satılan hizmetlerin maliyetini göstererek gelir tablosunun ekini oluşturur ve gelir tablosunu tamamlar.⁶⁸

1.9.4.2.4. Özkaynak Değişim Tablosu

Sermaye şirketlerinde öz kaynak kalemlerinde meydana gelen değişiklikleri tümü ile gösterilmesini sağlamaktadır.⁶⁹

Cari dönem ve önceki dönem verileri sunacak şekilde hazırlanan öz kaynak değişim tablosu; ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kâr yedekleri ve geçmiş dönemler kârı(zararı) ve dönem net kârı (zarar) kalemlerinin her birinin dönem başı tutarını, dönem içinde kalemlerde meydana gelen azalışları, artışları ve dönem sonu kalanını ayrı ayrı gösterecek biçimde düzenlenir.⁷⁰

1.9.4.2.5. Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosu

Dönen varlık ve kısa vadeli yabancı kaynak kalemlerindeki değişimi gösteren tablodur. Tablo, net çalışma sermayesinde meydana gelen değişimin hangi dönen varlık ve kısa vadeli yabancı kaynak kalemine yansıtıldığını içermektedir. Bu çerçevede dönen varlık ve kısa vadeli yabancı kaynak kalemlerindeki artış veya azalışlar hesaplanarak bunların net çalışma sermayesi üzerindeki etkileri ortaya konur.⁷¹

1.9.4.2.6. Kâr Dağıtım Tablosu

Dağıtılması öngörülen temettü tutarının tamamı, ancak yasal kayıtlarda mevcut net dağıtılabılır kârdan veya diğer kaynaklardan karşılanabildiği sürece dağıtılabilecektir. Bir başka deyişle, dağıtılacak temettü tutarında üst sınır, yasal

⁶⁸ Ali ACER, Yüksek Lisans Tezi, Ticari Kredi Talebi Değerlendirme Sırasında Bankalar Tarafından Yapılan Mali Analiz Çalışmaları Ve Bilanço Aktarma-Arındırma Politikaları, Ankara 2010, s 78.

⁶⁹ Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği.

⁷⁰ Ozan ÖZDEMİR, Yüksek Lisans Tezi, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Üzerine Etkileri Ve Göller Yöresindeki Kobiler De Muhasebeden Sorumlu Yöneticiler Üzerine Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Isparta 2007, s 10

⁷¹ (<http://muhasebex.com/net-isletme-calisma-sermaye-degisim-tablosu/erişim> 05.04.2015 saat: 19:54

kayıtlarda yer alan ilgili kâr dağıtım kaynaklarının dağıtılabılır tutarıdır. Kâr dağıtım tablosu, işletmenin dönem kârının dağıtım biçimini gösteren bir ek mali tablodur.⁷²

Başka bir tanımla sermaye şirketleri tarafından düzenlenen yasa hükümleri uyarınca dağıtım yapılacak kar payının belirlenmesi ile ödenecek vergilerin belirlenmesi ile ayrılması gereken yedek akçelerini göstererek yatırım yapmak isteyen tasarruf sahiplerine bilgi veren tablodur.⁷³

1.9.4.3. Mali Tablo Dipnotları

Bilanço ve gelir tablosu kalemlerini açıklayan, tamamlayan ve anlaşılması için gerekli olan bilgileri ihtiva eden açıklayıcı notlardır. Bilanço ve gelir tablosu dipnotlarında açıklanması gereken kurallar Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde belirtilmiştir.⁷⁴Dipnotlar, tablo kullanıcılar tarafından anlaşılır olması önemli dilin sade kullanılan terimlerin açıklayıcı olması gerekir.

1.9.5. Konsolide Finansal Tablo Dipnotlarında Açıklanması Gereken Bilgiler

Konsolide Finansal Tablo Dipnotlarında aşağıdaki bilgilerin açıklanması gerekmektedir:

1. Bağlı ortaklıkların unvanı, ikamet adresleri , sermayesi içinde bulunan diğer bağlı ortaklıkların sahip olduğu paylar,
2. Bir önceki dönemlerde oluşan ortaklık yapısındaki değişiklikler ,
3. Topluluk kapsamına girmeyen bağlı ortaklıkların konsolideye girmemesinin nedenleri ayrıca ana ortaklığın sahip olduğu payların hesaplanması ve bu payların varsa borsa değeri, yoksa net defter değerine göre hesaplanmış değerlerini belirten bilgiler ,
4. Kanunu merkezleri yurt dışında bulunan veya iflas etmiş veya tasfiye halinde olan konsolide finansal tablo kapsamındaki ortaklıklar ve bunlara ilişkin bilgiler,

⁷² (http://www.vergisorunlari.com.tr/makale_login.aspx?makaleno=3155/erişim 05.04.2015 21:30

⁷³ Öztin AKGÜÇ; Mali Tablolar Analizi, İstanbul - 1995, s 213

⁷⁴ İBİŞ, a.g.e s 17.

5. Yıllar arasında farklı muhasebe politikaları uygulanmışsa konsolide finansal tablolarında nedenlerinin ve olumlu olumsuz etkileri,
6. Konsolidasyon işleminde kullanılan varsayım, teknik ve yöntemlerin neler olduğu hakkında bilgiler,
7. Konsolide finansal tablo hazırlama tarihinden sonra ana ile bağlı ortaklıkların ortaya çıkan ve açıklamayı gerektiren durumlarına ilişkin bilgi,
8. Dolaylı yada dolaysız olarak oylama gücünün yarısından daha fazlasına sahip olunmadığı bağlı ortaklıklar ile ana ortaklık arasındaki ilişkinin mahiyeti,
9. Bağlı ortaklıklar aracılığı ile dolaylı veya dolaysız oylama gücünün yarısından fazlasına, sahip olunup fakat kontrolün bulunmaması nedeniyle de bir bağlı ortaklık olmayan işletmenin adı,
10. Finansal tabloların yabancı bağlı ortaklıklar nedeni ile TL'ye çevrilmesinde dikkate edilen yöntemler,
11. Bağlı ortaklıkların elde edilmesi ve satılmasının, rapor verme döneminde finansal duruma, rapor dönemine ait sonuçlara ve ayrıca bir önceki döneme ait tutarlara olan etkisi,
12. Topluluğun bünyesinde bulunan personel sayısı,
13. Konsolide finansal tabloları önemli ölçüde etkileyen ya da bunların açık, yorumlanabilir ve anlaşılabilir olması bakımından açıklanması gerekli olan varsa diğer bilgiler,
14. Ana Ortaklığın Bireysel (Konsolide Öncesi) Finansal Tablolarında Bağlı Ortaklıklara Yapılan Yatırımların Muhasebeleştirilmesi.⁷⁵

---

⁷⁵ KAHRİMAN, a.g.e s 86-88.

1.10. KONSOLİDASYON TÜRLERİ

1.10.1. Teori Bakımından

Birden fazla işletmenin tamamen bütün olarak raporlanması, var olan bütünleştirmenin teorik ana önemini taşımaktadır. Ana ortaklık ve tek işletme teorileri günümüz muhasebe uygulamaların da aktif olarak kullanılmaktadır.

1.10.1.1. Ana Ortaklık Teorisi

Bir şirket topluluğunda ana ortaklık azınlık payların birleştirilmesi sırasında ne şekilde değerlendirileceği, Konsolidasyonun temelini oluşturmaktadır. Sahiplik kavramına dayanan ana ortaklık teorisi, kontrol gücü olmayan azınlık paylarını üçüncü şahıs olarak değerlendirerek ana ortaklığın bağlı ortaklık üzerindeki hakından ayırmaktadır. Bu yöntemle azınlık payları ayrıştırılarak konsolide mali tablolar ana ortaklığın tablolarının genişletilmiş şekilleri olarak düşünülür.⁷⁶

1.10.1.2. Tek İşletme Teorisi

Konsolide tabloların ana ortaklığın mali tablolarının genişletilmiş biçimi olarak gösterilmez, daha çok bu teori birbirine bağlı işletmelerden oluşan bir zümrenin tek varlık gibi değerlendirilmesidir. Bu konsolide mali tabloların oluşturulma sebebi, birlikte yönetilen topluluğun finansal durumlarını faaliyet sonuçlarını nakit akışlarını tek işletme olarak birleştirmektir.

1.10.2. Amaç Bakımından

1.10.2.1. Mali Tabloların Konsolidasyonu

Bu tabloların konsolidasyonunda kontrol unsuru bulunan iştiraklerin tamamı konsolidasyona tabidir. Ana şirket ve iştirakler arasında anlaşma yapma zorunluluğu bulunmamaktadır. Konsolidasyon rejimi şartlar devam ettiği sürece zorunludur.

Bu tabloların oluşturulma amacı, her kullanıcıların ekonomik ve finansal yatırım kararlar alırken yararlanmaları için işletmenin mali durumlarını, performanslarını ve finansal durumlarındaki değişiklikler ile ilgili bilgilerin şeffaf olarak gözükmesini sağlamaktır. Ortaklığı bulunan şirketlerin fon akışı açısından ilişkili, hizmet veya ürün alım satımı ilişkisi bulunan ,birbirleri ile borç ve alacak

---

⁷⁶ EYÜPGİLLER, a.g.e s 29.

ilişkisi içinde bulunan kuruluşların birbirinden bağımsız olarak ele alınması mali tablolarının incelenmesi, bilgi kullanıcılarını yanıltıcı sonuçlar doğurabilmektedir. Konsolide edilmemiş bir ana ortaklığa ait mali tablolar, finansal bilgi kullanıcılarına, grubun gerçek faaliyet sonuçlarını ve finansal durumunu yansıtarak yeterli bilgi verememektedir. Mali tabloların düzenlenmesi hukuki olduğu kadar ekonomik bir zorunluluktur.⁷⁷

1.10.2.2. Vergi Matrahının Konsolidasyonu

Vergi matrahlarının konsolidasyonu aralarında kontrol unsuru bulunan şirketlerin mali tablolarını değil sadece vergi matrahlarını konsolide etmeleri olarak tanımlanabilir. Vergi matrahının konsolidasyonu uygulamasında bir kaç istisna ülke hariç yurt dışındaki iştirakler konsolidasyona tabi tutulmaz, ana şirket konsolide edilen vergi matrahı üzerinden vergi ödemekle yükümlü olup, vergi matrahlarının konsolidasyonu için ana şirket ve iştirakler arasında bir anlaşma yapmak zorunda olup rejimini uygulamak ise ihtiyaridir. Bu rejimi seçen şirketler uzun bir süre geri dönemezler.

Vergi matrahlarının konsolidasyonu için, vergi kanunları iki mükellef arasındaki ilişkinin bu kişilerin vergi ödeme ödevini tek mükellef gibi yerine getirmesinin mümkün veya gerekli olduğu sonucuna ulaşmalı veya seçmeli olarak buna izin vermelidir.⁷⁸

1.10.3. Neden Bakımından Konsolidasyon

1.10.3.1. İştirak-Ortaklık ve Benzeri Nedenle Konsolidasyon

1.10.3.1.1. Maliyet Yöntemi

Finansal tablolara maliyet yöntemi ile elde edilen yatırımların ilk etapta elde edilen maliyeti ile kaydedilmesi ile tutarın yatırımın net varlıklarında iştirak edenin payına düşen kısmı gösterecek şekilde artırılması veya azaltılması ile UFRS-27 sayılı standart taslağı gereği yansıtılmasıdır. Böylelikle iştirak edenin kâr veya zararında yatırımın kârından veya zararından paylarına düşen kısmın yer aldığı yöntemi olarak tanımlamak mümkündür.

---

⁷⁷ EYÜPGİLLER, a.g.e s 31.

⁷⁸ EYÜPGİLLER, a.g.e s 32.

Maliyet değeri komisyon ücreti, noter masrafı, vergi gibi iştirakin edinilmesinde katlanılan bütün masrafları kapsamaktadır. Bu yöntemle göre iştiraklerde gerçekleşen kâr veya zararlar ana işletme kayıtlarına yansıtılmamakta sadece kâr payı dağıtıldığında ana işletme kayıtlarına iştirak kazancı olarak kayıt düşülmektedir. Yani iştirak, elde ettiği kârdan ana işletmeye bir ödeme yapmadığı sürece ana işletme tarafından gelir olarak kaydedilmemektedir.⁷⁹

1.10.3.1.2. Özkaynak Yöntemi

Bu yöntem öz sermaye yöntemi, öz varlık yöntemi veya net varlık yöntemi olarak da adlandırılmaktadır. İştirakin öz sermayesinde meydana gelen değişikliklerin ana işletme üzerindeki etkisi iştirakler hesabına kayıt edilmektedir. Öz sermaye yönteminin tercih edilme nedeni maliyet yönteminde gösterilen gelirin iştiraklere yatırım sonucu kazanılan gelirin uygun ölçüsü olmamasıdır. Çünkü iştirakin kâr payı ödemesi gerçekleşen kârdan fark olabilmektedir. Fakat öz sermaye yönteminin iştirakin piyasa değeri hakkında doğru bilgi vermemesi gibi olumsuz bir yanı da bulunmaktadır.⁸⁰

1.10.3.1.3. Satın Alma (Elde Etme)Yöntemi

Ana işletme, bağlı işletmenin hisse senetlerini nakit veya benzeri ödeme araçları ile elde etmişse bu yöntem uygulanmaktadır. Ayrıca menfaatlerin birleştirilmesi yönteminin uygulanmadığı edinimlerde de satın alma yönteminin esas alınması ve muhasebeleştirilmenin bu duruma göre yapılması gerekir. Ana şirket, bir veya daha fazla şirketin sermayesinin tamamına %100 ortaklık durumu söz konusudur. Bilanço düzenlenirken konsolidasyon şerefiyesi ortaya çıkmaktadır.

Ana şirket satın alma işleminde satın alınacak şirketin defter değerine eşit bir tutar ödemesi halinde konsolidasyon şerefiyesi meydana gelmeyecektir. Fakat ana şirketin yavru şirketin defter değerinden daha düşük tutar ödemesi halinde negatif konsolidasyon şerefiyesi meydana gelmektedir. %100 mülkiyet dışında kısmi mülkiyetten de söz edilirse ana şirket bağlı şirketin sermayesinin tamamına değil de belirli bir oranının satın alınması halinde söz konusu olur. Satın alma yönteminde

---

⁷⁹ İBİŞ, a.g.e s 44.

⁸⁰ İBİŞ, a.g.e s 45.

konsolide bilançoda bağlı şirketin yedekleri görünmez. Konsolide şerefiyesinin amortisman payı konsolide gelir tablosunda görünür.⁸¹

1.10.3.1.4. Menfaatlerin Birleştirilmesi Yöntemi

Satın alma yöntemindeki sonuçlara sebep olmayacak bir büyüme modeli seçildiğinde bu yöntem menfaatlerin birleştirilmesi yöntemi olacaktır. Çıkarların Birleştirilmesi yöntemi de denilen bu yöntem, işletmelerin kendi isteğiyle bir araya gelip birleşmelerine dayanmaktadır. İşletmeler tüzel kişiliklerini koruyup ortaklıktan doğan haklarını sürdürmektedirler. Edinilen işletme kendi oy hakkına sahip hisse senetlerini edinilen işletmeye verdiği takdirde menfaatlerin birleştirilmesi uygulaması sağlanmış olur.⁸²

İKİNCİ BÖLÜM

2. ŞİRKETLER TOPLULUĞUNDA KONSOLİDASYON

Şirketler topluluğu, bir hâkim şirketi ve hukuken bağımsız olmakla birlikte ekonomik bağımsızlığını yitiren ve en az bir bağlı şirketi içeren, bu şirketlerin tek elden yönetilmesi esasına üzerine kurulan bir tür yoğunlaşmadır. Ekonomide bir hâkim ortaklıktan ve bir bağlı ortaklıktan oluşan şirketler topluluklarına nadiren rastlanmaktadır. Ekonomi hayatında en sık rastlanan durum, birçok şirketin bir şirketler topluluğunun çatısı altında ekonomik açıdan bir araya getirilmeleridir. Bununla birlikte tek bir hâkim şirketin ve tek bir bağlı şirketin bulunduğu bir şirketler topluluğunda da, şirketler topluluğu düzenlemelerinin uygulama alanı bulması ve bağlı ortaklığın azlık pay sahipleriyle alacaklılarının korunması, birçok ortaklığın bulunduğu şirketler topluluğunda olduğu kadar günceldir. Toplulukta hâkimiyet sahibi olan şirkete adından da anlaşılacağı üzere hâkim, diğer hakimiyet altında olan şirkete ise bağlı şirket denmektedir.

---

⁸¹ AK, a.g.e s 16.

⁸² İBİŞ, a.g.e s 40.

2.1. HÂKİM ŞİRKET- BAĞLI ŞİRKET KAVRAMLARI

Hâkim ve Bağlı Şirket

Hâkim şirket, en az bir başka ortaklığa hâkim olan, o ortaklığın karar alma süreçlerini tek başına belirleyebilen bir ortaklıktır. Uygulamada şirketler topluluğunun tipik görünüm biçiminde, tüm şirketler topluluğuna hâkim olan özne bir sermaye şirkettir, hatta büyük bir çoğunlukla bir anonim ortaklıktır. Zira bu yapılanma, şirketler topluluğunun itibarı ve kredibilitesi bakımından da önem taşımaktadır. Ancak hâkim öznenin bir şirket olması gerekli değildir. Hâkim özne, bir sermaye veya kişi ortaklığı olabileceği gibi, bir gerçek kişi dahi olabilir.⁸³

Bununla birlikte, şirketler topluluğunun bilinçli olarak yapılandırıldığı durumlarda hâkim öznenin sermaye şirketi olmadığı durumlara uygulamada pek rastlanılmamaktadır. Buna göre bir ticaret şirketi bir sermaye şirketinin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde yüzüne sahipse, yani tam hâkimiyet söz konusu ise hâkim şirketin yönetim kurulu topluluğun belirlenmiş ve elde tutulur, gözle görülür politikalarının şartıyla, kayıp yaşanacak sonuçlar meydana gelse bile bağlı şirketin yönlendirilmesine ve yönetimine ilişkin kararlar verilir.⁸⁴

Türk Ticaret Kanunu 195.maddesinde hâkim ve bağlı şirketlere ilişkin maddelere daha önceden değinmiştik.

Yeni Türk Ticaret Kanunu, şirketler topluluğunda hâkim şirketin bağlı şirket üzerindeki hâkimiyetini kötüye kullanmasını yaptırıma bağlamıştır. TTK m.202 hükmünde var olan kural yavru şirketi ve onun menfaat sahiplerinin çıkarlarını koruyan düzenlemedir. Hâkim şirket çeşitli tasarrufları ile örneğin, alacak ve borç devriyle kârı azaltmaya yönelik işlemlerle, diğer bağlı şirketlere teminat sağlamaya yönelterek veya bağlı şirketin gelişimini durdurarak her türlü tasarrufa bağlı şirketi zarara uğrattırsa bu durum kötüye kullanma olacaktır. Kötüye kullanma sonucu

---

⁸³ Efe DÜNDAR, Doktora Tezi, Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Çok Uluslu Şirketler, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul 2013, s 92.

⁸⁴ EYÜPGİLLER, a.g.e s 21.

doğacak olan kayıpların bağlı şirket nezdinde hâkim şirket tarafından denkleştirilmesi halinde herhangi bir yaptırım uygulanmayacağını öngörmektedir.⁸⁵

2.1.1. Raporlama Sorumlulukları ve Yaptırımları

Bağlı şirket raporu;

Faaliyet dönemi takvim yılı olan bir bağlı şirkette bir sonraki yılın mart ayı sonuna kadar bağlı şirketin yönetim kurulu tarafından hazırlanır. Bağlı Şirket Raporu keyfe veya isteğe bağlı olmamakla birlikte, bu raporun her yıl düzenli olarak hazırlanması zorunludur. Tam hâkimiyet bulunsa dahi bu durum, yıllık Bağlı Şirket Raporu hazırlama zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

Raporun içerisinde, Bağlı şirketin geçmiş yıllara ait faaliyetleri ;

- Hâkim Şirket ile arasında bulunan hukuki işlemler,
- Hâkim Şirketin elinde bulundurduğu bağlı bir şirketle hukuka dayalı işlemler,
- Hâkim şirketin yönlendirmesi ile ona ya da ona bağlı bir şirketin yararına yapılan hukuki faaliyetler,
- Hakim şirketin geçmiş faaliyet yılında ya da ona bağlı şirketin yararına alınması gereken tüm önlemlerin yer alması gerekir. Raporunda açıklanması gereken konuları da kısaca belirtmek gerekirse;
- Şirket zarara uğramış mıdır?
- Zarara uğramışsa zararın denkleştirilip denkleştirilmediği? (Yıllık Faaliyet raporunda belirtilecek)
- Zarar (kayıp) denkleştirilmişse faaliyet yılı içinde fiilen nasıl gerçekleşti? Şirketin sağladığı hangi menfaatlere ilişkin olarak bir istem hakkı tanındı? Denkleştirme yapıldıysa denkleştirme yöntemi (misal ödeme veya talep hakkı) belirtilecek

---

⁸⁵ EYÜPGİLLER, a.g.e s 22.

- Denkleştirme: Tanımlanan kaybın ortadan kaldırılması, eğer bağlı şirket bağımsız konumda olsa idi nasıl bir durumda bulunacaktı ise bağlı şirketi o konuma getirmek
- Bağlı şirketin söz konusu raporu düzenlediğinde karşılaşacağı cezalar 200 güne kadar adli para cezası uygulanırken ayriyeten iki yıla kadar hapis cezası da söz konusu olmuştur.⁸⁶

Hâkim şirket raporu, yönetim kurulu başkanından, hâkim şirketin yönetim kurulu üyeleri tarafından , üç aylık hesap sonuçlarını bağlı şirketlerin finansal ve mal varlığı ile ilgili durumları öğrenmek , hâkim şirketin bağlı şirketler ile bağlı şirketlerin kendi aralarında hâkim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri ve bunların yakınları ile ilişkileri, yaptıkları işlem ve bulardan doğan sonuç ve etkileri hususunda özenli olarak gerçeği saptırmadan olduğu gibi ve dürüstçe açık olarak yansıtan hesap verme kaidelerine göre düzenlenmiş rapor hazırlattırıp yönetim kuruluna sunmasını ve bunun sonuç kısmının yıllık rapor ile denetleme raporu ile birleştirilmesini isteyebilir.Hâkim şirketin bu işi ilgilenen uzmanlara vermekle yükümlülüğünü devreye sokabilmesinin söz konusu olması için bağlı şirketler itiraz edinilecek ve yoruma yer bırakmayacak açıklıkta bir haklı sebebin varlığını ispat edemedikleri halinde devreye girer.⁸⁷

Bu raporun hazırlanmasındaki amaç; Hâkim Şirket lehine / Bağlı Şirket aleyhine yapılan işlem varsa raporlanması, kayıp oluşması halinde denkleştirilmesi. Grup menfaati için Bağlı Şirket menfaatinden vazgeçilmesi riskinin olumsuz sonuçlarını Bağlı Şirket lehine gidermek, bu suretle; azınlık hissedarların, tedarikçilerin, alacaklıların, işçilerin korunması.

---

⁸⁶ Kenan YILMAZ, Av. Çağrı BAĞATUR, Adnan ERDOĞMUŞ Holding Ve Grup Şirketlerinde Yeni Türk Ticaret Kanunu Şirketler Topluluğu düzenlemeleri İle Ne Tür İmkânlar, Yükümlülükler Ve Yaptırımlar Getirdi ? Bu İmkânlardan Nasıl Faydalanabilir Bu Düzenlemelere Yasal Uyumu Nasıl Sağlayabiliriz?'' Holding_Ve_Grup-Şirketlerinde_Şirketler_Topluluğu Düzenlemelerine_Uyum_02.12.2013.Pdf (Erişim,14.04.2015) s 8.

⁸⁷ Türk Ticaret Kanunu Mad.199

2.1.2. Şube, İşletme ve İşyerlerinin Konsolidasyonu

Firmaların genellikle şube bilançosu ile merkez bilançosunu konsolide etmedikleri, özellikle yurt dışı şubelerin bulunduğu ülkenin muhasebe standartlarına uyma zorunluluğu sebebiyle ve doğru matrahın belirlenmesi için gereken düzenlemelerin azlığı buna neden olmaktadır. Bununla birlikte şubeler merkeze ait oldukları için firmalar varlıklarını ya da borç alacak durumlarını tek bir bilanço üzerinde topluca görebilirler. Yapısı sebebiyle konsolidasyon mali açıdan zorunluluk arz etmese de firmalar için ekonomik yapının raporlanmasında gereklilik arz etmekte ve kolaylık sağlamaktadır.⁸⁸

2.1.2.1. Şubelerin Konsolidasyonu

Ticaret Kanunu'nda şubenin belli bir tanımı yapılmamış olup, TTK 42 maddesinde “Merkezi Türkiye’de bulunan ticari işletmelerin şubelerinin; şubenin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunacağı ve Kanun’da aksine hüküm olmadıkça merkezin bağlı olduğu sicile geçirilmiş olan kayıtların şubenin bağlı bulunduğu sicile de tescil olunacağı” belirtilmiştir.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine göre merkezin şubeleri ile yada kendi aralarındaki alışveriş ilişkisinden oluşan borç ve alacak ilişkileri 393-Merkez ve Şubeler Cari Hesabı isimli hesapta izlenir. Hesap borçlu ve alacaklı olarak çalışır. Merkezin şubelerden, şubelerin diğer şubelerden veya merkezden olan alacakları bu hesaba borç, borçları da alacak kaydedilir. Şubenin açılış kaydı, aylık KDV mahsupları ve dönem sonu mali tabloların Konsolide edilmesine ilişkin örnek aşağıdaki gibidir.

Şube açılış kaydı; şube açılış kaydında şubeye muayyen sermaye verilir. Şubeye ayrı defter kaydettirilerek, merkezde kayırlı olan iktisadi kıymetler alacak ve borçlardan şubeye devredilerek ters kayıt yapılır. Şubeye sermaye ile devredilen kıymetler, alacak ve borçlar şubenin düzenlediği şube açılış fişi ile muhasebe kayıtlarına geçirilmiş olur.

---

⁸⁸ Mehmet MAÇ, Yurt Dışındaki veya Serbest Bölgedeki Şube İle İlgili Sermaye Hesabi ve Cari Hesap, Yaklaşım Dergisi, 2001, s 6.

Şubenin yaptığı kayıt

100-Kasa	150.000.000	
150-İlk madde ve malzeme	250.000.000	
253-Tesis makine ve cihazlar	300.000.000	
255-Demirbaşlar	70.000.000	
257-Birikmiş amortismanlar		90.000.000
393-Merkez ve şubeler cari hesabı		620.000.000
522-MDV Değer artış fonu		60.000.000

Merkez tarafından yapılan kayıt

393-Merkez ve şubeler cari hesabı	620.000.000	
522-MDV Değer artış fonu	60.000.000	
257-Birikmiş amortismanlar	90.000.000	
100-Kasa		150.000.000
150-ilk madde ve malzeme		250.000.000
253-Tesis makine ve cihazlar		300.000.000
255-Demir başlar		70.000.000

Aylık KDV mahsupları

Şube tarafından her ay sonunda KDV hesaplarının kapatılması sırasında ödenecek KDV çıkması halinde bu tutar, 393- Merkez ve Şubeler Cari hesabının alacağına, devir KDV çıkması halinde ise devir KDV tutarı 393- Merkez ve Şubeler Cari

hesabının borcuna kaydedilmelidir. Merkez de bu işlemlerin izdüşümünü kayıtlara alacaktır.

Şube tarafından yapılacak kayıt

391-Hesaplanan KDV	550.000.000	
191-İndirilecek KDV		450.000.000
393-Merkez ve şubeler cari hesabı		100.000.000
393.05-Ödenecek KDV		100.000.000

Merkez tarafından yapılan kayıt

191-İndirilecek KDV	450.000.000	
393-Merkez ve şubeler cari hesabı	100.000.000	
393.05-Ödenecek KDV	100.000.000	
391-Hesaplanan KDV		550.000.000

Mali Tabloların Konsolidasyonu

Şube tarafından dönem sonu envanter ve değerleme işlemleri yapıldıktan sonra 7- Grup hesaplar kapatılarak 6- Grup hesaplar oluşturulur ve bu hesaplar 690- Dönem kârı veya zararı hesabına aktarılır. Vergi ve yasal yükümlülüklerin merkez tarafından hesaplanması sebebiyle 690- Dönem kâr veya zararından vergi ve yasal yükümlülüğü ayrılmadan oluşan kar 393- Merkez ve Şubeler Cari hesabına aktarılmalıdır.

600-Yurt içi satışlar	5.500.000.000	
602-Diğer gelirler	700.000.000	
645-Kombiyo karları	800.000.000	
679-D.olğ.dışı gelir ve karlar	200.000.000	
620-Satılan mamul maliyeti		4.400.000.000
631-Paz.satış ve dağ.giderleri		200.000.000
632-Genel yönetim gideri		1.800.000.000
689-D.olğ.dışı gelir ve karlar		500.000.000
690-Dönem karı		300.000.000

Dönem karının 393-Hesaba aktarılması

690-Dönem karı	300.000.000	
393-Merkez ve şubeler cari hesabı		300.000.000
393-Merkez ve şubeler cari hesabı	300.000.000	
690-Dönem karı		300.000.000

Yapılan konsolidasyon sonucunda dönem karının bulunması halinde vergi ve yasal yükümlülük karşılıkları ayrıldıktan sonra kalan tutar 692- Dönem net kârı veya zararı ve 590- Dönem net kârı hesabına aktararak merkezin gelir tablosu hesapları kapatılacaktır. Böylece konsolide edilen hesaplardan 393- Merkez ve Şubeler Cari hesabı dönem sonunda bakiye vermeyeceği için konsolide bilançoda görülmeyecektir.

2.1.2.2. İşletme ve İşyerlerinin Konsolidasyonu

Konsolidasyon ayrı tüzel kişilikleri olmasına karşın işletmelerin aktif, borç, öz kaynak, gelir ve giderlerinin bir nevi tek çatı altında toplanmasıdır.⁸⁹ Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere Konsolidasyon işletmelerin finansal tabloları üzerinde yapılmaktadır. Bu finansal tablolardan en bilineni Konsolide bilanço ile Konsolide gelir tablosudur.

Konsolide finansal tablolar;

Ana ortaklığın unvanı altında düzenlenen ve konsolidasyona dahil edilecek tüm işletme, bağlı ortaklık ve iştiraklerin konsolidasyon yöntemi uygulanmak suretiyle varlıklarını, yabancı kaynaklarını, öz kaynaklarını, gelirlerini ve karları ile giderlerini ve zararlarını bir bütünlük içinde gösteren, iştiraklerin ise öz kaynaklardan pay alma yöntemi uygulanarak eklenmesi suretiyle oluşturulup konsolide bilanço, konsolide gelir tablosu ve bu tabloların eki diğer konsolide finansal tablolar ile dipnotları göstermektedir.⁹⁰ Ana şirketin yavru şirketin üzerindeki kontrol gücünün derecesi konsolide finansal tabloların düzenlenmesinde temel teşkil eder.

Kontrol gücü;

İştirak edilen şirketin sermayesinin en az %51'nin sahipliğine, ana ortaklığın iştirak veya bağlı menkul kıymet kapsamındaki şirketlerin yönetim çoğunluğuna sahip olma gücü; kontrol gücünün varlığını ifade eder.

2.2. BİRDEN DAHA ÇOK BAĞLI İŞLETMENİN OLMASI DURUMUNDA KONSOLİDE MALİ TABLOLARIN DÜZENLENMESİ

Birden fazla bağlı işletmenin bulunması halinde konsolide mali tablolar aşağıdaki adımlar takip edilerek durum gerekliliğine göre gerçekleştirilecektir.

2.2.1. Ana İşletmeyle Bağlı İşletmelerin Arasındaki İlişkinin Doğrudan Olması Durumunda Konsolidasyon

Ana işletmenin bağlı işletmeler ile doğrudan (direkt) yatırımda bulunması da ana işletme bile bağlı işletme bilançoları yan yana yazılmakta ana işletmenin aktifindeki iştirakler ile bağlı işletmelerin pasiflerindeki öz sermaye tutarları ikişerli olarak

---

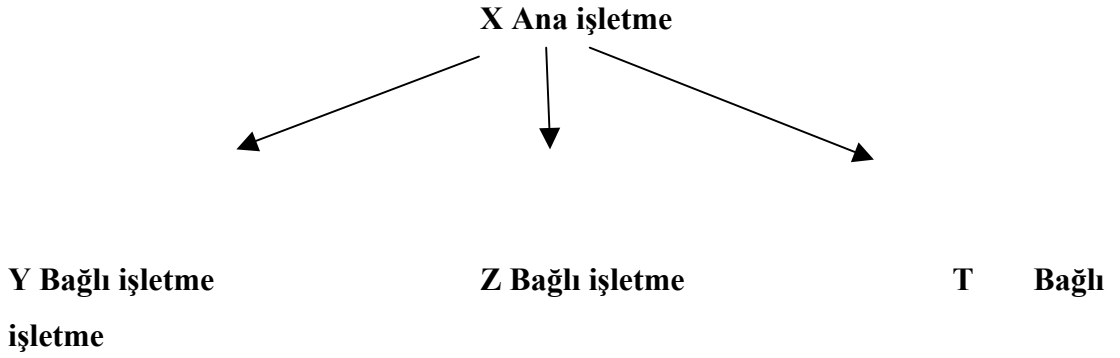
⁸⁹ Nalan AKDOĞAN, Nejat TENKER, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 6.Baskı, 1998, Gazi Kitapevi, s 399.

⁹⁰ AKDOĞAN, TENKER, a.g.e s 339.

giderilmektedir. Daha sonra konsolidasyon şerefiyesi veya konsolidasyon üstesi varsa azınlık payları da hesaplanmaktadır. Bütün bu işlemlerden sonra kalan tutarlar toplanarak, konsolide bilanço düzenlenmiş olacaktır.

Bir diğer değişle yapılacak işlem konsolide bilançonun düzenlenmesi ile ilgili hesapları her bağlı işletme için tek tek yapmak ve sonra hesapları bir araya getirerek bir bütünlük oluşturmaktır. Konsolidasyon şerefiyesi veya üstesinin bir kısmı karşılıklı olarak birbirini yok ederek gerisinde kalan kısım ise konsolide bilançonun ilgili bölümüne tek hesap olarak yazılır.⁹¹

Bir örnek vermek gerekirse;

X Y Z T işletmelerinin kısaltılmış ve dikey biçimde kümelenmiş bilançoları aşağıda verilmektedir. X ana işletmesi, Y işletmesinin % 65'ine, Z işletmesinin % 70'ine, T işletmesinin 85'ine iştirakte bulunmuştur. Bu verilere göre topluluğun Konsolide bilançosu şöyle düzenlenebilir.

---

⁹¹ Murat KAHRİMAN, a.g.e s 115.

AZINLIK PAYININ HESAPLANMASI (TL)

	ÖZSERMAYE		AZINLIK ORANI		AZINLIKPAYI
Y işletmesi	25.000	X	%35		8,750
Z işletmesi	20.000	X	% 30		6.000
T işletmesi	30.000	X	%15		4.500
TOPLAM					19.250

KONSOLİDASYON ŞEREFİYESİ VEYA ÜSTESİNİN HESAPLANMASI (TL)

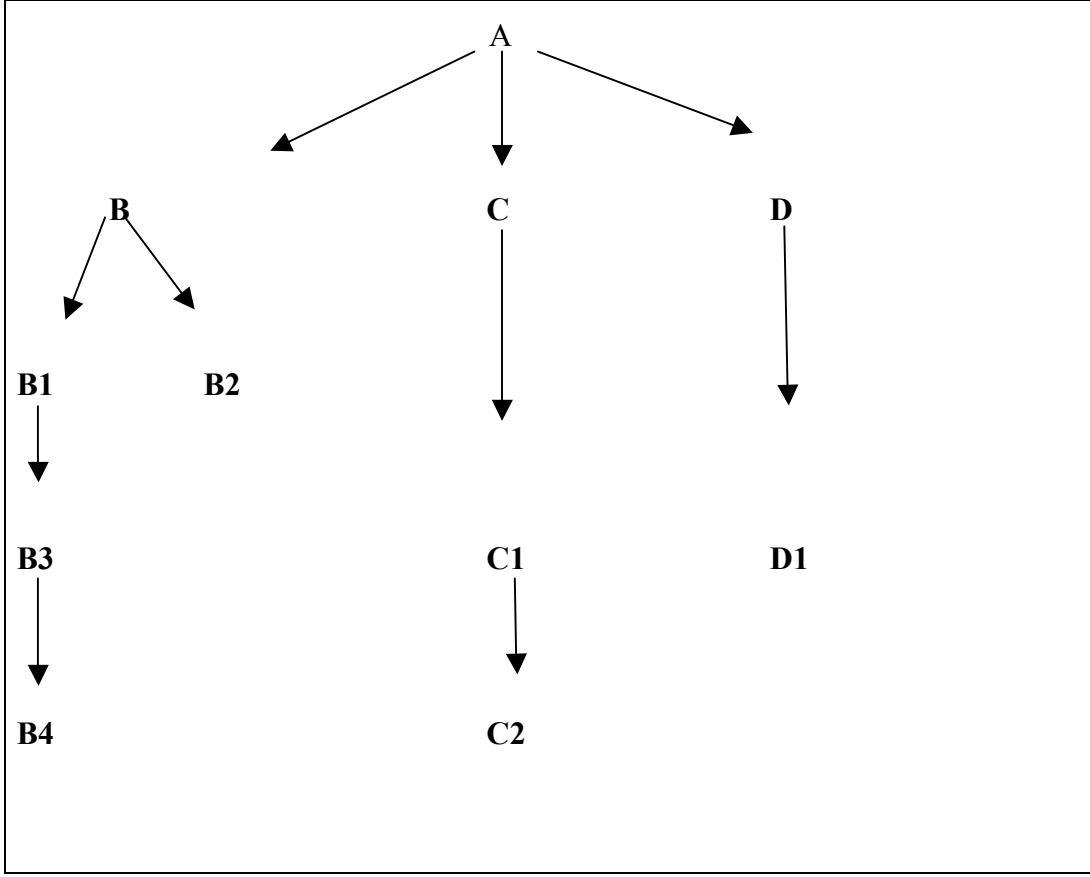
X 'NİN İŞT. ÜST	ÖZSERMAYE		X'NİN İŞT. OR.		KON.ŞER.VEYA ÜST
Y İşl.	15.000	-	(25.000 X %65)	=	-1.250
Z işl.	18.000	-	(20.000 X %70)	=	4.000
T İşl.	10.000	-	(30.000 X %85)	=	1.500
TOPLAM					4.250

4.250 YTL Konsolidasyon şerefiyesi oluşmuştur. Konsolidasyon şerefiyesi konsolide bilançonun aktif tarafında yer alır.⁹²

2.2.2. Ana İşletmeyle Bağlı İşletmelerin Arasındaki İlişkinin Dolaylı Olması Durumunda Konsolidasyon

Dolaylı ilişkinin bulunması durumunda zincirleme konsolide bilanço düzenlenir. Zincirleme bilanço na işletmeye en uzak olan dolaylı işletmeden başkadır. Zincirin her halkasında kendinin bir altında bulunan işletme iştiraki olan işletme için ayrı bir konsolide bilanço düzenlenerek işletmeler arası ilişki doğrudan doğruya bir ilişki haline getirilir. Bu şekilde sıra ile genel bir konsolide bilanço hazırlanır.Bir tablo ile konu daha iyi anlaşılacaktır.

⁹² KAHRİMAN, a.g.e s 116.

Ana işletme A işletmesi, B,C,D işletmeleri ile direkt, diğerleri ile dolaylı olarak yatırım yapmaktadır. Yani Konsolide bilanço aşağıdaki sıra ile düzenlenir;

1. **Aşama:** B3 ve B4 işletmeleri arasında B3 Konsolide bilanço düzenlenir.
2. **Aşama:** B3 ve B1 işletmeleri arasında B1 Konsolide bilanço düzenlenir.
3. **Aşama:** C1 ve C2 işletmeleri arasında C1 Konsolide bilanço düzenlenir.
4. **Aşama:** C1 ve C işletmeleri arasında C Konsolide bilanço düzenlenir.
5. **Aşama:** D1 ve D işletmeleri arasında D Konsolide bilanço düzenlenir.
6. **Aşama:** B,B1,B2 ve C işletmeleri arasında B Konsolide bilanço düzenlenir.
7. **Aşama:** A,B,C ve D işletmeleri arasında A yani genel Konsolide bilanço düzenlenmiş olur.⁹³

⁹³ KAHRİMAN, a.g.e s 117.

2.3. ŞİRKETLER TOPLULUĞUNDA KONSOLİDASYON İLE İLGİLİ MUHASEBE İLKELERİ VE STANDARTLARI

2.3.1. Konsolidasyona Yön Veren Muhasebe İlke Ve Kavramları

Mali tabloların Konsolidasyonu temel muhasebe kavram ve ilkelerine dayanmaktadır. Bu ilkeleri kısaca aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür.

2.3.1.1. Sosyal Sorumluluk İlkesi

Sosyal sorumluluk kavramı genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinden biridir. Muhasebenin organizasyonda, muhasebe uygulamalarının yürütülmesi ve mali tabloların düzenlenmesinin yanı sıra sunulmasında, tüm toplumun çıkarlarının göz önünde bulunması ve dolayısıyla bilginin üretiminde gerçek dışı olmayan davranışlardan kaçınılması, tarafsız ve dürüst davranılması gereğini belirtir. Üretilen finansal raporlar hem finansal bilgileri içermeye ihtiyacı hem de finansal olmayan bilgileri içermeye ihtiyacını ortaya çıkarmakla birlikte muhasebenin önemini vurgulamaktadır.⁹⁴ Grup şirketlerin muhatabı oldukları ekonomik birimlere ve topluma karşı müşterek sorumlulukları bulunması ve mali tabloların konsolide edilmesi gereği bu ilkenin sonucudur.

2.3.1.2. Özün Önceliği İlkesi

Özün önceliği kavramı, biçimlerinden çok özlerinin esas alınması ve kayıtların bu şekilde muhasebeye yansıtılması gerektiğini ifade eden ilkedir. Aslında genel de işlemlerin biçimleri ile özleri birbiri ile paralellik gösterirken, bazı durumlarda farklılıklar gözükme bilmektedir. İşte böyle durumlarda özün, biçime önceliği mevcuttur. Örneğin; IPA fonlarının tutulduğu hesaplar AB'nin şartı ile faiz işletilen hesaplar olması gerekmektedir. Fakat fonlar sayesinde elde edilen faizler Bakanlığın tasarrufuna alınmayıp Hazine Müsteşarlığına ya da AB'ye aktarılıyorsa bu fonları faiz olarak kabul edip gelir hesaplarında muhasebeleştirme bu kavram ile çelişmektedir.⁹⁵ Tek düzen hesap planı tebliğlerinde de yer almakla birlikte temel bakış açısı özün önceliği ve tahakkuk esaslı olan uluslararası muhasebe standartları ile

⁹⁴Serhat YANIK, İpek TÜRKER, sürdürülebilirlik Ve Sosyal Sorumluluk Raporlamasındaki Gelişmeler(Tümleşik Raporlama), İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi No:47. (Ekim 2012), s 291-308.

⁹⁵ İsmail ABACI, Avrupa Birliği Uzmanlık Tezi, Katılım Öncesi Yardım Aracı Fonlarının Muhasebeleştirilmesi, Ağustos 2014,s 42.

birçok husus da formun önceliği ve tahsil esasını kabul eden tekdüzen hesap planı yaklaşımı arasında önemli farklar bulunmaktadır.⁹⁶

2.3.1.3. Kişilik Kavramı

Bu kavram; İşletmenin ayrı bir kişilik olarak kabul edilmesi gerektiği işletmenin yönetici, personel ve diğer ilgililerden ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu ifade eden ve muhasebe işlemlerinin bu kişilik adına yapılması gerektiğini ortaya koyan bir kavramdır.⁹⁷

2.3.1.4. Tutarlılık Kavramı

Tutarlılık kavramı; muhasebe politikalarının birbirini takip eden yıllarda da değiştirmeden devam edilmesini ifade eder. İşletmelerin mali durumunun, faaliyet sonuçlarının ve bunlara ilişkin yorum yapılabilmesi ve karşılaştırılabilir olabilmesi bu kavramın temel amacıdır.⁹⁸ Tutarlılık kavramı, aynı olay ve işlemlerde, kayıt düzenlerinin değişmezliğini gösterir. Geçerli nedenlerin olması durumunda, işletmeler, isterlerse uyguladıkları muhasebe politikalarını değiştirebilirler. Bu değişikliğin yapılabilmesi için değişikliklerin ve bunların etki ettiği parasal değişikliklerinin mali tabloların dipnotlarında açıklanması şartı ile gerçekleşir.⁹⁹

2.3.1.5. Tam Açıklama İlkesi

Tam açıklama kavramı; mali tabloların açık, şeffaf , anlaşılır ve tablo kullanıcıları için istenilen bilgiyi sunmasını ifade eder. Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanmasının yanında , mali tablo kalemleri içinde yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi kaçınılmaz olayların da yer verilmesi bu kavramın varlığına duyulan gerekliliktir.¹⁰⁰

---

⁹⁶ EYÜPGİLLER, a.g.e s 39-40.

⁹⁷ Sevilengül ORHAN, Genel Muhasebe, Gazi Kitapevi, Ankara 2009, s 18.

⁹⁸ ABACI, a.g.e s 41.

⁹⁹ ORHAN, a.g.e. s 21.

¹⁰⁰ ABACI, a.g.e s 41.

2.4. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ VAR OLUŞUMLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Finansal tablo ile ilgilenen kişilerin , farklı kullanım amaçları güderek birden fazla değişik beklentileri görülebilmekte farklı amaçlara hizmet vermek için hazırlanan finansal tablolar, çeşitli analiz ve değerlendirilmelerle yorumlanmakta ve finansal tablo ile ilgilenen kişi veya kurumların karar vermelerinde önemli rol oynamaktadır. Eğer finansal tabloların hazırlanmasında geçmişten süre gelen muhasebe anlayışıyla devam edilmesinden dolayı hatalı uygulamalar var olursa veya bölgesel farklılıklardan dolayı aynı işlemin değişik şekillerde kayıtlarda gösterilmesi gibi uygulamalar varsa elde edilen finansal tablolar, finansal tablo ile ilgilenenlerin yanlış kararlar vermesine neden olacaktır. Uluslararası platformda uygulamaya konulan finansal tablo raporlama standartları yaşanılacak olumsuzlukları bertaraf etmekte olup ülkeler bu standartları kabullenip kullanmaya başladıkça uygulamada bütünlük sağlanmış olur.

İşletmeler, kendilerine sermaye sağlayan kredi verenlere karşı açık anlaşılır olmakla birlikte finansal durumu hakkında hesap vere bilir de ola bilmelidir. Dünyada sınırların kalkması uluslararası yatırımların çoğalması, uluslararası sistemin gelişmesine neden olmuştur. Bu durumda devreye uluslararası muhasebe kavramı girmektedir. Uluslararası muhasebe herhangi bir kültürel ön yargı taşımamakla birlikte global bir mantığa sahiptir.¹⁰¹

Çokuluslu şirketlerin farklı ülkelerde yapacağı ticari işlemlerde, o ülkenin muhasebe standartlarına uygun finansal tablo raporları çıkartmak oldukça maliyetli ve zor bir işlemdir. Küçük veya büyük tüm yatırımcılar için uluslararası karşılaştırma yapabilmek oldukları noktayı görebilmek adına adeta bir zorunluluktur. Her ülke kendi ekonomik yapısı, eğitimi, soysal kültürel düzeyi, politik sistemi doğrultusunda uluslararası standartlarını düzenlemiştir. Son yıllarda uluslararası yatırım ticaret hızla gelişmiş bununla birlikte çokuluslu şirketlerin sayısı kredi akışı da hızlı bir artış

---

¹⁰¹ Yalkın KOÇ, Volkan DEMİR, Defne DEMİR Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Gelişimi, Mali Çözüm Dergisi, Özel Sayı, 17. World Congress of Accountants, November, 2006, s 293.

göstermiştir. Tüm bu yenilikler ulusal muhasebe standartlarının uyumlaştırılmasını zorunlu kılmıştır.

Aşağıdaki faktörler uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarının oluşumunda önemli etkiler olarak sıralana bilir ;¹⁰²

- Sermaye piyasasının kurulması
- Çok yabancı ortaklı şirketlerin piyasadaki yükselişi
- Bağımsız denetim firmalarına duyulan ihtiyacın artması
- Hedef olarak ekonomik birlik oluşturulmak istenmesi
- Uluslararası düzenlemelerdeki iyileşme ve gelişmeler

2.4.1. Kavram Farklılıkları

Kavramsal farklılıklar, finansal tabloların düzenlenmesinde, açıklanmasında ve yorumlanmasında doğru olmayan, eksik bilgilerin edinilmesine direkt olarak etken olmaktadır. Kelimelerin anlamlarının farklı şekillerde dilimize yerleşmesi anlam karmaşasının yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Ülkelerin kültürel farklılıklarından doğan faktörlerde kavramsal boyutların anlamını değiştirmektedir.

Kâr, kazanç ve matrah genelde günlük konuşma dilinde bazen aynı anlamlarda, bazen de farklı anlamlarda kullanılabilir. Konuyu finansal raporlama anlamında ele aldığımızda durum tamamen değişmektedir. Kavramların kurallara veya standartlara bağlı tanımları, kapsamı ve işleyiş biçimleri bulunmaktadır. Muhasebe ve finansal raporlamada terim karmaşası uzun yıllardır var olan bir sorun olarak hem eğitimde hem de uygulamada karşımıza çıkmaktadır.¹⁰³

---

¹⁰² Saim USTUNDAĞ, Muhasebe Standartlarının Oluşturulma Süreci, Muhasebe ve Denetime Bakış, TURMOB Yayını, İstanbul 2000, s 37.

¹⁰³ Recep PEKDEMİR, Finansal Raporlamada Terminoloji Birliği – Uygulamadan Örnekler, Mali Çözüm Dergisi, İSMMMO Yayını Sayı.72, Eylül 2005, İstanbul, s 22-28.

2.4.2. Teknik Yapı Farklılıkları

Muhasebe sistem ve standartlarının uyumlaştırılmasında yaşanan sorunlardan bir de teknik farklılıklardır. İşletmelerin sermaye yaratması ve sermaye ile ilgili uygulamaları her ülkede farklılıklar gösterir. Öz sermaye ve yabancı sermaye tercihleri, fon temin edilirken kullanılan araçlar ve süreçler, sermaye kaynağının açıklanması ile ilgili farklı uygulamaların bulunması ülkeler arasında farklılık yaratmaktadır.

Muhasebenin uluslararası uygulamalarında, sermaye piyasalarına kayıtlı şirketlerin uluslararasına geçişini etkin hale getiren ve işlemlerini kolaylaştıran işlevsel olarak kullanılan standartlara uyumdur. Standartlar büyük ölçüde geliştirilerek teknik sorunların ortadan kaldırılması sağlanmaktadır. Hızlı ve yoğun değişim, gelişim içerisinde teknik sorunların oluşması ve çoğalması oldukça normaldir. Günümüzde kabul edilen standart setlerinin onları belirleyen kurum ve kuruluşlarca muhasebe teknikleri kapsamında farklılık gösterecek sorunları giderecek şekilde oluşturulması daha uygun ve setlerin kullanımında daha verimli olabilir.¹⁰⁴

2.4.3. Kültür Farklılıkları

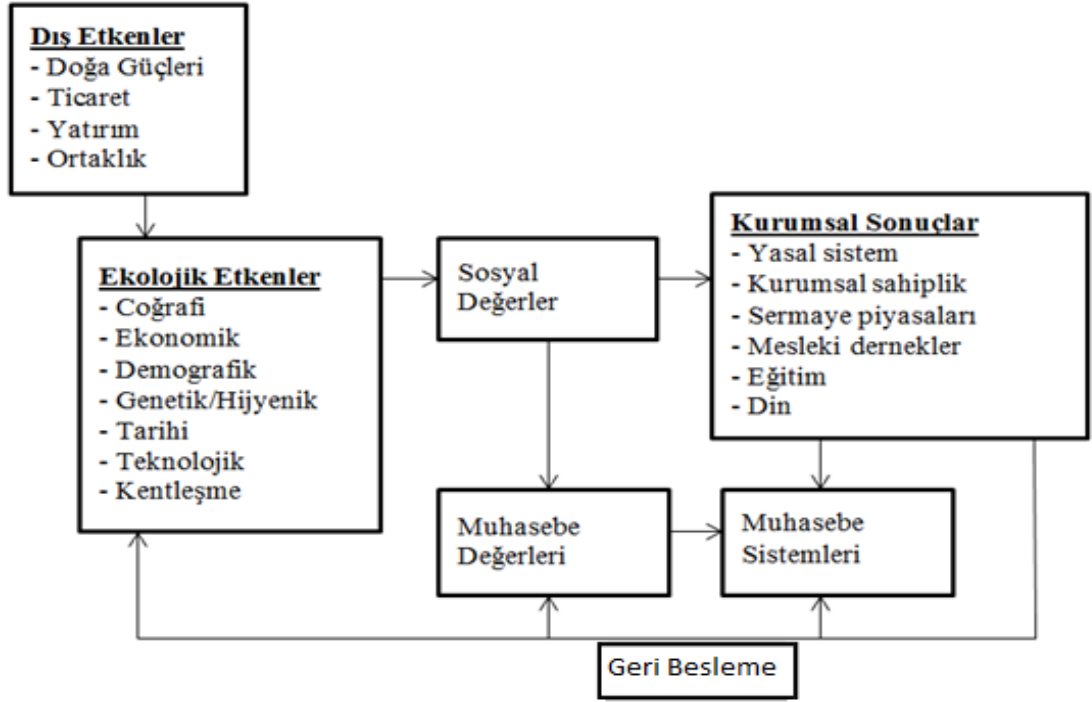
Yaşamın bir parçası olarak muhasebenin var olduğu toplumun baskın olduğu özelliklerinden etkilenmemesi mümkün değildir. Bu anlamda toplumun kendi kültürel özellikleri muhasebede de etkileşim göstermektedir. Muhasebe toplumun ihtiyaçlarına karşın doğmuştur ve bu ihtiyacı karşılamakla yükümlüdür. Toplumun özelliklerini belirleyen etkenler içerisinde kültür en önemli etkenlerdendir. Muhasebe, o toplumun sosyolojik gerçekleri çerçevesinde şekillenir.¹⁰⁵

Kültür ve sosyal değerler ile muhasebe alt kültürü arasındaki ilişkiyi ele alan Şekil 1,1 muhasebe sisteminin, muhasebe değerleri doğrultusunda, muhasebe değerlerinin de sosyokültürel değerler doğrultusunda doğup ve şekillendiği görülür.¹⁰⁶

¹⁰⁴ Ümit GÖKDENİZ Muhasebe Uygulamalarındaki Uluslararası Farklılıklar ve Çözüm Önerisi, Avcı ol Basım Yayın, İstanbul, 2005.s 22

¹⁰⁵ Selahattin KÂRABINAR Kültür- Muhasebe Etkileşimi Açısından Muhasebe iklimi – Muhasebeye Kültürel Bakışlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005, s 9-13-14.

¹⁰⁶ ÖZDEMİR, a.g.e s 26-27

Sekil 1,1: Kültür, Sosyal Değerler ve Muhasebe İlişkisi

Kaynak: KÂRABINAR Selahattin, Kültür- Muhasebe Etkileşimi Açısından Muhasebe İklimi – Muhasebeye Kültürel Bakışlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005, s.14

2.5. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI VE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARI KURULU

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, finansal bilgilerin tablolaştırılmasında birden çok alternatif sunan, uluslararası raporlamayı mümkün kılan ve işletmelere bu alanda seçim şansı sağlayan standartlar olarak tanımlanabilir. Ülkelerin muhasebe uygulamaları arasında ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel nedenlerle farklılıklar vardır. Ancak uyumlaştırma çalışmaları ile bu farklılıklar olabildiğince ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Uluslararası alanda faaliyet gösteren

işletme sayısının da fazlalaşması ile bu alanda uyumlaştırma ihtiyaçları daha çok artmıştır¹⁰⁷.

Uluslararası muhasebe standartların yaygınlaştırılıp, gelişmesine yönelik yapılan çalışmalarda en önemli amacı, güvenin oluşturulması ve anlaşılır dayanakları mevcut olan muhasebe bilgisine erişebilmektir. Finansal raporlar işletmenin ekonomik kaynaklarında ve işletmeye yönelik haklarda değişikliğe sebep olan hareketlerin olup olmadığı ve başka olayların ne kadar etkisinde kaldığı konusunu içerir. Bu iki tür bilgi de, bir işletmeye kaynağın nasıl sağlanacağını kararları alınırken yararlı olacak verilerin görülmesini sağlar.¹⁰⁸.

Ülkelerin kendi muhasebe standartlarına göre uyguladığı muhasebe sistemini değiştirmek istememesi muhasebe bilgisinin standartlaşmasının önündeki en büyük engeldir. Ancak, çağımızda küreselleşme olgusu oluşmuş olup ülkeler arasında ekonomik birliğin daha fazla yaygınlaşması, uluslararası düzeyde de ülkelerin muhasebe bilgi sistemlerinin belli başlı bir uyumun içinde olmasının önemini gerekli kıldığını göstermektedir.

Paydaşların birbirinden farklı olan bilgi gereksinimlerini finansal raporlar yardımı ile muhasebe karşılamayı amaçlar. İstenilen bilgilere ulaşılabilmesinde ilgili kişilerin veya kurumaların ortak ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Mali tabloların işletmeler ile ilgili tüm bilgileri açık anlaşılır, tarafsız ve gerçeği tam olarak karşı tarafa bildirmeleri istenir.

Raporlama standartlarının genel olarak amacı, diğer işletmelerin faaliyet sonuçları ve dönemsel olarak karşılaştırabilmek, Yatırım yapacak olan kişi veya kurumları doğru karar ve hamlelerle yönlendirebilmek ve işlem görülen piyasaların şeffaf ve dolayısı ile güven duygusunun oluşumuna katkı sağlamaktır. Bu amacın yerine getirilip, gerçekleştirilebilmesi için tüm dünyanın kabul etmiş olduğu

---

¹⁰⁷Mehmet GENÇTÜRK, Nagihan KARAMAN, ve Tayfun YILMAZ “KOBİ’ler için Uluslararası Muhasebe Standartlarının Değerlendirilmesi ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Farkındalık Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma”, Finans, Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi 2011, 48(551), 77-89.

¹⁰⁸ Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve, 16/05/2005 Tarih ve 25702 Sayılı Resmi Gazetede

muhasabe alanında kabul görmüş belli başlı standartlar vardır. Standartları uluslar arası muhasabe-finansal veri raporlama, uluslararası denetim, iç denetim ve risk yönetimi standartları olarak dört temel standart olarak adlandırabiliriz.¹⁰⁹

Muhasebe ile ilgili bilgilerin iletilmesinde işlemlerin nasıl yapılacağına standartlar gereği kayıt altına nasıl alınacağı , hangi değerler üzerinden kaydedileceğini hangi raporlar ile muhasabe bilgi kullanıcılarına sunulacağı gibi konuların kapsamını belirleyen ve finansal raporlamaların hazırlanmasında gerekli görülen düzen bütünüdür. Uluslararası muhasabe standartları, birbirinden farklı ülkelerdeki bilgi kullanıcıların aynı değerlendirme kriterlerini baz alarak karşılaştırma yapabilmeleri için uyumlaştırma çalışmaları sonucu muhasabe standartları olarak kabul görmüş standartlar olarak belirtilmiştir.

UFRS'nın gelişim sürecinde etkili olan faktörleri Ülke şu şekilde açıklamıştır:¹¹⁰:

Zaman ve maliyet kavramını ortadan kaldırmak küreselleşmenin oldukça çabuk yayıldığı uluslararası alanda fon akımının sağladığı giriş çıkışın ve bunların yanında uluslararası platformda fon elde etmek isteyen işletmelerin mali tablolarında her dilde anlaşılabilir olmak anlamında ,

Muhasebede genel olarak kabul edilen standardizasyon sayesinde çokuluslu şirketlerin bağımsız denetimi, personel gelişimi ve eğitimi anlamında kolaylıklar elde edilmesi, finansal tablo hazırlama maliyetlerin neredeyse oldukça düşük seviyeye indirilmesi ve uluslar arası seviyede faaliyet performansının değerlendirilmesine olanak sağlanması gibi avantajlar elde edilebilecektir.

Muhasebe sistemlerinin gelişmesi ve finansal raporlama bütünlüğünün oluşması halinde yapılacak olan karşılaştırmalarda , raporlar arasında oluşabilecek

---

¹⁰⁹ Zafer SAYAR, ve Mahmut OKUR,(23-27 Mayıs 2007). “KOBİ Finansal Raporlama Standartları Taslağı ve Ülkemizde Uygulanabilirliği”, 26. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, s 23.

¹¹⁰ Sema ÜLKÜ, (2008). “KOBİ’ler için UFRS Taslağının Muhasebe Mesleği Mensupları Tarafından Algılanışına Yönelik Bir Araştırma (İstanbul örneği), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe-Finansman ABD, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s 44-45.

farkların giderilmesi , zaman ve maliyet niteliklerin minimize edilmesi, finansal tablo kullanıcılarının elde ettiği faydaları artırmış bulunmaktadır.”¹¹¹ .

Muhasebe standartları nihai bir ihtiyaç kapsamına giren ve istenilen bilgileri yeterli düzeyde karşılaya bilmek anlamında sürekli yenilenme gereksinimi duyan bir kavramdır. Fon akışının hızlanması ile de birlikte uluslararası finansal raporlama standartları ile farklı ülkelerde çeşitli kuruluşlar tarafından yapılan değerli ve önemli çalışmalar olmuştur. Bu çalışmalar neredeyse 1970’lerden günümüze kadar süre devam etmektedir. Çalışmaları hızlandıran, standartları geliştiren önemli kuruluşlara değinmek gerekirse , Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC), Birleşmiş Milletler (BM), Menkul Kıymetler Komisyonu Uluslararası Örgütü (OECD) gibi kuruluşlar muhasebe standartlarının gelişmesi, ihtiyaçlara yeterli düzeyde cevap verilebilmesi adına çalışmalar yapan kuruluşların başını çekmekte diyebiliriz.¹¹²

1973’te kurulan IASC (Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi) iki konu başlığı altında çalışmalarını gerçekleştirmiştir.Komite’nin temel amacı, muhasebe standartları konusunun ön çalışmaların yapılması ve bu alanda mesleklerini icra eden meslek kuruluşları ile etkileşimli bir şekilde fikirlerinin alınması iken, diğer amaç, var olan nihai standardı duyurmak ve yayınlamak için orijinal tasarıları olarak gösterilmesidir. IASC; merkezi Londra’da bulunmaktadır.

Kurul üyelerinin sayısı dokuzdur. Kurulun amacı , tablolarda şeffaf , bilgilerin karşılaştırılabilir olmasının gerekli tutan anlaşılma kalitesinin yüksek olması, uyumlaştırılma ile uluslararası muhasebe standartlarını geliştirmeyi amaç edinmiştir. Ayrıca, Kurul, ulusal muhasebe standardı belirleyicileri ile birlikte çalışmış , dünyadaki tüm muhasebe standartlarını birbirine yakınlaştırmayı farkları minimize edip aynı dili konuşan finansal raporları oluşturmayı ilke edinmiştir¹¹³.

---

¹¹¹ Aylin POROY ARSOY (2008). “Kurumsal Şeffaflık ve Muhasebe Standartları”, AKÜ İİBF Dergisi, 10(2).

¹¹²Turhan KORKMAZ, Ersin AÇIKGÖZ, ve Sedat ERDOĞAN, (2007). “Değerleme Standartları ve Muhasebe Uygulamalarına Etkileri”, 26. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, s.109

¹¹³Oktay GÜVEMLİ, (2009). “Türkiye’de Muhasebe Meslek Örgütünün 20. Yılı: Bir Değerlendirme”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 44.

17 üyeye ulaşarak 1982 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi genişlemesi ile ve Uluslararası Muhasebe Federasyonu ile yoğun çalışmalar yapıyor olması Finansal Raporlama Standartları konusunda önemli gelişmelerin yaşandığının göstergesidir. İlk kavramsal çerçeve 1989 yılında yayınlanmıştır. Bu gelişme IFAC'ın tüm üyelerinin, bu komitenin üyeleri haline gelmesi ardından IFAC 1978'de bu komiteyi küresel standart belirleyici olarak nitelendirmesi ile olmuştur.

Standartlar Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASB) tarafından 1973'ten 2000 yılına kadar yayınlanmış, Uluslar arası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) ismini 2001 yılında alarak Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi ismi kullanılmamıştır. Avrupa Birliği 2002'de Ocak 2005 den itibaren UFRS kullanılacağını duyurdu. Böylece UFRS'ye tabi olan işletmelerin sayısı 8000'ie ulaşmıştır.¹¹⁴.

UFRS bazı ülkelerde uygulanması yasalar gereği zorunluysen, bazı ülkelerde işletmelerin tercihe bırakılmıştır. Bazı ülkelerde ise kullanımı yasaklanmıştır. Standartların yasalarla zorunlu tutulduğu ülkelerin sistemlerinde söz konusu standartlar tüm şirketler için zorunluluk olmamakla birlikte, hisseleri halka açık olan şirketler için zorunlu tutulmaktadır. Bazı ülkelerde ise sadece bankalarda UFRS zorunluluk söz konusudur.

Finansal raporlama standartlarının gerçek hayata uyarlanması karşılaşılan bazı sıkıntılar , uygulamanın hata oranını minimize edecek şekilde düzenlemelerin geliştirilip iyileştirilmesini gerekli kılmıştır. Bu sebeple uygulamanın başarısını artırmak , hata oranının azaltılmasını etkileyen faktörler üzerine birçok araştırma ve çalışma yapılmıştır. Yurt dışında yapılan çalışmaların büyük bir kısmını oluşturan , standartların uygulanmasında sermaye piyasasının varlığının etkisinin ölçülmesi, dış dünya'ya ne kadar açılmış olduğu boyutu, eğitim seviyesi , ekonomik hacim ve piyasadaki dengenin enflasyonun belirleyici olduğunu vurgulamıştır. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından yayınlanan Wong Raporu'nda,

---

¹¹⁴ Aycı, A. (16-17 Haziran 2012). "KOBİ'lerin Rekabet Gücünün Arttırılmasında Uluslararası Muhasebe Standartlarına Uyum Sürecinin Değerlendirilmesi", II. Türk Coğrafyasında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Sempozyumu Bildiri Kitabı, Trabzon.

UMS/UFRS'lerin benimsenmesi ve uygulanmasını etkileyen faktörlerin olduğu da görülmüş;

- Karar vericilerin dikkatini çekerek özendirilen ya da tersi durumlar,
- Yasalar gereği meydana gelen bir takım sorunların olması,
- Kültürel farkların meydana gelmesinin kaçınılmaz olması
- Muhasebe firmalarının, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yetersiz seviyede olmalarından kaynaklı oluşacak sorunlar ,
- Standartların karışık yapısı nedeni ile anlaşılmasında yaşanılacak sorunlar,
- Standartların çevirisinde oluşan zorlukların ve hataların oluşu şeklinde sıralanmıştır.

UFRS, söz konusu temel niteliksel özellikleri ve destekleyici özellikleri şeklinde ayrıştırmaktadır. Burada geçen temel niteliksel özellikler, “*ihtiyaca uygunluk*” ve “*gerçeğe uygun sunum*” olarak; destekleyici niteliksel özellikler ise “*karşılaştırılabilirlik*”, “*doğrulana bilirlik*”, “*zamanında sunum*” ve “*anlaşılabilirlik*” olarak ifade edilmektedir¹¹⁵.

UFRS'nin Türkiye'de uygulama aşamasında , Uluslar arası standartların çeviriden doğan zorlukları , uluslar arası standartlarda görüldüğü gibi uygulamalı örnekler ile desteklenmemesi, Uluslararası standartların karmaşık oluşundan dolayı , kaçınılmaz hataları mevcut oluşu, Eğitimin yetersiz oluşu , Türkiye'de mevcut kullanılan standartların dahi karışık olması, Türkiye uygulamasında uluslararası standartların uygulama kapsamı ve yürürlüğe koyma zorlukları şeklinde sıralanmıştır.

---

¹¹⁵ Ömer DUMAN, (2001). Muhasebe Denetimi ve Raporlama, Ankara: TESMER Yayını, s 13.

2.6. KAMU GÖZETİM MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLAR KURUMU

Türkiye muhasebe standartları kurumu (TMSK) 18.12.1999 'da 4487 sayılı kanunun ile 2499 sayılı sermaye piyasası kanununa eklenen Ek-1 inci maddesi ile ulusal muhasebe standartlarının oluşturula bilmesi amacı ile kurulmuştur. Böylece Türkiye'de muhasebe standartları çıkartma yetkisi tek bir kuruluşa verilerek bu konuda önemli adım atılmış oldu.

TMSK, 07.03.2002 tarihinde fiilen faaliyete geçmiş ve 02.11.2011 tarihinde 660 sayılı kanun hükmünde kararname ile kurulan kamu gözetimi muhasebe ve denetim standartları kurumunun kurulmasıyla faaliyetlerine son vermiştir. TMSK varlığını sürdürdüğü sürece Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ile yapmış olduğu telif anlaşması uyarınca tüm UMS ve UFRS Türkçeye çevirmiştir.

Kamu Gözetim Kurumu , idari özerkliğe sahip başbakanlık ile ilişkili, bir üst kuruldur. Kurumun çalışmaları yatırım yapacak tasarruf sahiplerin veya kuruluşların menfaatlerini gözeterek ve yapılan denetimlerin raporlarının hilesiz, hatasız olduğunu ve bağımsız denetimden geçerek hazırlanmış olmasına ilişkin kamuyu ilgilendiren kuruluşların yararını korumak için doğruluğu, güvenilirliği tartışılmaksızın karşılaştırılabilir finansal bilginin sunumunu sağlamaktır. Bu bağlamda borsa şirketleri, bankalar, büyük şirketlerin denetimini gözetmek ve izlemek için kurulmuştur.¹¹⁶

Bağımsız denetim, bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılır. Bağımsız denetimin yapılış sebebi bir işletmenin finansal tablolarının ve diğer finansal bilgilerinin finansal raporlama standartlarına uygunluk çerçevesinde hazırlanıp ve doğruluğu hususunda gerekli güvenceyi vermesi , gerekli bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak denetlenmesi ve değerlendirilerek bir raporla yatırım yapacak kişi veya kurumlara sunulmasıdır. Bağımsız denetçiler KGK tarafından meslek mensupları arasından yetkilendirilirken bu alanda bağımsız denetim yetkisi bulunan şirketlere de bağımsız denetim kuruluşları denmektedir.

---

¹¹⁶ http://www.kgk.gov.tr/contents/files/Pdf/KGK_Brosur.pdf erişim 11.11.2015 00:20

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, TMSK yayımladığı Tüm TMS ve TFRS'ler aynen benimsenmiş ve çalışmaları kaldığı yerden devam ettirilmektedir. Böylece ülkemizin bu alanda uluslararası diğer ülkeler ile aynı seviyede olması sağlanmış olmaktadır.¹¹⁷

2.7. TÜRKİYE'DE YÜRÜRLÜKTE BULUNAN FİNANASAL RAPORLAMA STANDARTLARI

Avrupa ve dünyadaki bir çok ülkenin ki 2005 yılından itibaren Türkiye'de de ortak finansal raporlama dilinin UFRS olması benimsemiş ve uygulamayı faaliyete geçirmiştir. Türkiye başta olmak üzere dünya ülkelerinin standartları benimsemek istemelerin ya da kendi ülkelerindeki mevcut standartlarla bir şekilde uyumlu düzenlemeler, düzeltmeler yapmalarının açık olarak belirtilen sebeplerin sıralanması şöyledir.¹¹⁸:

- Prestij sahibi bir dünya devleti olma arzusu,
- Sermaye piyasalarının boyut değiştirmesi,
- Uluslararası stratejik fon akımı sağlanması ve yatırım yapma isteği
- Sermaye giriş çıkışları
- Uluslararası şirket alınıp birleşmelerin olması
- Ülkeler arasında birlik oluşturma çabaları
- Ülkeye yatırım yapan yabancı yatırımcıların bildiği muhasebe standartlarına göre raporlanmış sunumların olmasının istenmesi
- Duyulan ihtiyacı karşılık veren , güvenilirliği hususunda şüphe duyulmayan, diğer finansal faaliyetler ile karşılaştırılabilir , anlaşılabilir, etkin, güçlü bir finansal raporlama yapılmak istenmesi,

---

¹¹⁷ Muhasebe Standartları Ders Notları, Işık Üniversitesi, İstanbul-Şubat 2015,s 4-6

¹¹⁸ Nalan AKDOĞAN,(31 Mayıs-2 Haziran 2012). Konuşma Metni PPT Sunumu, I Uluslararası Muhasebe ve Finans Sempozyumu, Gaziantep, s 83.

- Ulusal muhasebe standartlarının oluşturduğu sorunları ortadan kaldırmak isteği
- Yaşanan skandal ve krizler sebebi ile finansal tablolardaki bilgilere duyulan güvenin azalması.

Yukarıdaki maddelerden de görüleceği gibi ,birçok nedeni kapsayan istekler doğrultusunda imkan sağladığı için standartlar kullanılmak istenmektedir.

Türkiye’de finansal raporlama konusunda düzenleme ihtiyacı özellikle sermaye piyasasının ulusal ve uluslararası yatırımların artması ile Türkiye’deki firmaların finansal kaynaklara ulaşmak için daha yüksek kalitede finansal bilgi sahibi olmak istemeleri üzerine ortaya çıkmıştır. Bunlarla birlikte yerli firmaların uluslararası müşterileri için de güvenilir finansal bilgiler sağlamaları önemli hale gelmiştir. Diğer bir konu ise Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne aday olmasıdır¹¹⁹.

Muhasebe uygulamalarının ve muhasebe standartlarının önemi ile birlikte küresel anlamda yaşanan finansal krizler ve 2000’li yılların başında dünyada yaşanan muhasebe skandalları uluslararası alanda muhasebe standartlarının kalite tartışmaları ve uluslararası uyumlaştırılma ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Bu gelişmelerin bir gereği olarak, muhasebe standartlarının oluşturulması süreci ve muhasebe standardı oluşturma fonksiyonu üstlenen kuruluşlar da gündemdeki yerini almıştır. Türkiye’de muhasebe standartları alanındaki gelişmeler incelendiğinde; muhasebe standartlarının gelişiminin devletin yönlendirmesiyle gerçekleştiği, ilk düzenleme ve uygulamaların ilişkilerimizin yoğun olduğu ülkeler örnek alınarak aktarılan yasalar ile bu ülke uygulamalarının etkisinde gerçekleştiği görülmektedir.

Diğer taraftan TÜRMOB bünyesinde bulunan Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun da (TMUDESK) muhasebe standartları alanında önemli katkıları olmuştur¹²⁰.

---

¹¹⁹ Akın AKBULUT, (2012). “Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamalarından Vergi Uygulamalarına Geçiş”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 383.

¹²⁰ Türkiye Muhasebe Standartları Kanunu, 2010, s 35.

Türk muhasebe mevzuatının oluşturulmasında bir çok ülkenin etkisi altında kalmış olduğumuz dikkatlerden kaçmamaktadır. Bu bağlamda önce Fransızların etkin muhasebe mevzuatı ve ardından Almanların oluşturmuş olduğu mevzuatının yayınlarının muhasebede uygulanmalarında etkisi olmuştur. ABD ile olan ilişkimizin neticesinde 1950 yıllarında Amerikan muhasebe mevzuatı da hayatımıza girmiş bulunmaktadır. AB üyesi olma arzumuzun artması ile 1987 yılı tam üyelik başvurusunda bulunulup ve globalleşme hareketlerinin hızlanmasıyla ortak dili konuşmak , tablo çeviri maliyetlerinde kaçınmak anlamında uluslararası muhasebe standartların benimsenmesi söz konusu olmuştur.¹²¹Türkiye’de muhasebe standartlarının gelişimi, çeşitli kurum ve kuruluşların belir bir düzeni sağlamak kaliteyi arttırmak güven olgusunu oluşturma sebebi ile kendi bünyelerinde tek düzeni sağlama isteği ile yola çıkmış , zaman içinde AB’ye tam üyelik başvurusu ve AB ile uyum sürecinin yaşatmış olduğu etki ile yeni düzenlemelere ihtiyaç duyularak UFRS’ler zorunlu hale gelmesi kaçınılmaz olmuştur.

TÜRMOB muhasebe mesleğinin ulusal ve uluslararası düzeydeki temsilcisidir. TÜRMOB, uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu standartlar geliştirerek ve muhasebe bilgileri ile T穆DESK’in muhasebe standartları ile ilgili amaçları şu şekilde özetlenebilmektedir¹²²:

- Türkiye Muhasebe Standartları’nın UMS’lerle uyumlu olabilmesi ,
- Muhasebe standartları geliştirip yayınlamak finansal raporlama standartlarının sunulmasını sağlamak,
- TMS’lerin ülke genelinde benimsenerek uygulanmasını sağlamak.

T穆DESK tarafından belirlenen bu standartların uygulanmasına herhangi bir yasal zorunluluğun ve yaptırımın bulunmaması çalışmaların amacını

---

¹²¹ Feriştah SÖNMEZ, (Mayıs 2003). “13 No’lu Türkiye Muhasebe Standardı-Stoklar”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı 9

¹²² Ali ALAGÖZ, ve Yunus CERAN, (2007). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları, Meslek Örgütünden Beklentileri İle Mesleki Vizyon Algılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Konya İli Uygulaması”, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 7(14). s 39

gerçekleştirememesine neden olmuştur. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun (TMSK) faaliyete geçiş tarihi 07.03.2002'dir. Bu tarihten itibaren TMSK'nin görevlerini bugüne kadar yapmış olduğu çalışmalarla birlikte üstlenmiştir.¹²³

Muhasebe bilgi sistemi ve finansal tablo kullanıcıları açısından TMSK'nin örgütlenmesi ve faaliyete başlayıp bu faaliyetlerini devam ettirmesi ülkemiz açısından uluslararası muhasebe standartlarına uyum sürecinin önemli bir aşaması niteliğindedir. Türkiye'de hazırlanan finansal tablolara uluslararası pazarda geçerlilik kazandırmak için UMS/IFRS'ler paralelinde TMSK tarafından yayınlanacak TMS/IFRS'lere uyulmasına dair zorunluluk getirilmesi amacıyla Türk Ticaret Kanunu (TTK) Taslağı hazırlanmıştır¹²⁴

Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları, Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'yla uyum yakalayabilmek amacıyla Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) ile yapılan telif anlaşması gereği Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının aynen Türkçe tercümesi yapılarak Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (IFRS) hazırlanmış ve 2005 yılından itibaren Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Sermaye Piyasası Kurulu kendi alanları (bankalar düzenleme ve denetleme kurulu, sigorta ve bireysel emeklilik şirketleri v.b) ile ilgili olarak daha önce yayınlamış olduğu muhasebe tebliğ ve yöntemlerini TMS'leri uygulama kararı aldığı için yürürlükten kaldırmışlardır.

Türk Ticaret Kanunu 6102 sayılı kanun ile 2012 yılı itibariyle tüm işletmelere Türkiye Finansal Raporlama Standartları'yla (IFRS) uyumlu finansal tablo hazırlanmasının zorunluluğu getirilmiş yürürlüğe girmiştir.

---

¹²³ Çelik, Z. (6-10 Kasım 2013). "Dünyada ve Türkiye'de Finansal Raporlama Standartlarının Gündemir", 15. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu, Yeni TTK Sürecinde Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Gündemi, İzmir Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası, Kıbrıs.

¹²⁴ ÜLKÜ, a.g.e. s 45.

2.8. TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI

Dünya genelinde finansal tabloların kıyaslanabilir olması, değerlendirilmesi için olanak sağlayan, oluşan bilgilerin herkes tarafından güven içinde anlaşılmasını sağlayacak bir uygulamadır uluslararası finansal raporlama standartları. UFRS’nin uygulanması diğer ülkelerde de olduğu gibi Türkiye içinde kendini gösterebilmesi yabancı ortaklar edinebilmesi veya yurt dışı yatırımlarda bulunabilmesi açısından fırsat sunmaktadır¹²⁵.

UFRS sistemini benimsemek , öncelikle finansal tabloların içeriğinde bulunan içeriğin, biçiminin tamamen değiştirmektir. UFRS’ler aslında muhasebe kayıtları ile ilgili değildir. UFRS’ler finansal raporlamaların hazırlanması ile ilgilidir. Zaten dikkat çekeceği üzerine isim olarak da değişiklik göstermekte finansal raporlama standartları olarak yayınlanması bu alana dikkati önemli ölçüde gösterilmektedir. Hatta standartların sayesinde daha verimli , hızlı analiz yapılması nedeni ile diğer adı olan analiz dostu standartları da denmektedir¹²⁶.

UFRS’lerin şirketlere sağlayacağı faydaların en önemlileri ; Şirketlerin yapacağı finansal raporlama sürecindeki kaçınılmaz hataların, karışıklıktan oluşacak eksikliklerin ve çeşitliliğin minimize edilerek tek düzene geçişin kolaylaşacağı bulunmaktadır¹²⁷. Piyasada isim, ün yapmış prestijli şirketler finansal raporlama konusundaki şeffaf uygulamaları sayesinde ürünleri için daha yüksek fiyatlar isteye edebilir, alanında daha fazla uzmanlaşmış kalifiye personelle çalışmak isteyebilir ve dolayısıyla sermaye piyasalarında daha kolay bir şekilde erişebilir¹²⁸.

---

¹²⁵ Senem BAĞCIOĞLU ÖZBEK, Özkan SARISOY, ve Neşe SEZER KURT, (25-26 Ekim 2011). “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Yasal Zorunluluk Olarak Uygulanması, Meslektaşlarımızın Mesleğe Devamını Etkiler mi? I. Türk Coğrafyasında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Sempozyumu Bildiri Kitabı, Sinop

¹²⁶ Serdar ÖZKAN, ve Ece ERDENER ACAR (26-30 Kasım 2008). “Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Finansal Tabloların Analizinde Dikkat Edilmesi Gereken Özellikli Alanlar”, 12. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu, Muhasebe Standartları, Temel Kavramlar ve Yaklaşımlar, İzmir Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası, Kıbrıs

¹²⁷ Moqbel, M., & Bakay, A. (2010). Are US Academics and Professionals Ready for IFRS?. Available at SSRN 1662162.

¹²⁸ Meek, G., Roberts, C., & Gray, S. (1995). “Factors influencing voluntary annual report disclosures by US, UK and continental European multinational corporations”, Journal of International Business Studies, Vol. 26, No. 3, 555-72.

İMKB’de işlem gören işletmelerin içinden sadece 52 işletmenin UFRS’ye geçmeyi istemesi Türkiye’de 2003 yılında şaşkınlığa neden olmuştur.¹²⁹ Tüm şirketlerin geçiş yapmak istemesi standartların uygulanması anlamının daha farklı noktalara götürüyor olabilirdi. Görüleceği üzere UFRS uygulamalarına geçiş aşamasında yaşanılacak olan avantajların yanı sıra birtakım sıkıntılarda olacaktır. Bu sıkıntılar ise ;

- **UFRS’nin Teknik ve Karmaşık yapısı:** Uygulamacıların UFRS’nin kapsamının genişliği ve teknik konuların anlaşılmasının zorluğu nedeniyle karşılaştıkları sorunlar. Karmaşıklığın yaşanma sebeplerinden en önemlisi İngilizce çeviride yanlışlık olmaması adına kelime kelime çevrilmiş olmasıdır. Okuyucu için ciddi bir zorluk teşkil etmektedir.
- **Kültürel Farklılıkların Göz Ardı Edilmesi:** Muhasebede gelen olarak kültürel farklılıklar önemsenmemektedir. Yeni TTK getiri ile , kamu yararını ilgilendirmekle yükümlülüğü bulunan farklı ölçeklere sahip işletmelerin kayıtlarını mevcutta var olan kendi ülkemize ait muhasebe esaslarına göre tutarken, finansal tabloları tablolarını UFRS’ye uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir. Fakat bazı uygulamaların ülkemiz işletmelerine uygun olmaması tartışmaların çıkmasına neden olmuştur. Tamda bu noktada kültürel farkın öneminden söz etmek mümkün. Kültürel farklılıkların dikkate alınması için Türkiye’nin de standartların hazırlanma sürecinde kendini ifade etmesi gerekmektedir. Çünkü gerekli zemin hazırlanmadan direkt uygulama bazı güçlüklerden kaçınılmaz olacaktır.
- **Vergi Odaklılıktan Kurtulma:** Türkiye’de genellikle vergi odaklı muhasebe işlemleri söz konusudur fakat UFRS’de vergi odaklı muhasebe anlayışı bulunmayıp yatırım yapacak kişi veya kuruluşlara bilgi vererek yönlendirmeyi benimsemiş bir anlayış hâkimdir. Doğru bilgi üretme opsiyonunun kaybedilmesi temelinde vergi odaklı muhasebenin yatıyor

---

¹²⁹ Balsarı, Ç.K., Özkan, S. ve Durak, M. G. (2010). “Earnings Conservatism in Pre- and Post-IFRS Periods in Turkey: Panel Data Evidence on the Firm Specific Factors”. Accounting and Management Information Systems. 9(3); 403 – 421.

olmasıdır. Muhasebe uygulamalarına bakıldığında vergi mevzuatı dahilinde gerçekleşen yasal düzenlemeler yön vermiştir. Meslek mensupları da vergi mevzuatı nasıl istiyorsa onu dikkate alıp , onun haricinde mesleki ilke ve standartlara gözünü yummuştur.Halbuki bilgiye ihtiyaç duyanlar için en önemli rekabet unsuru, bilginin biran evvel sahibi olunması yani zaman kaybı yaşanmaması , mümkün olan en çabuk sürede ilgililere sunulması bir mecburiyettir. Bilgi odaklı muhasebe konusunda ,Kamu Gözetim Kurumu gözetiminde muhasebede üretilen bilginin ve bu bilginin ihtiyaç duyan kimselere gerekli standartlara ve ilkelere uygunluğunun alanında uzman bağımsız denetim şirketleri tarafından denetimin yapılacağı olması önemli bir gelişmedir.

- **İnsan Kaynakları ve Bilişim Sorunları:** Standartların uygulanmasında yeterli eğitimi almış, kalifiye elemanların bulunmasında yaşanan zorluk,hali hazırda kullanılan programlar ile meslek mensuplarının standartlara uygun kayıt ve raporlama yapılmasında yaşadıkları güçlük gelmektedir. Piyasada prestijli olan ve finansal raporlama standartları ile ilgili uygulamaya geçmek isteyen, değişiklikleri benimsemeye çalışan kurumların, büyük isim yapmış denetim şirketlerinden çeşitli düzeylerdeki denetçileri kendi şirketleri bünyesine alarak açığı kapatmak istemesi gözlenmektedir.

İşletmelerin UFRS konusunda uzman personele gereksinim duyması sonucunda üniversitelerde ilgili bölümlerin ders müfredatına yapılan değişikliği görmek mümkündür. Ders içeriğine UFRS ve yeni düzenlemelerin eklenmesi kaçınılmazdır. Aynı zamanda sadece öğrencilere değil meslek mensuplarının da standartlar ile ilgili paket programına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

- **Kural Bazlı Muhasebeden İlke Bazlı Muhasebeye Geçiş Zorlukları:** UFRS ilke bazlı yaklaşımının en güzel örneklerindedir. Sert hükümleri bulunmayan, uygulanacak olan muhasebe politikaları ile ilgili esneklik tanıyan değişik seçenekler sunmaktadır. Bu anlamda standartları

hazırlanmasında yaşanılacak en zorlu evre , özün önceliği ilkesini koruyup ve uygulamada tutarlılığın oluşması, karşılaştırılabilirliği sağlayacak ayrıntıyı içermesidir.

- **Şirket Ortakları ve Yöneticilerin Konuya Olan Uzaklığı:** Şirket yöneticilerinin ve ortakların finansal konuların içine pek girmek istememesi muhasebe departmanından gelen talep konusunda standartların uygulanması anlamında gerekli duyarlılığı göstermemektedir. Oysa ki, bir varlığın kullanım ömrü, gerçeğe uygun değerinin belirlenmesi , her dönemin sonunda değerlendirmelerin yapılması beklenemez. Bu konuda birçok kalem diğer departmanlar ile birlikte çalışılarak belirlenir.Bu nedenle şirketlerin kendi içlerinde ortak amaca hizmet eden sorumluluk bilinci oluşturmaması da ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.
- **Sık Aralıklarla Yapılan Güncellemeler:** UMSK zor ve karışık olan standartları daha yeterince hayata geçirmeden mantığını ve işleyişini kavramadan daha da zor hale getirerek sıklıkla güncellenmesi, standartlardan beklenen faydanın derecesini düşürmektedir. Bunun sebebi standartları uygulamaya çalışan kişinin var olan yeni bilgiyi henüz benimsemişken daha yeni bir bilgiyi öğrenme ve çalışmalarına konsantre zorunluluğu meydana gelecektir.
- **Şeffaflık Sorunu:** Kamuoyuna duyurulan, tasarruf sahipleri de dahil olmak üzere finansal rapor kullanıcılarını ilgilendiren , raporların Şeffaf olması oluşan güveni göstermektedir. Zira yatırım yapmak isteyen kişilerin hepsi finansal tablo okumayı bilmek zorunda değildir dolayısı ile insanların anlamalarına yardımcı olunacak, işlemlerin neden ve nasıl yapıldığı sorularına cevap verilebilecek şekilde tabloların açık anlaşılır ve karmaşıklıktan arınmış şeffaf olması önemli bir noktadır.
- **Teknoloji ve Maliyet Sorunu:** Teknolojik gelişmelerden yeterince yararlanamadıkları için KOBİ'lerin iç kontrol sisteminde ve finansal raporlama güvenilirliğinin oluşmasında sıkıntılar yaşanabilmektedir. Ayrıca oluşacak olan maliyet konusunun da ele alınması gerekmektedir. Bu sorun ile

ilgili iki başlık düşünülebilir. İlki sistemin yeni olmasından dolayı eğitimli personelin işe alınması ve paket programların güncellenmesi olmakla birlikte İkincisi ise, mevcutta var olan çalışanların standartlar ile ilgili eğitim maliyetidir.¹³⁰

- **Kurumsal Yapının Zayıf Olması:** KOBİ'ler muhasebe altyapısında sorunları olan, konusunda uzman idarecilerden çok patron idareciler olan ve bağımsız denetime tabi olmayan işletmeler oldukları için standartların uygulanması konusunda sıkıntılar yaşamaktadırlar. Türkiye'de de KOBİ'lerin büyük bir çoğunluğunun aile şirketi olmaları, işletme sahiplerinin hem ortak hem de uzman olmayan yönetici olmaları, eğitim seviyelerinin düşük olması, muhasebe işlemlerini vergisel kaygıları göz önünde tutarak gerçekleştirmeleri gibi nedenlerle kurumsal yapıdan uzaktırlar. KOBİ TFRS'nin uygulanması sürecinde kurumsallaşmanın zayıf olmasının, süreci zorlaştırması beklenmektedir¹³¹.
- **Finansal Tabloların Sunuluşu:** KOBİ'lerin finansal tablolarının kontrolünde iç denetimden ziyade dış denetimin yetersiz olması hazırlanmış olan finansal tabloların hele ki bir sürü skandallar ve hilelerin ortaya çıkışından sonra kamuoyu tarafından yeterli güvenilirliği oluşturmamaktadır. KOBİ'lerin tablo hazırlamaya henüz alt yapısal olarak hazır olmaması temel sorunlar arasında gösterilebilir.¹³²
- **Vergi Yasalarıyla Uyum Sorunu:** Vergi oranlarının KOBİ'lerde oldukça yüksek olması , standartların uygulanması için gerekli olan temelin atılmamış olması, finansmanın sağlanması konusunda yaşanan sorunlar gibi bir çok sebeple muhasebecilerin tabloları bilgilerin paylaşılmasından çok vergi

---

¹³⁰ Aycı, A. (16-17 Haziran 2012). "KOBİ'lerin Rekabet Gücünün Arttırılmasında Uluslararası Muhasebe Standartlarına Uyum Sürecinin Değerlendirilmesi", II. Türk Coğrafyasında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Sempozyumu Bildiri Kitabı, Trabzon.

¹³¹ Enver BOZDEMİR, (2014). "KOBİ'ler İçin Türkiye Finansal Raporlama Standardının Uygulama Sürecine İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler", Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Yıl.6, Sayı.12, 85-107.

¹³² Aygün, D. (16-17 Haziran 2012). "Finansal Tabloların Sunulması Açısından KOBİ'ler İçin Türkiye Finansal Raporlama Standartları (KOBİ TFRS) ile Tam Set TFRS Arasındaki Farklılıkların Değerlendirilmesi", " II. Türk Coğrafyasında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Sempozyumu Bildiri Kitabı, Trabzon.

matrahının hesaplanmasına yönelik olmuştur. Yani yasal bir düzenlemenin yapılmamış olması önemli bir sorun olarak görülmektedir.

- **Kayıt dışı Ekonominin Varlığı:** KOBİ'lerde kayıt dışı işlemlerin yüksek hacimlere gelmesi nedeniyle bu işletmelerin finansal performanslarını finansal tablolara yansıtılmaları, özellikle kredi değerliliğinin belirlenmesinde olumsuz etki oluşturmakta ve kayıt dışılık söz konusu olmaktadır. Bu durum, doğal olarak KOBİ'lerin kurumsallaşma ve uluslararası piyasada rekabet üstünlüğü kazanmalarında bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.
- **Standartların Yazım Dilinin Teknik ve Karmaşık Yapısı:** Standartta kullanılan teknik terimler Türkiye'deki muhasebe algılamaya kültüründen uzaktır. Standartların uygulanmasını gerektiren muhasebe paket programları, standart yazım diline uygun olarak hazırlandığı için, bunların KOBİ'ler tarafından anlaşılıp uygulanmasının güç olacağı düşünülmektedir.¹³³ Bu sorunun çözülebilmesi için ise KOBİ TFRS eğitimlerinin örnek olaylarla ve gerekirse vergi mevzuatıyla karşılaştırmalı olarak aktarılması yoluna gidilebilir.

Yukarıdaki açıklamalarda aslında değinildiği gibi UFRS'lerin tüm şirketlere sağladığı avantajların yanında dezavantajları da var ve bunlar KOBİ'ler içinde geçerlidir. Yüksek maliyetlerin olması, standartları uygulayacak olan kişinin yeterli bilgi seviyesinde olmamasının yanında deneyimlerinin ve donanımlarının eksik olması , faaliyetlerinin kurumsal yapıdan uzak sürdürüyor olmaları aksaklıklar arasında gösterilebilir.

Şeffaflığı etkileyen uygulamaların olması da diğer bir sorun olarak görülebilir. Özellikle, muhasebe kayıtlarının yasal zorunluluk ve vergi boyutu kapsamında tutulması finansal raporlama sürecinin şeffaflığını olumsuz yönde etkilemektedir. Öte yandan, KOBİ'lerin finansal ve finansal olmayan tüm bilgileri bankalara ve ilgili derecelendirme şirketlerine zamanında, şeffaf ve güvenilir bir

---

¹³³ BOZDEMİR a.g.e s 101.

şekilde sunmaları gerekmektedir. Bu bağlamda, bu bilgilerin şeffaf ve güvenilir olması KOBİ TFRS'nin uygulanması ile mümkün olabilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRK MUHASEBE UYGULAMASINDA KONSOLİDASYON

3.1. TÜRKİYE'DE KONSOLİDASYON YAPMA ZORUNLULUĞU

Konsolidasyon zorunlu tutulmuş olup, konsolidasyon yapacak şirketin iştirak ettiği şirketlerin oy hakkının en az % 50'sine sahip olduğu şirketler bağlı ortaklık, % 20 ile % 50 arasında sahip olduğu şirketler ise iştirak olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca şirketin bağlı ortaklıkları TFRS 10 ve ilgili diğer standartlar uyarınca tam Konsolidasyon yöntemine göre; şirketin iştirak ve iş ortaklıkları ise TMS 28 ve ilgili diğer standartlar uyarınca öz kaynaktan pay verme yöntemine göre muhasebeleştirilecektir. Bunların dışında kalan yatırımlar 26.12.1992 tarihinde yayınlanan 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği uyarınca hisse senedi ya da menkul kıymet olarak değerlendirilerek finansal tablolarda gösterilir¹³⁴.

Kurul Kararı Taslağı'na göre bağlı ortaklıkların varlık ve yükümlülükleri edinme tarihindeki gerçeğe uygun değeri üzerinden değerlendirilmelidir. Bağlı ortaklığın, varlık, yükümlülük, gelir ve giderleri bu düzenlemedeki hükümler uygulandıktan sonra kendi finansal tablolarında yer alan değerleri üzerinden Konsolide edilir. Kontrol gücü olmayan payların tutarı, bağlı ortaklığın bu düzenlemedeki hükümler uygulandıktan sonraki net aktif değerinin bu paylara düşen kısmı üzerinden hesaplanır. Edinim tarihinden sonra, kontrol gücü olmayan payların değeri TFRS 10 uyarınca ilave ve eksiltmeler ile düzeltilir.

---

¹³⁴ <http://docplayer.biz.tr/1186061-Finansal-araclar-ums-39-muhasebelestirme-ve-olcme-jale-akkas-denetim-ortagi-12-ekim-2011-grant-thornton-turkiye.html>Jale AKKAŞ, (2009)

3.2. KONSOLIDASYONUN TÜRKİYE’DE GEREKLİLİĞİ VE ÖNEMİ

Üçüncü kişilere karar verebilmeleri için aynı guruba ait işletmelerin bilgilerinin doğru, açık, anlaşılır ve şeffaf olarak verilebilme gereksiniminden meydana gelmiştir.¹³⁵

Türkiye’de konsolidasyon pek benimsenen bir uygulama olmamakla birlikte, bağımsız denetime tabi şirketlerde zorunlu hale getirilmeye çalışılmıştır. Önce tüm denetlenen şirketlere, 2014 Ağustos’tan itibaren ise kamu yararını ilgilendiren kurumlara zorunlu hale getirilmiştir. Şirketler vergi kaçırmak, usulsüz yöntemlere baş vurarak olduğundan karlı veya zararlı gösterilerek kendi çıkarları doğrultusunda devleti kandırmaya çalışmaktadır. Türkiye muhasebesi ilke ve esaslarında oldukça açık noktalar mevcuttur bu durum yatırımcıların yanlış bilgilendirilmesine, güvensiz bir ortamın oluşmasına vergi kaçakçılığına yol açmaktadır. Konsolidasyonun uygulanması ile ana şirket ve bağlı şirketler tek bir çatı altında toplanarak daha düzenli, anlaşılır bilgi akışı sağlanması amaçlanmaktadır.

Türkiye kendini geliştiren global dünyaya ayak uyduran, girişimlerde bulunan sadece ülke sınırları içinde kalmayıp pek çok şirketin yurt dışında yatırım yaptığı bir ülkedir. Bu yapılan yatırım kazançlarını mali tablolarında göstere bilmek, farklı ülkelerle yatırım yapabilmek ve yurt dışındaki ortaklarına kendilerini kanıtlamak ve anlaşılır olabilmek adına onlarla aynı muhasebe dilini konuşabilmesi konsolidasyonun ülkemizdeki gerekliliğini belirtmektedir.

Topluluğa ait tablolarının birleştirme işlemi yapılmadan önce gerekli koşulların sağlanıp sağlanmadığını kontrol etmek gerekir. Örnek vermek gerekirse mali tablolar düzenlenirken genel kabul görmüş muhasebeye ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olması kontrol edilmelidir.¹³⁶

---

¹³⁵ GÜVEMLI Oktay, Kurumlar Topluluğunun Muhasebe, Finansman, Vergi ve Ticaret Hukuku Açısından Yönetimi, Mali Tabloların Birleştirilmesi Bölünmesi, Marmara Üniversitesi Nihat Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul, 1993.

¹³⁶ DURMUS Ahmet Hayri, Uluslararası Muhasebe Standartları, Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği Yayın No 7, İstanbul, 1992.

3.3. KONSOLİDASYON YAPMAYAN VE YAPAN ŞİRKETLER ARASINDAKİ FARKLAR

İşletmelerin ekonomik ve finansal yapılarını yansıtması açısından bağımsız finansal tablolara, topluluğun ekonomik ve finansal yapısını yansıtması yönünden de konsolide finansal tablolara gerek duyulmaktadır. Konsolide finansal tablolar topluluk hakkında bilgi verdiği için yavru şirketlerle ilgili bilgi ihtiyacı olan taraflara kısıtlı bilgi sunabilirler. Özellikle kontrol gücü olmayan hissedarlara, yavru şirketlere kredi sağlayan kurumlara, iştiraklerin durumu ile ilgili detay bilgi sağlamadığı için Konsolide finansal tablo bilgilerinin kullanımı sınırlanmış olmaktadır. Ayrıca değişik sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin finansal tabloları Konsolide finansal tabloda birleştiği için sektör karşılaştırması yapmak isteyenler için de işletmelerin ferdi finansal tabloları konsolide finansal tablolardan daha uygun bir araç olacaktır. İşletmeler daha fazla kar elde edebilmek, etkin üretim ve pazarlama olanağı bulabilmek ve karlılığı düzenli hale getirebilmek için büyüme yoluna giderler. Büyümeye gereksinme duyan işletmeler bu amaçlarına genel olarak üç yoldan ulaşabilirler.

1. Oto finansman yoluyla yani işletme içi tasarrufa gidilip işletme içi imkanlardan faydalanarak,
2. İşletme dışı fırsatları değerlendirerek,
3. İşletmelerin birleştirilmesi yoluna giderek.

Dağınık az sermaye tasarruflarını bir araya getirerek büyük sermayeli büyük teşebbüsler kurmak istemeleri iştiraklerin temel ekonomik nedenleri arasında gözükmektedir.

Grup şirketleri, her birinin ayrı tüzel kişiliği bulunsa da stratejik yönetim ve finansal planlama açılarından tek ekonomik birim olarak kabul edilir. Bu gerçeği inkâr eden bir vergi sistemi ekonomik ve işletme yönetimi açısından bozulmalara yol açabilir. Konsolide vergi beyanı bu bozulmanın önüne geçmeyi amaç edinmektedir. Konsolidasyon vergi beyanının olmadığı yerlerde gurubun tümü zarar ederken bireysel iştiraklerden karlı olanların vergi ödemesine zararlı durumda olan gurup sahiplerinin de vergi ödemesine yol açmaktadır. Konsolidasyonun bulunduğu

durumlarda toplam vergi tasarrufu artmaktadır. Konsolidasyonun olmadığı yerlerde grup şirketleri birbirlerinin matrağını ayarlayıcı bir takım tekniklerin arayışına girmektedir. Bu teknikler örtülü kazanç aktarımı, örtülü sermaye, masraf aktarımı, yönetim ücretleri, ödenen ikramiyeler gibi teknikler oluşturmaktadır. Vergi kanunlarında bu tekniklerin kullanılmasını önleyici kanunlar bulunsa da pek mümkün olmamaktadır

Konsolidasyonun yapılmadığı yerlerde aynı grubun içinde bulunan şirketlerin ayrı olarak denetlenmesi ve farklı vergi dairelerine kayıtlı olması söz konusudur ki böyle durumlarda vergi idaresinin grup şirketleri üzerinde tam olmayan bilgilere sahip olması kaçınılmazdır. Konsolidasyonun olması halinde birbiri ile ilişkisi bulunan gurupların denetimini yapmak zorunda kalmayarak o gurubun diğer yani 3. kişiler ile ilgili ilişkileri denetlenecektir. Böylelikle vergi idaresi bir bütün olarak düşündüğü gurup ile ilgili çok daha fazla bilgiye sahip olacaktır. Üstelik finansal tablolarda konsolidasyon bir dünya uygulaması niteliği taşımasından dolayı, kanımızca konsolidasyonun var olduğu ülkelerde yabancı yatırımların daha güvenli olarak artışından söz etmek de mümkündür.

3.4. ADİ ORTAKLIK VE YURT DIŞI ŞUBELERİN DURUMU

Yabancı ülkelerde yapılan yatırımlarla ilgili, Türkiye’de fatura kesilmeyip işlerin gerçekleştiği o ülkenin mevzuatına uygun defter tutulduğu ve safi kurum kazancının da ilgili ülke mevzuatına göre tespit edildiği durumlarda, Türkiye’de Türk yasaları gereği ayrıca defter tutulmasına gerek olmayıp, merkez-şube arasında olduğu gibi, varsa sermaye hesabı ile şube (veya şantiye) cari hesaplarının tutulması ve elde edilen kazanç veya zarar hesap ve tespit edilince merkeze dekont ile bildirilmesi yeterli olmaktadır. Yurt dışlarında elde edilen kazançlar, KVK’nin 45’inci maddesi ve GVK’nin 85’inci maddesi hükmüne göre kurumun bunları Türkiye’de hesaplarına geçirdiği yılda,

Türkiye’de hesaplara geçirilmesinin, kurumun iradesi dışındaki nedenlerden dolayı geldiği tevsik olunan hallerde, kurumun bunlara tasarruf edebildiği yılda, elde edilmiş sayılır.

Yurt dışı taahhüt işinin kâr veya zararı işin bitimine kadar vergi matrahlarını etkilemeyecek olması ile birlikte yurt dışı şantiyenin, her bir dönemin (yılın veya geçici vergi döneminin) sonu itibarıyla “(Hak edişler – Maliyetler)” hesabı yaparak, sonucu merkeze dekont etmesi, cari hesap bakiyesinin doğru teşekkülünü, doğal olarak da kur farklarının doğru hesaplanmasını sağlayacaktır. Bu dekontlar da belirtilen kâr veya zararın, iş bitinceye kadar vergi hesabına katılmayacağı (280 veya 480 no.lu hesaplarda izleneceği) tabiidir. Konsolidasyonun yapılması ile birlikte şubeye verilen sermaye hesabı ve şube ile merkez arasındaki cari hesaplar ortadan kalkar. Şube cari hesapların kur değerlemesi yapılması gerektiğini ortadan kaldırmamaktadır.

Tam mükellefiyete tabi kişiler, yurt dışı faaliyetlerinden meydana gelen zararlarını, faaliyette bulunulan ülkenin vergi kanunlarına göre denetim yetkisi verilen kuruluşlarca rapora bağlanması ve raporun aslı ve tercüme edilmiş bir örneğinin Türkiye’deki ilgili vergi dairesine bildirilmesi halinde mahsup edebileceklerdir. Türkiye’de mahsup edilen yurt dışı zararın, ilgili ülkede de mahsup edilmesi halinde, Türkiye’de beyannameye dâhil edilecek yurt dışı kazanç, mahsuptan önceki tutar olacaktır. Türkiye’de gelir vergisinden istisna edilen kazançlarla ilgili yurt dışı zararlar, yurt içindeki kazanç ve iratlardan mahsup edilmez.¹³⁷

3.5. MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE KONSOLİDASYON

3.5.1. Türkiye Muhasebe Standartları- TMS27-TMS 28

Konsolide finansal tablolar, yatırım yapılan işletmenin finansal ve faaliyet politikalarını belirleme gücüne sahip olunan ve "TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar" Standardı uyarınca "Bağlı Ortaklık" olarak nitelendirilen yatırımların "ekonomik işletme" ilkesi çerçevesinde muhasebeleştirilmeleri sonucunda, bu ortaklıklara ait varlık, borç ve öz kaynakların yatırımcı işletmenin ekonomik varlığının birer parçası olarak raporlanmaları esasına dayanır. Oluşturulan konsolide finansal tablolar sonucunda, işletmelerin (ana işletme) ve üzerinde kontrol gücüne sahip olunan diğer işletmelerin (bağlı ortaklıklar) finansal durumları, faaliyet sonuçları ve finansal durumlarında meydana gelen değişiklikler tek bir işletme çatısı altında birleştirilmiş olur. Böylelikle, bir işletme grubunun bütünü hakkında bilgi

¹³⁷ <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1072> erişim 10.05.2015 15:51

sahibi olunabildiği gibi; grubun riskleri, kârlılık durumu ve finansal yapısı bir bütün olarak görülmüş olur.¹³⁸

TMS 27 aşağıdaki düzenlemeleri içermektedir;

1. Bu Standart esas , Grubun konsolide finansal tablolarını hazırlama ve sunma içeriğini belirlemektir.
2. İşletme birleşmeleri sırasında ortaya çıkan şerefiye de dâhil olmak üzere, işletme birleşmeleri ile ilgili muhasebeleştirme yöntemleri ve bunların konsolidasyon üzerindeki etkileri bu standart kapsamında değildir. (bakınız: “TFRS 3 İşletme Birleşmeleri”)
3. Bu standart, herhangi bir işletmenin yerel mevzuat gereği ya da kendi isteği ile bireysel finansal tablo düzenlemesi söz konusu olduğunda; bağlı ortaklıklardaki, iştiraklerdeki ve müştereken kontrol edilen işletmelerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesinde de uygulanmaktadır.

TMS 28 ise aşağıdaki düzenlemeleri içermektedir;

1. Bu Standart, iştiraklerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesinde uygulanmaktadır.

Ancak;

- a. Risk sermayesi (girişim sermayesi) kuruluşları,
- b. Yatırım fonları ve yatırım amaçlı sigorta fonlarını kapsayan benzer işletmeler tarafından elde bulundurulmuş ve “TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme” Standardı uyarınca muhasebeleştirilerek, ilk muhasebeleştirmeyi takiben gerçeğe uygun değeri ile değerlendirilip kâr veya zararla ilişkilendirilen veya alım-satım amaçlı elde bulundurulmuş iştirak yatırımları bu Standart kapsamında değildir. Bu tür yatırımlar, TMS 39 uyarınca gerçeğe uygun değerlerinden ölçülür ve gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimler, değişimin gerçekleştiği dönemde kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Bu tür bir yatırımı elinde bulunduran işletme, paragraf 37(f)’de yer verilen açıklamalarda bulunmalıdır.

---

¹³⁸ Burçin GÖZLÜKLÜ, Tarık BÖLÜKBAŞ, TMS27 Çerçevesinde Finansal Tabloların Konsolidasyonu, Vergi Dünyası ,Eylül.2009 s 337

3.5.2. Türkiye Finansal Raporlama Standardı- TFRS10- TFRS11

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından 28.10.2011 tarih ve 28098 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 216 sıra nolu tebliğ ile "TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar" standardı yürürlüğe konmuştur. " TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar" standardı 01.01.2013 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmaktadır.

TFRS 10 standardının amacı, bir işletme bir veya daha fazla işletmeyi kontrol ettiğinde düzenlenecek olan Konsolide finansal tabloların hazırlanmasına ve sunumuna ilişkin finansal raporlama ilkelerini belirlemektir.

1. paragrafta belirtilen amacın karşılanması amacıyla; bu TFRS:

- a. Bağıli ortaklıkları bulunan ana işletmenin konsolide tabloların hazırlanmasını zorunlu kılmıştır.
- b. Konsolidasyonun dayanağı olarak kontrol ilkesini tanımlamakla birlikte benimsemiştir.
- c. Yatırımcı işletmenin yatırım yaptığı işletmeyi konsolide edip etmeyeceğinin kararlaştırılmasında kontrol ilkesinin uygulamasının nasıl olacağını düzenlemektedir,
- d. Konsolide finansal tablolar hazırlanırken uygulanacak olan muhasebeleştirme hükümlerini düzenlemektedir.

Bu TFRS, işletme birleşmelerine ilişkin muhasebeleştirme hükümlerini (işletme birleşmesi sırasında ortaya çıkan şerefiyeye ilişkin hükümler de dâhil olmak üzere) ve bu hükümlerin Konsolidasyon üzerindeki etkilerini düzenlemektedir (bakınız: TFRS 3 İşletme Birleşmeleri Standardı)

TFRS 11 standardının amacı ise, müştereken kontrol edilen anlaşmalarda (müşterek anlaşmalarda) payı olan işletmeler tarafından yapılacak finansal raporlamanın ilkelerini düzenlemektir.

Bu TFRS, 1 inci paragrafta yer alan amacın yerine getirilmesi için, müşterek kontrolü tanımlamakta ve müşterek anlaşma tarafı olan işletmelerin hak ve yükümlülüklerini değerlendirerek dâhil oldukları müşterek anlaşmanın türünü

belirlemelerini ve söz konusu hak ve yükümlülükleri müşterek anlaşmanın türüne uygun şekilde muhasebeleştirmelerini gerekli kılmaktadır.

3.6. KONSOLİDASYON STANDARTLARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN ETKİ VE SONUÇLARI

Türkiye gibi gelişmekte olan pazarlarda iş ortaklıkları çok sık görülen şirket formlarındandır. Bunun başlıca sebebi global bir şirketin Türkiye'deki yerel bir şirketle ortaklık kurarak Türkiye pazarına girmesidir; nitekim Türkiye'deki iş ortaklıklarının önemli çoğunluğu da bu tür yabancı-yerel ortaklık yapısına sahiptir. Bazı durumlarda yabancı-yerel ortaklık yapısı yasal bir zorunluluktur, örneğin Türkiye'de nükleer enerji sektöründe şirket kurmak için yabancı bir şirketle ortak olunması zorunludur. Türkiye'deki holdinglerin sahip olduğu iş ortaklık sayısının fazla ve toplam varlık ve gelir rakamlarının payının yüksek olması nedeniyle ED 9'un onaylanmasıyla Türkiye'deki holdinglerin finansal tablo sunumunda zorluklarla karşılaşabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca;

Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASB) tarafından yayınlanan söz konusu değişikliklerin Türkiye'de de Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)'nin 11.02.2014, 05.03.2014, 18.09.2014 ve 12.11.2014 tarihlerinde yayınlamış olduğu tebliğler ile 2014 hesap döneminde ve takip eden dönemlerde finansal raporlamalarda uygulanması zorunlu kılınmıştır. Yapılan değişiklikler aşağıdaki gibi olup, biz bu konulardan genellikle Konsolidasyonla ilgili olan değişikliklere değineceğiz.

Standart	Yapılan değişikliğin konusu	Uygulama başlangıç tarihi
IAS 32	Finansal Varlıkların ve Finansal Borçların Netleştirilmesi	01.01.2014
IFRS 10, IFRS 12 ve IAS 27	Yatırım işletmeleri	01.01.2014
IFRIC 21	Vergi ve Vergi Benzeri Yükümlülükler	01.01.2014
IAS 36	Finansal Olmayan Varlıklara Yönelik Geri Kazanılabilir Tutar Açıklamaları	01.01.2014

IAS 39	Türev Ürünlerin Yenilenmesi ve Finansal Riskten Korunma (Hedge) Muhasebesinin Uygulanmasının Sürdürülmesi	01.01.2014
IAS 19	Tanımlanmış Fayda Planları: Çalışanlara Sağlanan Faydalar ¹³⁹	01.07.2014

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) Konsolide finansal tablolarının hazırlanmasına ilişkin işletme birleşmeleri ve bilanço dışı faaliyetlere ilişkin 5 adet yeni standart yayımlamıştır. Bunlar, UFRS 10 "Konsolide Finansal Tablolar", UFRS 11 "Müşterek Ortaklıklar", UFRS 12 "Diğer İşletmelerde Bulunan Menfaatlerin Açıklanması, " UMS 27 (Revize) Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar", UMS 28 (Revize) 'İştirakler ve Müşterek İş Ortaklıklarındaki Paylar". Konsolide finansal tablo hazırlayan bağlı ortaklıklar , iştirak ve iş ortaklıkları bulunanları yukarıda sözü edilen standartların etkileyeceği beklenmektedir. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, Özellikle önceki UMS 27 ile SIC 12 (standart yorumları)' de yer alan kontrol modellerinin farklı yorumlara yol açmasından kaynaklanan pürüzlerin önüne geçebilmek ve bilanço dışı araçlara ilişkin uygulamalara netlik kazandırmak maksadıyla UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar Standardını yayımlamıştır.

UFRS 10'un amacı bir veya birden çok şirkette kontrollü bulunan bir şirketin Konsolide finansal tabloları sunması için Konsolide finansal tabloların sunumu ve hazırlanmasıyla ilgili esasların belirlenmesidir. Kontrole ilişkin esasların belirlenmekte ve konsolidasyonun temeli olan kontroller hazırlanmaktadır. Yatırımcı iştirakini kontrol ediyorsa ve bu nedenle iştirakin konsolide olması gerekmektedir. Kontrol esasının uygulanmasına yönelik düzenlemeler yatırımcının iştirakini kontrol etmesi ve bu nedenle iştirakin Konsolide olması gerektiğini tanımlamıştır. Konsolide finansal tabloların hazırlanmasına yönelik olarak muhasebe gerekliliklerini düzenlemektedir.¹⁴⁰

UFRS 11 daha gerçekçi bir yaklaşımla şirketin yasal düzenlemeleri yerine müşterek anlaşmalara ilişkin haklar ve yükümlülükler odaklanmıştır. İki tür

---

¹³⁹

http://www.gtturkey.com/default.asp?PG=020901_TR&MKL00_CODE=GMKLTR&MKL01_CODE=GT016 erişim 10.05.2015 13:32

¹⁴⁰ Muhasebe Standartları Ders Notları, Işık Üniversitesi, İstanbul-Şubat 2015, s.491

müşterek anlaşma bulunmaktadır. Müşterek faaliyetler ve iş ortaklığı müşterek faaliyet müşterek katılımcının anlaşmaya ilişkin hak ve yükümlülükler sahip olmasında ortaya çıkmaktadır ve bundan dolayı paylarına ait varlıklar yükümlülükler gelir ve giderleri muhasebeleştirir. İş ortaklığı iş ortağı iş ortağının düzenlemeye göre net varlıklar üzerindeki haklara sahip olmasıyla ortaya çıkmaktadır ve bu payların öz kaynak muhasebeleştirilmesi yapılmaktadır. İş ortağında oransal konsolidasyona izin verilmemektedir.

UFRS 12 müşterek anlaşmalar, iştirakler özel amaçlı araçlar ve diğer bilanço dışı araçlar dâhil olmak üzere her çeşit yatırım ile ilgili yapılacak dipnot açıklamalarını belirlemiştir. Daha önce UMS 27’de yer alıp şimdi UFRS 10’da yer alan kontrol tanımı dışında bireysel finansal tablolar hakkında bilgi verir.¹⁴¹ UFRS 11’in yayınlanmasına müteakip UMS 28 iş ortaklarının ve iştiraklerin öz kaynak yöntemine göre muhasebeleştirilmesi gerekliliğini getirmiştir. UFRS 10 ile prensibe dayalı kontrol etme gücünün tanımı ile bu tereddütlerin giderilmesi ve şeffaflığın artırılması amaçlanmıştır.

UFRS 10 bir işletmenin oluşan hangi şartlarda diğer işletmeyi kontrol etmesi gerektiğini kapsayan değişiklikleri barındırmaktadır. UMS 27 kapsamında ise zorunluluk içeren yönetim kararları etkilenecek. UFRS 12 ise açıklanması zorunlu olan bilgilerde yönetim tarafından yapılan muhakeme gerektiren hususlara şeffaflık getirecektir. UMS 31 de var olan oransal konsolidasyon uygulaması UFRS 11’e göre iş ortaklıklarında oransal konsolidasyon uygulamasına son verilmektedir. Önceki standarda göre oransal konsolidasyonu uygulayan şirketleri büyük ölçüde etkileyecektir. Standartların yayımlanmasından sonra UFRS’ ye göre konsolide finansal tablo hazırlayan şirketler bu standartları oldukça önemli ve detaylı bir şekilde inceleyerek ve konsolidasyon kararlarında önemli ölçüde değişikliğe gidecektir. UFRS 10’un içeriğine dayanan kontrol tanımına fazlaca dikkat etmek gerekmektedir. Bazen bağlı ortaklıkların yapmış olduğu değişiklikler grubun bileşimi ile ilgili sorunların yaşanmasına neden olabilmektedir.¹⁴²

¹⁴¹ Muhasebe Standartları Ders Notları, Işık Üniversitesi, İstanbul-şubat 2015, s.507

¹⁴² <http://www.dunya.com/yorum-inceleme/Konsolide-finansal-tablolarin-hazirlanmasina-getirilen-degisiklikler-127687h.htm>/Jale AKKAŞ / Grant Thornton Denetim Hizmetleri Ortağı/erişim 05.05.2015 00:45

3.7.GRUP ŞİRKETLERDE KONSOLİDASYON ÖRNEK UYGULAMASI

Şirketler topluluğu konsolidasyon raporlama esaslarını örnek oluşturmak amacıyla borsada işlem gören ve Kamuyu Aydınlatma Platformunda yayınlanan Mali Tablo ve Denetim Raporları incelenerek bu konudaki uygulama aşağıda özetle yer verilmiştir.

..... HOLDİNG A.Ş.

31 ARALIK 2014 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

Aşağıda yer verilen Holding finansal tablolarında topluluk şirketlerine özgü hesaplar, dipnot ve açıklamalara tarafımızdan eklenen dipnotlarla vurgu yapılarak konsolide finansal tabloların özellikleri ortaya çıkarılmıştır.

3.7.1. KONSOLİDE FİNANSAL DURUM TABLOSU

31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla Bağımsız Denetimden
Geçmiş Konsolide Finansal Durum Tablosu
(Para birimi - Türk Lirası (TL))

			Yeniden
			düzenlenmiş
		Cari dönem	Geçmiş dönem
		Bağımsız denetimden	bağımsız denetim
		Geçmiş	Geçmiş
Varlıklar	Dipnot	31.Ara.14	31.Ara.13
Dönen varlıklar		1.035.452.823	1.280.639.622
Nakit ve nakit benzerleri	5	357.981.587	379.367.056
Finansal yatırımlar	6	241.471.177	206.215.245
Ticari alacaklar			
İlişkili taraflardan ticari alacaklar	8,32	15.909.326	6.267.684
İlişkili olmayan taraflardan ticari			
Alacaklar	8	104.024.334	323.255.722
Diğer alacaklar			

31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla Bağımsız Denetimden
Geçmiş Konsolide Finansal Durum Tablosu
(Para birimi - Türk Lirası (TL))

İlişkili taraflardan diğer alacaklar	9,32	18.945.225	16.563.503
İlişkili olmayan taraflardan diğer alacaklar	9	12.907.997	70.205.925
Stoklar	10	143.831.826	195.750.324
Peşin ödenmiş giderler	11	11.567.880	40.902.343
Cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar		5.112.117	3.393.295
Diğer dönen varlıklar	22	42.864.489	38.718.525
Ara toplam		954.615.958	1.280.639.622
Satış amacıyla elde tutulan duran varlıklar	16	80.836.865	-
Duran varlıklar		1.240.398.611	1.325.336.423
Finansal yatırımlar	6	1.052.724	975.081
Ticari alacaklar			
İlişkili taraflardan ticari alacaklar		-	-
İlişkili olmayan taraflardan			
Ticari alacaklar	8	2.775.069	20.427.591

Diğer alacaklar			
İlişkili taraflardan diğer alacaklar		-	-
İlişkili olmayan taraflardan diğer			
Alacaklar	9	23.170.032	14.763.060
Öz kaynak yöntemiyle değ.yatırımlar(1)	14	511.276.524	448.938.743
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	15	26.922.313	27.162.410
Maddi duran varlıklar	17	534.170.750	692.151.045
Maddi olmayan duran varlıklar			
Şerefiye (2)	19	12.043.473	12.043.473
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	18	5.664.248	5.970.802
Peşin ödenmiş giderler	11	99.545	2.094.126
Ertelenmiş vergi varlığı	30	106.995.457	87.659.743
Diğer duran varlıklar	22	16.228.476	13.150.349
Toplam varlıklar		2.275.851.434	2.605.976.045

(1) **Öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar:** TMS 28 standardı uyarınca, holdingin, öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen iştirakleri ile iş ortaklıkları bu kalemdede gösterilmektedir. Önce maliyet bedeli ile muhasebeleştirildikten sonra tutar, yatırım yapılmış olan ortaklığın öz kaynağından yatırım yapanın payına düşen kısmı göstererek , artırılmakta da veya azaltılmaktadır.

(2) **Şerefiye:** Şerefiye, Mal varlığında meydana gelen değer artışıdır.

31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla Bağımsız Denetimden Geçmiş Konsolide Finansal Durum Tablosu (Para birimi - Türk Lirası (TL))

Kaynaklar			Yeniden düzenlenmiş
		Cari dönem bağımsız denetimden geçmiş	Geçmiş dönem bağımsız denetimden geçmiş
	Dipnot	31.Ara.14	31 Aralık 2013
Kısa vadeli yükümlülükler		413.417.016	828.418.668
Kısa vadeli borçlanmalar	7	68.830.633	62.989.555
Uzun vadeli borçların kısa vadeli kısımları	7	46.675.522	36.807.635
Ticari borçlar			
İlişkili taraflara ticari borçlar	8.32	273.9	3.774.516
İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar	8	225.576.566	197.044.234

Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında			
Borçlar	22	3.603.629	4.870.525
Diğer borçlar			
İlişkili taraflara diğer borçlar	9.32	-	1.416
İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar	9	7.297.564	10.524.976
Ertelenmiş gelirler	13	42.456.066	497.336.336
Dönem karı vergi yükümlülüğü	20	5.637.641	3.482.455
Kısa vadeli karşılıklar			
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar		-	-
Diğer kısa vadeli karşılıklar	21	5.123.180	4.148.307
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	22	7.942.286	7.438.713
Uzun vadeli yükümlülükler		551.561.786	478.081.188
Uzun vadeli borçlanmalar	7	194.084.643	165.889.945
Diğer borçlar			

31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla Bağımsız Denetimden Geçmiş Konsolide Finansal Durum Tablosu (Para birimi - Türk Lirası (TL))

İlişkili taraflara diğer borçlar	9.32	99.291.962	66.291.962
İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar	9	33.542.303	25.889.713
Öz kaynak yön.değer.			
Yatırımlardan yükümlülükler(3)	14	25.171.762	25.177.444
Ertelenmiş gelirler	13	45.592.163	61.291.290
Uzun vadeli karşılıklar			
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin			
Uzun vadeli karşılıklar	21	12.120.100	12.183.849
Diğer uzun vadeli karşılıklar		-	-
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	30	141.758.853	120.356.985
Öz kaynaklar		1.310.872.632	1.299.476.189
Ana ortaklığa ait öz kaynaklar		1.172.299.280	1.170.054.347
Ödenmiş sermaye	23	223.467.000	223.467.000
Karşılıklı iştirak sermaye düzeltmesi(-)(4)	23	-787.396	-787.396

Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelir ve giderler			
Yeniden değerlendirme ölçüm kazanç ve kayıpları		(833.554)	(32.250)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler ve giderler			
Yeniden değerlendirme ve sınıflandırma kazançları/kayıpları		143.891	67.321
Yabancı para çevrim farkları		-6.227.113	9.942.620
Kardan ayrılan Kısıtlanmış yedekler		8.695.080	7.814.776
Geçmiş yıllar karları	23	913.559.759	745.335.791
Dönem net karı		34.281.613	184.246.485
Kontrol gücü olmayan paylar	23	138.573.352	129.421.842
Toplam kaynaklar		2.275.851.434	2.605.976.045

(3) Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlardan Yükümlülükler:

TMS 1'in 69-76. paragrafları çerçevesinde, aşağıdaki özelliklerden herhangi birini taşıyan yükümlülükler, kısa vadeli olarak sınıflandırılır:

- Normal faaliyet süresi içinde ödemenin yapılması;
- Ticari amaç ile elde bulundurulmasının öncelik kazanması ;
- Bilanço tarihinden sonra on iki ayda ödenmesi veya
- İşletmenin yükümlülüğün ödenmesini, raporlama döneminin (bilanço tarihinin) sonundan itibaren en az on iki ay süreyle erteleyebilmesine yönelik koşulsuz bir hakkının bulunmaması. Yükümlülüğün, karşı tarafın seçimine bağlı olarak öz kaynağa dayalı finansal araç ihraç edilmesi suretiyle ödenmesine yönelik hükümler, sınıflandırılmasını etkilemez.

İşletme, diğer bütün yükümlülüklerini uzun vadeli olarak sınıflandırır.

(4) Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi:

Bu kalem, işletmenin paylarının konsolidasyona dahil olan diğer taraflarca satın alınması halinde ödenmiş sermayesinin yasal kayıtlardaki tutarıyla gösterimini teminen, ödenmiş sermaye tutarının, ödenmiş sermaye dışındaki bir kalemlle düzeltilmesini sağlamak için kullanılır.

3.7.2. KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU

31 Aralık 2014 tarihinde sona eren yıla ilişkin
Bağımsız denetimden geçmiş Konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu
(Para birimi - Türk Lirası (TL))

			Yeniden düzenlenmiş
		Cari dönem bağımsız denetimden geçmiş	Geçmiş dönem bağımsız denetimden geçmiş
		1 Ocak 2014	01 Ocak 2013
	Dipnot	31 Aralık 2014	31 Aralık 2013
Sürdürülebilir Faaliyetler			
Hasılat	24	964.050.568	1.261.229.039
Satışların maliyeti(-)	24	-944.905.562	-1.082.722.449
Brüt kar		19.145.006	178.506.590
Genel yönetim giderleri (-)	25	99.065.045	92.295.911
Pazarlama satış ve dağıtım giderleri(-)	25	-7.087.849	-6.641.419
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	27	326.746.989	218.410.840
Esas faaliyetlerden diğer giderler(-)	27	-270.554.907	-110.233.494
Esas faaliyet kar/zararı		-30.815.706	-187.746.606
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	28	31.421.220	3.926.044
Yatırım faaliyetlerinden giderler(-)	28	-10.104.787	-385.706
Öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen			
Yatırımların karlarından paylar	14	85.162.727	70.229.010
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı		75.663.454	261.515.954
Finansman gelirleri	29	15.508	-
Finansman giderleri(-)	29	-17.445.418	-18.423.741
Sürdürülen faaliyetler			
Vergi öncesi karı/zararı		58.233.544	243.092.213
Sürdürülen faaliyetler vergi gideri/geliri	30	-13.538.886	-34.912.431
Dönem vergi gideri/geliri	30	-11.089.475	-12.482.516
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	30	-2.449.411	-22.429.915
Sürdürülen faaliyetler dönem karı/zararı		44.694.658	208.179.782

**31 Aralık 2014 tarihinde sona eren yıla ilişkin
Bağımsız denetimden geçmiş Konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu
(Para birimi - Türk Lirası (TL))**

DURDURULAN FAALİYETLER			
Durdurulan faaliyetler vergi sonrası dönem			
Kar/zararı	16	835.883	612.650
Dönem kar/zararı		45.530.541	208.792.432
Dönem kar/zararının dağılımı			
Kontrol gücü olmayan paylar	23	11.248.928	24.545.947
Ana ortaklık payları	31	34.281.513	184.246.485
Pay başına kazanç		0,153	0,824
Sürdürülen faaliyetlerden kar başına kazanç		0,15	0,8241
Durdurulan faaliyetlerden kar başına kazanç		0.003	0.003
Diğer Kapsamlı Gelir/(gider) (vergi sonrası)			
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar		-799.026	-209.038
Yeniden ölçüm kazanç/kayıpları		-157.811	157.811
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm			
Kazanç/kayıpları		-181.218	-130.174
Öz kaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların kapsamlı gelirlerinde kar /zararda sınıflandırılmayacak paylar (5)		-623.760	-325.563
Kar veya zararlar yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin ertelenmiş vergi geliri/gideri		163.763	88.888
Kar ve zarar olarak yeniden sınıflandırılacaklar		-16.100.175	4.702.676
Yabancı para çevrim farkları		-8.612.907	-253.945
Öz kaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirlerinden kar/zararda sınıflandırılmayacak paylar (6)		-7.563.742	5.015.400
Satılmaya hazır finansal varlıkların yeniden değerlendirme ve sınıflandırma kazançları/kayıpları		76.474	-58.779
Diğer kapsamlı gelir		-16.899.201	4.493.638
Toplam kapsamlı gelir		28.631.340	213.286.070
Toplam kapsamlı gelir dağılımı			
Kontrol gücü olmayan paylar		11.244.194	24.546.878
Ana ortaklık payları		17.387.146	188.739.192

(5) Öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların kapsamlı gelirinden kar/zararda sınıflandırılmayacak paylar:

Aşağıda yer alan gelir gider unsurları dışındaki gelir ve giderler.

- Tabancı para kur farkları
- Elden çıkarılmaya hazır bulunan finansal varlıkların yeniden değerlendirme, sınıflandırma kazanç ve kayıpları.
- Nakit fon akış risklerinden korunması sonucu kazanç ve kayıpları
- Yatırım yapılan yurtdışı işletmelere ilişkin risklerden korunma kazanç ve kayıpları

(6) Öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirinden kar/zararda sınıflandırılmayacak paylar:

Öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirinden kâr/zararda sınıflandırılmayacak paylar niteliğine göre a veya b alt hesabında gösterilir. Öz kaynaklara ilişkin dipnotta, TMS 1'in 79'uncu maddesinin (b) bendi çerçevesinde, bu yedeklerin her birinin niteliği ve amacıyla ilgili açıklamalar yapılır.

3.7.3.KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOSU

31 Aralık 2014 tarihinde sona eren yıla ilişkin
Bağımsız denetimden geçmiş Konsolide nakit akış tablosu
(Para birimi - Türk Lirası (TL))

			Yeniden düzenlenmiş
		Cari dönem bağımsız denetim den geçmiş	Geçmiş dönem bağımsız denetim den geçmiş
	Dipnot	31 Aralık 2014	31.Ara.13
A-İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları		121.726.004	296.760.772
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı		58.233.544	243.092.213
Durdurulan faaliyetler karı		835.883	612.650
Amortisman ve itfa giderleri ile ilgili düzeltmeler		48.244.882	68.981.186
Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler		4.232.169	2.694.552
Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kayıp/kazançlar ile ilgili düzeltmeler		-10.687.888	-3.798.055

**31 Aralık 2014 tarihinde sona eren yıla ilişkin
Bağımsız denetimden geçmiş Konsolide nakit akış tablosu
(Para birimi - Türk Lirası (TL))**

Yatırım yada finansman faaliyetlerinden			
Kaynaklanan nakit akışlarına neden olan			
Diğer kalemlere ilişkin düzeltmeler		-10.628.542	261.482
Öz kaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlarla			
İlgili nakit akımları		-85.162.727	-70.229.010
Kredi kurları ile ilgili düzeltmeler		3.529.471	1.491.254
Kar/zarar mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler		935.002	-83.408
Faiz gelir/gideri		1.197.793	-3.273.390
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler			
Stoklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		51.918.498	-79.117.468
Ticari alacaklardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		225.302.841	-247.466.818
Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki artış/azalışla			
İlgili düzeltmeler		46.509.234	-64.136.912
Ticari borçlardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		25.541.651	128.850.055
Faaliyetlerle ilgili diğer borçlardaki artış/azalışla ilgili düzeltmeler		36.423.762	20.659.688
İşletme sermayesinde gerçekleşen diğer artış/azalışla ilgili düzeltmeler		-449.363.317	331.423.825
Satış amacıyla elde tutulan duran varlıklardaki (artış /azalış)		-73.496.889	-600.209
Bağlı ortaklık satın alımından kaynaklanan nakit çıkışı net (7)		-	-29.023.812
Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları			
Alınan faiz		16.800.578	20.283.833
Kıdem tazminatı ödemeleri		-3.157.660	-1.493.593
Dava karşılıkları ödemeleri		-	-3.000.647
Vergi ödemeleri		-8.934.289	-19.366.644
B-Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan nakit akışları		82.801.094	-345.815.175
Sermaye azatımı		-	-27.736.239
Başka işletmelerin veya fonların paylarının veya borçlanma araçlarının edinimi için yapılan nakit çıkışları		24.784.548	22.289.412
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		184.173.480	7.619.569
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları		-84.515.753	-312.191.361
Alınan temettüler		7.927.915	15.410.060
Diğer uzun vadeli varlık alımlarından nakit çıkışları		-	-6.627.992
C- Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları		5.217.452	96.718.770
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri		58.502.009	134.443.216
Borçlanmadan kaynaklanan nakit çıkışları (-)		(18.127.817)	-7.564.327
Ödenen temettüler		-17.234.911	-13.149.676
Ödenen faiz		-17.998.399	-17.010.443

**31 Aralık 2014 tarihinde sona eren yıla ilişkin
Bağımsız denetimden geçmiş Konsolide nakit akış tablosu
(Para birimi - Türk Lirası (TL))**

Pay ve diğer öz kaynağa dayalı araçların ihracından kaynaklanan nakit girişleri		76.570	-
Yabancı para çevrim farklarının etkisinden önce nakit nakit benzerlerindeki net artış/azalış		33.707.458	47.664.367
Yabancı para çevrim farklarının nakit ve nakit benzerleri üzerine etkisi		12.321.989	9.910.631
Nakit ve nakit benzerlerinde meydana gelen artış/azalış		21.385.469	57.574.998
Dönem Başındaki Nakit ve nakit benzerleri mevcudu	5	379.367.056	321.792.058
Dönem Sonundaki Nakit ve nakit benzerleri mevcudu	5	357.981.587	379.367.056

(7) Bağlı olarak satın alımından kaynaklanan net nakit çıkışları ise; Konsolide nakit akış tablosunda İşletme faaliyetlerinden nakit akışları bölümünde İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler kısmında yer almaktadır.

1.7.4. KONSOLİDE ÖZ KAYNAK DEĞİŞİM TABLOSU

31 ARALIK 2014 TARİHİNDE SONA EREN YILA İLİŞKİN
BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ KONSOLİDE ÖZ KAYNAK DEĞİŞİM
TABLOSU

(Para birimi - Türk Lirası (TL))

(Tablo izleyen sayfadadır)

	Di pn ot	Ödenmiş sermaye	Karşılıklı sermaye iştirak düzeltmesi	Yeniden değerleme ve ölçüm kazanç/ka yıpları	Değer artış fonu	Yabancı para çevrim farkları	Kardan ayrılan kısıtlanmı ş yedekler	Geçmiş yıllar kar/ zararları	Net dönem karı	Ana ortaklığa ait kaynaklar	Kontrol gücü olmayan paylar	Öz kaynakl ar
1 Ocak 2013 tarihi itibarıyla	23	223.467.000	-787.396	177.644	126.174	8.764.296	6.578.609	688.994.187	74.736.909	1.002.084.423	106.150.152	1.108.23 4.575
Önceki dönem tarihli finansal tablolara ilişkin düzeltmelerin etkisi		-	-	-	-	-3.586.239	-	-5.304.185	-	-8.890.424	-	- 8.890.42 4
1 Ocak 2013 tarihi itibarıyla (yeniden düzenlenmiş)	23	223.467.000	-787.396	177.644	126.174	5.178.057	6.578.609	683.690.002	74.763.909	993.193.999	106.150.152	1.099.34 4.151
Yedeklere transfer		-	-	-	-	-	1.236.167	-1.236.167	-	-	-	-
temettü ödemesi		-	-	-	-	-	-	-12.024.699	-	-12.024.699	-1.124.977	- 13.149.6 76
Oran değişikliği etkisi		-	-	-	-	3.109	-	142.746	-	145.855	-150.211	-4.356
2012 yılı karının transferi		-	-	-	-	-	-	74.763.909	-74.763.909	-	-	-
Net dönem karı		-	-	-	-	-	-	-	184.246.485	-184.246.485	24.545.947	208.792. 432
Diğer kapsamlı gelir		-	-	-209.894	-58.853	4.761.454	-	-	-	4.492.707	931	4.493.63 8
31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla	23	223.467.000	-787.396	-32.250	67.321	9.942.620	7.814.776	745.335.791	184.246.485	1.170.054.347	129.421.842	1.299.47 6.189
1 Ocak 2014 tarihi itibarıyla	23	223.467.000	-787.396	-32.250	67.321	19.029.436	7.814.776	750.639.976	184.246.485	1.184.445.348	129.421.842	1.313.86 7.190
Önceki dönem tarihli finansal tablolara ilişkin düzeltmelerin etkisi		-	-	-	-	9.086.816	-	-5.304.185	-	-14.391.001	-	- 14.391.0 01
1 Ocak 2014 tarihi itibarıyla (yeniden düzenlenmiş)	23	223.467.000	-787.396	-32.250	67.321	9.942.620	7.814.776	745.335.791	184.246.485	1.170.054.347	129.421.842	1.299.47 6.189
Yedeklere transfer		-	-	-	-	-	880.304	-880.304	-	-	-	-

31 Aralık 2014 Tarihinde sona eren yıla ilişkin
Bağımsız Denetimden Geçmiş Konsolide Öz Kaynak Değişim Tablosu
(Para Birimi - Türk Lirası (TL))

temettü ödemesi		-	-	-	-	-	-	-15.142.213	-	-15.142.213	-2.092.698	-17.234.911
Oran değişikliği etkisi		-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	14
2013 yılı karının transferi		-	-	-	-	-	-	184.246.485	-184.246.485	-	-	-
Net dönem karı		-	-	-	-	-	-	-	34.281.613	34.281.613	11.248.928	45.530.541
Diğer kapsamlı gelir		-	-	-801.304	76.570	16.169.733	-	-	-	-16.894.467	-4.734	-16.899.201
31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla	23	223.467.000	787.396	-833.554	143.891	-6.227.113	8.695.080	913.559.759	34.281.613	1.172.299.280	138.573.352	1.310.872.632

3.7.5.KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR

31 ARALIK 2014 TARİHİNDE SONA EREN YILA İLİŞKİN

BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR (PARA BİRİMİ - TÜRK LİRASI (TL))

1. Organizasyon ve faaliyet konusu

..... Holding A.Ş (..... Holding veya Ana Ortaklık) ... yılında kurulmuş olup, bağlı ortaklıkları, müşterek yönetime tabi ortaklıkları ve iştirakleri arasında taahhüt, inşaat, arazi geliştirme, sanayi, ticaret, turizm, enerji ve su ürünleri üretim ve ticareti alanlarında faaliyet gösteren şirketler bulunmaktadır.

Tam Konsolidasyon Yöntemi: Guruba ait mali tablolarda mevcut olan varlık, borç, öz sermaye, gelir ve giderlerin tek bir işletmeye aitmiş gibi gösterilme yöntemidir.

31 Aralık 2014 Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin

Bağımsız Denetimden Geçmiş Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar (Para Birimi - Türk Lirası (TL))

Şirketin İsmi		faaliyet alanı	31.Ara.14	31.Ara.13
Bağlı ortaklıklar(*)				
1.şirket	(Türkiye)	Taahhüt ve inşaat	99.87	99.87
2.şirket	(Türkiye)	Konut, inşaat	99.87	99.87
3.şirket	(Türkiye)	Turistik tesis işletmeciliği	99.88	99.88
4.şirket	(Türkiye)	Sanayi mamullerinin pazarlanması ve satışı sonrası hiz.	99.98	99.97

(*) Tam Konsolidasyon yöntemi ile konsolidasyona dahil edilmiştir.

Müşterek yönetime tabi ortaklıklar: Yönetimi, konsolidasyona dahil ortaklıklar ile birlikte veya tek başına başka hissedar veya hissedar grubunca ortak olarak paylaşılan işletme.

**31 Aralık 2014 tarihinde sona eren yıla ilişkin
Bağımsız denetimden geçmiş Konsolide finansal tablolara ilişkin dipnotlar
(Para birimi - Türk Lirası (TL))**

Şirketin İsmi		Faaliyet alanı	31.Ara.14	31.Ara.13
Müşterek yönetime tabi ortaklıklar(*)				
A şirketi	(Türkiye)	Isıtma, soğutma klima cihazları imalatı	43.19	43.19
B şirketi	(Rusya)	Rusya-gayrimenkul proje inşaat ve kullanımı	50.00	50.00
C şirketi	(ispanya)	TCDD Ankara-Eskişehir hızlı tren projesi	44.94	44.94
D şirketi (Türkiye)	(Türkiye)	..... üretimi ve pazarlaması	50.00	50.00

(*) Öz kaynak yöntemi ile konsolidasyona dahil edilmiştir.

Şirket İsmi		Faaliyet alanı	31.Ara.14	31.Ara.13
İştirakler (15)				
w şirketi (16)	(Türkiye)	Konut, inşaat	12,13	12,13
Q şirketi (16)	(Türkiye)	Konut, inşaat	2,63	2,63
P şirket (16)	(Türkiye)	Konut, inşaat ve turistik tesis işletmeciliği	2,68	2,68

(15) Öz kaynak yöntemi ile konsolidasyona dahil edilmiştir.

(16)Söz konusu iştiraklerde Ana Ortaklığın Kontrol ve kardan pay alma oranı %40

2. Finansal tabloların sunumuna ilişkin esaslar

i. Sunuma ilişkin temel esaslar

Ana Ortaklık ve Topluluk, muhasebe kayıtlarını ve yasal finansal tablolarını Türkiye'de geçerli olan ticari mevzuat, mali mevzuat ve Maliye Bakanlığı'na yayımlanan Tek Düzen Hesap Planı (THP) gereklerine göre Türk Lirası (TL) olarak tutmaktadır.

Konsolide finansal tablolar Topluluk' un yasal kayıtlarına dayandırılmış olup, KGK tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına göre Şirket'in durumunu

layıkıyla arz edebilmek için birtakım düzeltme ve sınıflandırma değişikliklerine tabi tutularak hazırlanmıştır.

.... Holding A.Ş. ve Türkiye’de kayıtlı olan bağlı ortaklıklar, müşterek yönetime tabi ortaklıklar ve iştirakler kanuni finansal tablolarını Türk Ticaret Kanunu’na (TTK), vergi mevzuatına ve T.C. Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Tek Düzen Hesap Planı’na uygun olarak hazırlamaktadır. Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren Bağlı Ortaklıklar ve İş Ortaklıkları kanuni finansal tablolarını faaliyet gösterdikleri ülkelerde geçerli olan kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlamıştır. Konsolide finansal tablolar tarihi maliyet esaslı olarak hazırlanmıştır.

Finansal durum tablosu kalemleri raporlama dönemi sonundaki kur ile gelir ve giderler ise dönemin ortalama kuru ile TL’ye çevrilmiştir. Yapılan çevrim işleminden doğan kâr ya da zarar, Konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda yabancı para çevrim farkları hesabında gösterilir.

ii. Konsolidasyon esasları:

(a) Konsolide finansal tablolar Ana Ortaklık ..... Holding A.Ş. ile Bağlı Ortaklıklar ve İştiraklerinin aşağıdaki (b)’den (f)’ ye kadar maddelerde belirtilen esaslara göre hazırlanan hesaplarını kapsamaktadır.

(b) Bağlı Ortaklıklar, ... Holding A.Ş.’nin doğrudan ve/veya dolaylı olarak kontrol etme yetkisi ve gücüne sahip olduğu şirketleri ifade eder.

Bağlı Ortaklıkların, finansal durum tabloları ve kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tabloları tam konsolidasyon yöntemi kullanılarak konsolide edilmiş ve ..... Holding A.Ş.’nin sahip olduğu Bağlı Ortaklıkların kayıtlı değerleri ile öz kaynakları karşılıklı olarak netleştirilmiştir. ..... Holding A.Ş. ile Bağlı Ortaklıklar arasındaki topluluk içi işlemler ve bakiyeler konsolidasyon sırasında mahsup edilmiştir. .... Holding A.Ş sahip olduğu hisselerin kayıtlı değerleri ve bunlardan kaynaklanan temettüleri, ilgili öz kaynakları ve gelir tablosu hesaplarından netleştirilmiştir.

Fonksiyonel para birimi: Yabancı işletmenin faaliyet gösterdiği ana ekonomik bölgenin para birimidir. Raporlama para birimi, ana işletmenin finansal tablolarını düzenlediği para birimidir. Yabancı para birimi ise, raporlama para birimi dışındaki herhangi bir para birimidir.

- (c) Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar, ... Holding A.Ş.’nin bir veya daha fazla müteşebbis ortak tarafından müştereken yönetilmek üzere, bir ekonomik faaliyetin üstlenilmesi için bir sözleşme dahilinde oluşturulmuştur. .... Holding A.Ş. bu müşterek kontrolü, kendisinin doğrudan ya da dolaylı olarak sahip olduğu hisselerden sağlamaktadır. Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar öz kaynak yöntemi kullanılmak suretiyle Konsolidasyon kapsamına alınırlar.
- (d) İştiraklerdeki yatırımlar öz kaynak yöntemi ile muhasebeleştirilmiştir. Bunlar, Topluluğun yönetimde önemli etkiye sahip olduğu kuruluşlardır. Topluluk ile İştirakler arasındaki işlemlerden doğan gerçekleşmemiş karlar ve zararlar Topluluğun İştiraklerdeki payı ölçüsünde düzeltilmiştir.
- (e) Topluluğun üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı; teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen ve gerçeğe uygun değerleri güvenilir bir şekilde belirlenemeyen uzun vadeli finansal yatırımlar, maliyet bedelleri üzerinden, varsa, değer kaybı ile ilgili karşılık düşüldükten sonra Konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır.
- (f) Bağlı Ortaklıklarla net varlıklarında ve faaliyet sonuçlarında ana ortaklık dışı paya sahip hissedarların payları, konsolide finansal durum tablosu ve kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda “kontrol gücü olmayan paylar” olarak gösterilmektedir.

iii. Düzeltilmeler:

İlişikteki konsolide finansal tablolar SPK Finansal Raporlama Standartları’na uygun olarak hazırlanmıştır ve kanuni kayıtlarda yer almayan aşağıdaki birtakım düzeltmeleri içermektedir.

- Alacağın tahsil edilemeyeceği durumlarda karşılık ayrılması
- Stoklarda meydana gelebilecek durumlar nedeni ile Stok değer düşüklüğü karşılığı ayrılması
- Reeskont hesaplamalarının yapılması

- Etkin faiz yöntemi ile kredilerin ıskonto edilmesi
- Kıdem tazminatı ile amortisman düzeltmesi
- Ertelenen vergilerin düzeltmesi.
- Borsa rayici ile borsada işlem gören varlıkların değerlendirilmesi
- **Topluluk içi bakiyelerin ve işlemlerin konsolidasyon prosedürüne uygun olarak elimine edilmesi**
- Dava giderlerinin ve ceza ile ilgili olabilecek durumlar için karşılık ayrılması
- Gider tahakkuku düzeltmesi
- İsim hakkı ve royalti karşılığı ayrılması
- Satışlar için garanti karşılığı ayrılması
- Gelecek aylara ait olan gelirlerin düzeltmesi
- Sevk edilmemiş olup fakat faturası düzenlenmiş olan varlıkların düzeltilmesi
- Kullanılmayan izin karşılığı ayrılması
- **Topluluk İçi Bakiyelerin Ve İşlemlerin Konsolidasyon Prosedürüne Uygun Olarak Elimine Edilmesi:** Grup içi bakiyeler, işlemler, gelir ve giderler tamamen elimine edilir. Söz edilen işlemlerde görüldüğü gibi konsolide finansal tablolarda grubun yalnızca grup dışındaki işletmelerle girmiş olduğu işlemlerin sonucu gösterilmektedir. Yani işlemler finansal tablolara yansıtılırken tek bir işletme açısından yansıtılmakta; grup şirketlerinin birbiri ile yaptıkları işlemleri içeren hesaplara finansal tablolarda yer verilmemektedir.

31 Aralık 2014 Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin

Bağımsız Denetimden Geçmiş Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar (Para Birimi - Türk Lirası (TL))

VARLIKLAR			Yeniden düzenlenmiş
	Bağımsız denetimden geçmiş		Bağımsız denetimden geçmiş
	31.Ara.13	Değişikliklerin etkisi	31.Ara.13
Dönen varlıklar	1.280.769.183	-129.561	1.280.639.622
Nakit ve nakit benzerleri	379.495.885	-128.829	379.367.056
Finansal yatırımlar	206.215.245	-	206.215.245
Ticari alacaklar	329.523.406	-	329.523.406

Diğer alacaklar	86.769.428	-	86.769.428
Stoklar	195.750.324	-	195.750.324
Peşin ödenmiş giderler	40.903.075	-732	40.902.343
Cari dönem vergileri ile ilgili varlıklar	3.393.295	-	3.393.295
Diğer dönen varlıklar	38.718.525	-	38.718.525
Duran varlıklar	1.339.782.284	-14.445.861	1.325.336.423
Finansal yatırımlar	975.081	-	975.081
Ticari alacaklar	20.427.591	-	20.427.591
Diğer alacaklar	14.763.060	-	14.763.060
Öz kaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlar	463.329.744	-14.391.001	448.938.743
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	27.162.410	-	27.162.410
Maddi duran varlıklar	684.884.605	7.266.440	692.151.045
Maddi olmayan duran varlıklar	25.280.715	-7.266.440	18.014.275
Peşin ödenmiş giderler	2.094.126	-	2.094.126
Ertelenmiş vergi varlığı	87.714.603	-54.860	87.659.743
Diğer duran varlıklar	13.150.349	-	13.150.349
Toplam varlıklar	2.620.551.467	-14.575.422	2.605.976.045

KAYNAKLAR			Yeniden düzenlenmiş
	Bağımsız denetimden geçmiş		Bağımsız denetimden geçmiş
	31.Ara.13	Değişikliklerin etkisi	31.Ara.13
Kısa vadeli yükümlülükler	853.780.533	-25.361.865	828.418.668
Kısa vadeli borçlanmalar	62.989.555	-	62.989.555
Uzun vadeli borçlanmaların kısa			
Vadeli kısımları	36.807.635	-	36.807.635
Ticari borçlar	225.855.447	-25.036.697	200.818.750
Çalışanlara sağlanan faydalar			
Kapsamında borçlar	4.870.525	-	4.870.525
Diğer borçlar	10.858.487	-332.095	10.526.392
Ertelenmiş gelirler	497.336.336	-	497.336.336
Dönem karı vergi yükümlülüğü	3.475.528	6.927	3.482.455
Kısa vadeli karşılıklar	4.148.307	-	4.148.307
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	7.438.713	-	7.438.713
Uzun vadeli yükümlülükler	452.903.744	25.177.444	478.081.188
Uzun vadeli borçlanmalar	165.889.945	-	165.889.945
Diğer borçlar	93.181.675	-	93.181.675
Öz kaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımlardan yükümlülükler (17)	-	25.177.444	25.177.444
Ertelenmiş gelirler	61.291.290	-	61.291.290
Uzun vadeli karşılıklar	12.183.849	-	12.183.849
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	120.356.985	-	120.356.985
Öz kaynaklar	1.313.876.190	-14.391.001	1.299.476.189
Ana ortaklığa ait öz kaynaklar	1.184.445.348	-14.391.001	1.170.054.347
Ödenmiş sermaye	223.467.000	-	223.467.000
Karşılıklı iştirak sermaye düzeltmesi (-)(18)	-787.396	-	-787.396
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler	-32.250	-	-32.250
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler	19.096.757	-9.086.816	10.009.941
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	7.814.776	-	7.814.776
Geçmiş yıllar karları	750.639.976	-5.304.185	745.335.791
Net dönem karı	184.246.485	-	184.246.485
Kontrol gücü olmayan paylar(19)	129.421.842	-	129.421.842
Toplam Kaynaklar	2.620.551.467	-14.575.422	2.605.976.045

(17) Öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlardan yükümlülükler kalemi, uzun vadeli yükümlülükler kısmında geçmektedir.

(18) Karşılıklı iştirak sermaye düzeltmesi (-) de Öz kaynaklar kısmının altında belirtilmektedir.

(19) Kontrol Gücü Olmayan Paylar: Bağlı ortaklığın direkt veya direkt olmadan yani dolaylı olarak ana ortaklığa ait olmayan öz kaynağıdır.

KARŞILAŞTIRMALI BİLGİLER VE ÖNCEKİ DÖNEM TARİHLİ
FİNANSAL TABLOLARININ DÜZELTİLMESİ

31 Aralık 2014 Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin

Bağımsız Denetimden Geçmiş Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar (Para Birimi - Türk Lirası (TL))

			Yeniden düzenlenmiş
	Bağımsız denetimden geçmiş		Bağımsız denetimden geçmiş
	31.Ara.13	Değişikliklerin Etkisi	31 Aralık 2013
Hasılat	1.261.229.039	-	1.261.229.039
Satışların maliyeti(-)	-1.082.722.449	-	-1.082.722.449
Ticari faaliyetlerden brüt kar	178.506.590	-	178.506.590
Genel yönetim giderleri(-)	-92.295.911	-	-92.295.911
Pazarlama,satış ve dağıtım giderleri(-)	-6.641.419	-	-6.641.419
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	218.457.739	-46.899	218.410.840
Esas faaliyetlerden diğer giderleri (-)	-110.326.325	92.831	-110.233.494
Esas faaliyet karı	187.700.674	45.932	187.746.606
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	3.926.044	-	3.926.044
Yatırım faaliyetlerinden giderler(-)	-385.706	-	-385.706
Öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen			
Yatırımların karlarından/zararlarından	70.878.405	-649.395	70.229.010
Paylar			
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	262.119.417	-603.463	261.515.954
Finansman giderleri(-)	18.423.741	-	18.423.741
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı/zararı	243.695.676	-603.463	243.092.213
Sürdürülen faaliyetler vergi gideri/geliri	34.903.244	-9.187	-34.912.431
Dönem vergi gideri/geliri	-12.466.084	-16.432	-12.482.516
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-22.437.160	7.245	-22.429.915

31 Aralık 2014 Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin

Bağımsız Denetimden Geçmiş Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar (Para Birimi - Türk Lirası (TL))

Sürdürülen faaliyetler dönem karı/zararı	208.792.432	-612.650	208.179.782
Durdurulan faaliyetler dönem karı/zararı	-	612.650	612.650
Dönem karı/zararı	208.792.432	-	208.792.432
Diğer kapsamlı gelir/(gider)(vergi sonrası)			
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak			
Yeniden ölçüm kazanç/kayıpları	157.811	-	157.811
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları/kayıpları	-130.174	-	-130.174
Öz kaynak yöntemi ile değerlendirilen yatırımların diğer kapsamlı gelirinden kar/zararda sınıflandırılmayacak paylar	-325.563	-	-325.563
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak diğer kapsamlı gelire ilişkin ertelenmiş vergi geliri/gideri	88.888	-	88.888
Kar veya zarar olarak yeniden sınıflandırılacaklar			
Yabancı para çevrim farkları	-253.945	-	-253.945
Öz kaynak yön. Değerlenen Yatırımların diğer kapsamlı gelirinden kar/zararda sınıflandırılmayacak paylar	10.515.977	-5.500.577	5.015.400
Satılmaya hazır finansal varlıkların yeniden değerlendirme ve sınıflandırma kazançları/kayıpları	-58.779	-	-58.779
Diğer kapsamlı gelir	9.994.215	-5.500.577	4.493.638
Toplam kapsamlı gelir	218.786.647	-5.500.577	213.286.070

v. Yeni ve Düzeltilmiş Standartlar ve Yorumlar

UFRS 9 Finansal Araçlar - Nihai Standart (2014)

UMSK, Temmuz 2014'te UMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardının yerine geçecek olan ve sınıflandırma ve ölçme, değer düşüklüğü ve finansal riskten korunma muhasebesi aşamalarından oluşan projesi UFRS 9 Finansal araçları nihai olarak yayınlamıştır. UFRS 9 finansal varlıkların içinde yönetildikleri iş modelini ve nakit akım özelliklerini yansıtan akılcı, tek bir sınıflama ve ölçüm yaklaşımına dayanmaktadır. Buna ek olarak, UFRS 9, banka ve diğer işletmelerin, finansal borçlarını gerçeğe uygun değeri ile ölçme opsiyonun seçtikleri durumlarda,

kendi kredi değeriindeki düşüşe bağlı olarak finansal borcun gerçeğe uygun değeriindeki azalmadan dolayı kar veya zarar tablosunda gelir kaydetmeleri sonucunu doğuran “kendi kredi riski” denilen sorunu ele almaktadır. Standart ayrıca, risk yönetimi ekonomisini muhasebe uygulamaları ile daha iyi ilişkilendirebilmek için geliştirilmiş bir finansal riskten korunma modeli içermektedir. UFRS 9, 1 Ocak 2018 veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemleri için geçerlidir; ancak, erken uygulamaya izin verilmektedir. Ayrıca, finansal araçların muhasebesi değiştirilmeden ‘kendi kredi riski’ ile ilgili değişikliklerinin tek başına erken uygulanmasına İzin verilmektedir. Söz konusu değişikliğin Topluluğun finansal durumu ve performansı üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir.

UMS 27 - Bireysel Mali Tablolarda Öz kaynak Yöntemi (UMS 27’de Değişiklik)

Ağustos 2014’te UMSK, İşletmelerin bireysel finansal tablolarında bağlı ortaklıklar ve İştiraklerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesinde öz kaynak yönteminin kullanılması seçeneğini yeniden sunmak için UMS 27’de değişiklik yapmıştır. Buna göre işletmelerin bu yatırımları:

- Maliyet değeriyle
- UFRS 9 (veya UMS 39)’a göre veya
- Öz kaynak yöntemini kullanarak muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İşletmelerin aynı muhasebeleştirmeyi her yatırım kategorisine uygulaması gerekmektedir. Bu değişiklik 1 Ocak 2016 ve sonrasında başlayan yıllık raporlama dönemleri için geçerli olup, geçmişe dönük olarak uygulanmalıdır. Değişiklik topluluk için geçerli değildir ve topluluğun finansal durumu veya performansı üzerinde etkisi olmayacaktır.

UFRS 10 ve UMS 28: Yatırımcı İşletmenin İştirak veya İş Ortaklığına Yaptığı Varlık Satışları veya Katkıları - Değişiklikler

UMSK, Eylül 2014’te, UFRS 10 ve UMS 28’deki bir iştirak veya iş ortaklığına verilen bir bağlı ortaklığın kontrol kaybını ele almadaki gereklilikler arasındaki tutarsızlığı gidermek için UFRS 10 ve UMS 28’de değişiklik yapmıştır. Bu

değişiklik ile bir yatırımcı ile iştirak veya iş ortaklığı arasında, UFRS 3'te tanımlandığı şekli ile bir işletme teşkil eden varlıkların satışı veya katkısından kaynaklanan kazanç veya kayıpların tamamının yatırımcı tarafından muhasebeleştirilmesi gerektiği açıklığa kavuşturulmuştur. Eski bağlı ortaklıkta tutulan yatırımın gerçeğe uygun değerden yeniden ölçülmesinden kaynaklanan kazanç veya kayıplar, sadece ilişiksiz yatırımcıların o eski bağlı ortaklıktaki payları ölçüsünde muhasebeleştirilmelidir. İşletmelerin bu değişikliği, 1 Ocak 2016 veya sonrasında başlayan yıllık raporlama dönemleri için ileriye dönük olarak uygulamaları gerekmektedir. Erken uygulamaya izin verilmektedir. Söz konusu değişikliğin Topluluğun finansal durumu ve performansı üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir.

UFRS 10, UFRS 12 ve UMS 28: Yatırım İşletmeleri: Konsolidasyon istisnasının uygulanması (UFRS 10 ve UMS 28'de Değişiklik)

ALTERNATİF 1: UMSK, Aralık 2014'te, UFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar standardındaki yatırım işletmeleri istisnasının uygulanması sırasında ortaya çıkan konuları ele almak için UFRS 10, UFRS 12 ve UMS 28'de değişiklikler yapmıştır: Değişiklikler 1 Ocak 2016 veya sonrasında başlayan yıllık raporlama dönemleri için geçerlidir. Erken uygulamaya İzin verilmektedir. Değişiklikler Topluluk için geçerli değildir.

UMS 1: Açıklama İnisyatifi (UMS 1'de Değişiklik)

UMSK, Aralık 2014'te, UMS 1 'de değişiklik yapmıştır. Bu değişiklikler; Önemlilik, Ayırıştırma ve alt toplamlar, Dipnot yapısı, Muhasebe politikaları açıklamaları, öz kaynakta muhasebeleştirilen yatırımlardan kaynaklanan diğer kapsamlı gelir kalemlerinin sunumu alanlarında dar odaklı İyileştirmeler içermektedir. Bu değişiklikler 1 Ocak 2016 veya sonrasında başlayan yıllık raporlama dönemleri için geçerlidir. Erken uygulamaya izin verilmektedir. Değişikliklerin topluluğun konsolide finansal tablo dipnotları üzerinde önemli bir etkisi olması beklenmemektedir.

vi. Operasyonlardaki mevsimsellik

Topluluğun faaliyet gösterdiği sektörlerden turizm sektöründe, mevsimsel trendlere uyum gösteren bir sektör olması sebebiyle, genellikle yılın ikinci ve üçüncü çeyreklerinde, ilk ve son çeyreklere göre satışların ve faaliyet karlarının daha yüksek olması beklenir. Topluluğun faaliyet gösterdiği diğer alanlarda mevsimsel etki gözlen m em ektedir.

vii. Önemli muhasebe politikalarının özeti ve değerlendirme yöntemleri:

Finansal araçlar:

Topluluk, finansal varlıklarını şu şekilde sınıflandırmıştır: Nakit ve nakit benzerleri, vadeye kadar elde tutulacak finansal yatırımlar, satılmaya hazır finansal varlıklar, alım satım amaçlı finansal varlıklar ve ticari alacaklar. Sınıflandırma, finansal varlıkların alınma amaçlarına göre yapılmıştır. Finansal yükümlülükler banka kredileri ve ticari borçlardan oluşmaktadır. Yönetim, finansal varlıkların / yükümlülüklerin sınıflandırmasını satın alındıkları tarihte yapar.

Kiralanmış varlıklar, varlığın tahmin edilen ömrü üzerinden amortismanına tabi tutulmaktadır.

Kur değişiminin etkileri

İşlemler ve bakiyeler

Topluluk, yabancı para cinsinden yapılan işlemleri işlevsel para birimi cinsinden ilk kayda alırken işlem tarihinde geçerli olan ilgili kurları esas almaktadır. Yabancı para cinsinden olan parasal varlık ve yükümlülükler raporlama tarihinde geçerli olan kurlarla değerlendirilmekte ve doğan kur farkı gider ya da gelirleri ilgili dönemde konsolide kapsamlı gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

Topluluk Şirketleri

Yurt dışı bağlı ortaklıkların varlık ve yükümlülükleri finansal durum tablosu tarihindeki döviz kuru, gelir ve giderleri ortalama döviz kuru kullanılarak Türk Lirası'na çevrilmiştir. Kapanış ve ortalama kur kullanımı sonucu ortaya çıkan kur

farkları öz kaynaklar içerisindeki yabancı para çevrim farkları kalemi altında muhasebeleştirilmektedir.

İşletme birleşmeleri ve şerefiye

İşletme birleşmeleri, iki ayrı tüzel kişiliğin veya işletmenin raporlama yapan tek bir işletme şeklinde birleşmesi olarak değerlendirilmektedir.

Topluluk tarafından 1 Ocak 2011 tarihinden önce gerçekleştirilen işletme birleşmeleri, yeniden düzenleme öncesi UFRS 3 “İşletme Birleşmeleri” standardı kapsamında satın alma yöntemi ile muhasebeleştirilmiştir. Bu yöntemde, iktisap maliyeti, alım tarihinde verilen varlıkların gerçeğe uygun değeri, çıkarılan sermaye araçları, değişimin yapıldığı tarihte varsayılan veya katlanılan yükümlülükler ve buna ilave iktisapla ilişkilendirilebilecek maliyetleri içerir.

Nakit akış tablosu

Nakit akış tablosunda, döneme ilişkin nakit akışları esas, yatırım ve finansman faaliyetlerine dayalı bir biçimde sınıflandırılarak raporlanmaktadır.

Esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışları, Topluluğun holding, turizm, sanayi ve ticaret, enerji, taahhüt ve arazi geliştirme ve su ürünleri faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarını gösterir.

Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, Topluluğun finansman faaliyetlerinde kullandığı kaynakları ve bu kaynakların geri ödemelerini gösterir.

Önemli muhasebe değerlendirme, tahmin ve varsayımları

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında Topluluk yönetiminin, raporlanan varlık ve yükümlülük tutarlarını etkileyecek, finansal durum tablosu tarihi itibari ile vukuu muhtemel yükümlülük ve taahhütleri ve raporlama dönemi itibarıyla gelir ve gider tutarlarını belirleyen değerlendirmeler, varsayımlar ve tahminler yapması gerekmektedir. Bazen tahminler ile gerçekler tutmayabilir bu durumlarda da tahminler düzenli olarak gözden geçirilmekte, gerekli düzeltmeler yapılmakta ve gerçekleştikleri dönemde konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosuna yansıtılmaktadırlar.

Konsolide finansal tablolara yansıtılan tutarlar üzerinde önemli derecede etkisi olabilecek finansal durum tablosu tarihinde var olan veya ileride gerçekleşebilecek tahminlerin esas kaynakları göz önünde bulundurularak yapılan varsayımların başlıca aşağıdaki gibidir.

- a) UMS 11 “İnşaat Sözleşmeleri” kapsamında projelerin toplam tahmini maliyetleri ve proje karlılıkları belirlenmekte ve zararla biteceği öngörülen projeler için zarar karşılığı hesaplanmaktadır.
- b) Topluluk yönetimi maddi ve maddi olmayan varlıkların faydalı ekonomik ömürlerinin belirlenmesinde teknik ekibinin tecrübeleri doğrultusunda önemli varsayımlarda bulunmuştur.
- c) Ticari alacaklara ilişkin değer düşüklüğünün tespitinde borçluların kredibiliteleri, geçmiş ödeme performansları ve yeniden yapılandırma söz konusu olan durumlarda yeniden yapılandırma koşulları dikkate alınmaktadır.
- d) Davalara ilişkin karşılık ayırırken davaların kaybedilme olasılıkları ve kaybedilme durumunda ortaya çıkacak yükümlülükler Topluluk Hukuk Müşaviri ve uzman görüşleri alınarak Topluluk Yönetimi tarafından değerlendirilir. Topluluk Yönetimi en iyi tahminlere dayanarak dava karşılık tutarını belirler.
- e) Stok değer düşüklüğü hesaplanırken stokların iskonto sonrası liste fiyatlarına ilişkin veriler kullanılır. Satış fiyatı ölçülemeyen stoklar için malların stokta bekleme süreleri ve fiziki durumları teknik personelin görüşleri alınarak değerlendirilir. Öngörülen net gerçekleştirilebilir değer maliyet bedelinin altında kaldığı durumlarda stok değer düşüklüğü karşılığı ayrılır.

f) Şerefiye Kayıtlı Değerleri

31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla **şerefiye kayıtlı değerlerini geri kazanılabilir değeri ile karşılaştırılarak değer düşüklüğü testine tabi tutulmuştur.** Geri kazanılabilir değer, kullanım değeri hesaplamaları temel alınarak belirlenmiştir. Bu hesaplamalarda, Yönetim Kurulu tarafından onaylanan finansal bütçeleri temel alan vergi öncesi serbest nakit akış tahminleri esas alınmıştır. Beş yıllık dönemden sonraki tahmini serbest nakit akışları için büyüme öngörülmemiştir.

3. İşletme Birleşmeleri

1 Ocak - 31 Aralık 2014 hesap dönemi içinde gerçekleşen işletme birleşmesi bulunmamaktadır. 1 Ocak - 31 Aralık 2013 hesap dönemi içinde gerçekleşen işletme birleşmesi aşağıdaki gibidir:

Bağlı ortaklıklardan ..... Sanayi Tesisleri ve Ticaret A.Ş., 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla ..... Gayrimenkul Geliştirme A.Ş.'nin %50 hissesini .....Şti 'nden X TL karşılığında satın almıştır. Bu satın almayla ilgili olarak tanımlanabilir varlık ve devralınan yükümlülüklerin makul değerlerinin tespitine yönelik çalışmaların devam ediyor olması nedeniyle satın alma işlemi 31 Aralık 2013 tarihi itibarıyla geçici olarak muhasebeleştirilmiştir. Makul değer çalışması 2014 yılında tamamlanmış ve herhangi bir düzeltme yapılmamıştır.

31 Aralık 2014 Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin

Bağımsız Denetimden Geçmiş Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar (Para Birimi - Türk Lirası (TL))

	Defter değeri	Rayiç değer düzeltmeleri	Makul değer TL
Nakit ve nakit benzeri	16.129.516	-	16.129.516
Stoklar	22.600.125	59.487.874	82.088.000
Peşin ödenen giderler	58.464	-	58.464
Cari ödem vergisi ile ilgili varlıklar	1.891.779	-	1.891.779
Diğer dönen varlıklar	187.933	-	187.933
Ticari borçlar	-10.107	-	-10.107
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	-13.025	-	-13.025
Diğer borçlar	-984.545	-	-984.545
Dönen karı vergi yükümlülüğü	-2.617.236	-	-2.617.236
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	-27.860	-11.897.574	-11.925.434
Net varlıklar makul değeri	37.215.045	47.590.300	84.805.345
Satın alma bedeli			45.153.329
Birleşme tarihindeki eski payların değeri			42.402.672
Eski Net varlıklar makul değeri			-84.805.345
Şerefiye			2.750.656

Topluluğun satın almadan önce sahip olduğu ve öz kaynaktan pay alma yöntemine göre ....1TL olarak aktiflerinde taşıdığı % 49,92 oranındaki hissenin rayiç bedeli ...

TL olarak belirlenmiş ve ... TL tutarındaki değerleme farkı 31 Aralık 2013 tarihinde sona eren kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosunda, esas faaliyetlerden diğer gelirler hesabında muhasebeleştirilmiştir .

4- Bölümlere Göre Raporlama

Topluluk, bağlı ortaklıkları, müşterek yönetime tabi ortaklıkları ve iştirakleri arasında taahhüt, inşaat, arazi geliştirme, sanayi, ticaret, turizm, enerji ve su ürünleri üretim ve ticareti alanlarında faaliyet gösteren şirketler bulunmaktadır. Bölümlere göre raporlama hazırlanırken bu faaliyet alanları esas alınmaktadır.

31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla bölümlere göre raporlama aşağıdaki gibidir (TL) :

BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA	31.12.2014							
Varlıklar	Holding	Turizm	Sanayi ve Ticaret	Enerji	Taahhüt ve arazi geliştirme	Su ürünleri	Eliminasyon ve su sınıflandırma	Toplam
Dönen varlıklar								
Nakit ve nakit benzerleri	80.124.365	27.927.634	4.599.276	13.452.733	231.877.579	-	-	357.981.587
Finansal yatırımlar	87.471.430	-	-	-	153.999.747	-	-	241.471.177
Ticari alacaklar	1.476.885	3.098.730	2.171	36.993.078	434.044.736	-	-355.681.940	119.933.660
Diğer Alacaklar	30.539	-	14	477.621	51.599.606	-	-20.254.558	31.853.222
Stoklar	1.584	1.325.040	-	3.497.777	141.830.450	-	-2.823.025	143.831.826
Peşin ödenmiş giderler	311.256	494.293	6.179	1.630.521	9.125.631	-	-	11.567.880
Cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar	59.974	740.578	6.098	9.969	4.295.498	-	-	5.112.117
Diğer dönen varlıklar	-	1.247.665	5.585	20.880.248	20.730.991	-	-	42.864.489
Satış amacıyla elde tutulan	-	-	-	-	72.677.835	8.159.030	-	80.836.865
Duran varlıklar								
Finansal yatırımlar	534.945	-	-	2.762.376	459.123	-	58.656	1.052.724
Ticari alacaklar	-	-	-	2.775.069	12.693	-	-	2.775.069
Diğer alacaklar	8.450	1.603.253	506	6.694	12.594.844	-	8.956.285	23.170.032
Öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar	437.696.940	59.131	123.034.426	283.259.499	447.891.932	-	-780.665.404	511.276.524
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	-	-	-	-	181.504.515	-	-154.582.202	26.922.313
Maddi duran varlıklar	1.669.516	26.418.793	2.369.982	407.443.325	75.984.820	-	20.284.314	534.170.750
Maddi olmayan duran varlıklar	58.292	249.149	-	4.063.615	427.300	-	12.909.365	17.707.721
Peşin ödenmiş giderler	4.448	51.937	-	607	42.553	-	-	99.545
Ertelenmiş vergi varlığı	555.164	1.253.825	23.670	17.980.295	85.463.735	-	1.718.768	106.995.457
Diğer duran varlıklar	19	-	-	-	16.228.457	-	-	16.228.476
Toplam varlıklar	610.003.807	64.470.028	130.047.907	792.458.358	1.940.792.045	8.159.030	-1.270.079.741	2.275.851.434

Satış gelirleri topluluk dışı (net)	3.203.432	100.275.726	-	124.331.803	736.239.607	-	-	964.050.568
Satış gelirleri topluluk içi	6.962.781	34.536	-	8.032.269	79.774.278	-	-94.803.864	-
Satışların maliyeti topluluk dışı (-)	-3.450.935	-60.246.984	-	-128.480.675	-752.726.968	-	-	-944.905.562
Dışı(-)								
Satışların maliyeti topluluk içi (-)	-7.044.509	-47.584	-	-8.414.571	-69.854.626	-	85.361.290	-
Brüt kar/zarar	-329.231	40.015.694	-		-4.531.174	-6.567.709	-9.442.574	19.145.006

5. Öz kaynak yöntemine göre değerlendirilen yatırımlar

Öz kaynak yöntemine göre değerlendirilen yatırımlardan yükümlülükler aşağıdaki gibidir (TL):

	31 Aralık 2014	31.Ara.13
Açılış Bakiyesi	423.761.299	432.328.443
Dönem karı/ zararı	85.569.448	68.865.119
Alınan temettüler	-7.848.399	-15.348.751
Grup içi satışların eliminasyonu(20)	-	-2.601.941
Diğer kapsamlı gelir	-8.037.610	4.781.462
Konsolidasyondan çıkan müşterek yönetime tabi ortaklıklar (21)	-	-36.638.997
Satış amacıyla elde tutulan duran varlıklar	-7.339.976	-
Sermaye azatımı	-	-27.736.239
Oran değişikliği etkisi	-	112.203
Kapanış bakiyesi	486.104.762	423.761.299

6. Şerefiye

31 Aralık 2014 ve 2013 tarihleri itibarıyla şerefiye tutarları aşağıdaki gibidir.(TL)

		Hesaplanan brüt şerefiye tutarı
İşlem tarihi	31.Ara.14	31.Ara.13
31.Ara.13	2.750.656	2.750.656
30.Kas.10	8.912.966	8.912.966
Toplam	12.043.473	12.043.473

7. Diğer varlık ve yükümlülükler

Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar aşağıdaki gibidir (TL):

	31.Ara.14	31.Ara.13
Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri	919.315	1.183.268
Sorumlu sıfatı ile kesilmiş vergi ve fonlar	2.641.252	3.563.049
Diğer	43.062	124.208
Toplam	3.603.629	4.870.525

8. Öz kaynaklar

(a) Ödenmiş Sermaye:

31 Aralık 2014 ve 2013 tarihleri itibarıyla Ana Ortaklığın sermayesi aşağıdaki gibidir (TL):

		31.Ara.14		31.Ara.13
Adı	Pay oranı	Pay tutarı	Pay oranı	Pay tutarı
.....Ailesi	35,37%	79.031.542	35,37%	79.031.542
.....Ailesi	33,12%	74.020.669	33,23%	74.265.669
Diğer	31%51	70.414.789	31,40%	70.169.789
	100%	223.467.000	100%	223.467.000

(b) Sermaye/karşılıklı iştirak sermaye düzeltmesi:

Ana Ortaklığın sermayesinde payı bulunan bağlı ortaklıklardan iştiraki dolayısıyla yapılan sermaye düzeltmesi aşağıdaki gibidir (TL) :

	31.Ara.14	31 Aralık 2013
Ana ortaklığın sermayesi	223.467.000	223.476.00
Bağlı ortaklıklar tarafından edinilen, Ana ortaklığa ait nominal değerleri hisse senedi tutarı	-787.396	-787.396
Toplam Sermaye	222.679.604	222.679.604

..... Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş. tarafından 2003 yılında edinilen ve 31 Aralık 2014 ve 2013 tarihleri itibarıyla Ana Ortaklığa ait 608.222 TL tutarında (31 Aralık 2004 tarihindeki Türk Lirası'nın satın alma gücüne göre düzeltilmiş tutar-1.208.359 TL) ve Alamsaş ..... Ağır Makina Sanayi A.Ş. tarafından edinilen ve 31 Aralık 2014 ve 2013 tarihleri itibarıyla Ana Ortaklığa ait 179.174 TL tutarındaki hisse senetleri bulunmaktadır.

(c) Kontrol gücü olmayan paylar:

Kontrol gücü olmayan paylar aşağıdaki gibidir (TL)

	31.Ara.14	31 Aralık 2013
Sermaye	32.051.864	32.051.864
Yasal yedekler	1.540.038	1.356.169

Diğer kapsamlı gelir	-4.734	931
Geçmiş yıllar / kar zararları	93.737.256	71.466.934
Dönem karı	11.248.928	24.545.947
Toplam	138.573.352	129.421.842

31 Aralık 2014 tarihi itibarıyla konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosundaki 11.248.928 TL (31 Aralık 2013 - 24.545.947 TL) tutarındaki kontrol gücü olmayan paylara ait dönem karının 11.467.831 TL'lik (31 Aralık 2013 - 25.505.347 TL) kısmı Bağlı Ortaklıklarından ..... Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.'nin sahip olmadığı %48,81 oranındaki payını ifade etmektedir

9. İlişkili taraf açıklamaları

- Müşterek yönetime tabi ortaklık
- İştirak
- Konsolidasyona girmeyen diğer adi ortaklıklar
- Konsolidasyona girmeyen diğer finansal yatırımlar

Örneğimizden görüldüğü üzere, Sermaye Piyasası mevzuatına tabi grup şirketlerinde konsolide finansal tablo raporlamaları diğer şirketlere oranla önemli eklemeler ve değişiklikler içermektedir. Bu düzenlemelerle şirketler topluluğu statüsündeki şirketlerin finansal durumlarını ve finansal performanslarını bir bütün olarak tüm paydaşların doğru değerlendirebilmesi imkanı sağlanmaya çalışılmaktadır.

SONUÇ

Ekonomik ve teknolojik gelişmenin hız kazandığı günümüzde, şirketler ile ilgili olarak ayrı ayrı bilgi ihtiyacının karşılanmasının dışında, Hukuki açıdan bir ilişkileri bulunmama ile birlikte ekonomik boyutlarda bir bütünlük oluşturan ve tek merkezden koordine edilen şirket topluluklarının kavranmasına yönelik bilgi ihtiyacının gündeme gelmesi bu ihtiyacı karşılamak amacıyla mali idarelerin vergi matrahını düzenleme çabalarının ötesinde, paydaşların bilgi ihtiyacını karşılamak üzere konsolide finansal tabloların düzenlenmesini zorunlu hale getirmektedir.

Çalışmamızda ortaya konulmaya çalışılan, çok sayıda ve oldukça karışık prosedürler gerektiren finansal tabloların konsolidasyonu ve raporlanması uygulamasında, zaman zaman bazı sorunların ve uygulamada bir takım zorlukların ortaya çıkması tabii ki kaçınılmazdır. Faaliyet konuları farklı olan şirketlerin finansal tabloları konsolide edilmek istendiğinde, muhasebe politikaları, değerlendirme yöntemleri, hesap planı ve raporlama sisteminde hesaplar arası farkların oluşması durumu ile karşı karşıya kalınacaktır.

Konsolide tablolar, topluluğun gerçekte olan durumunun bilgilerini verebilmesi için konsolidasyona alınacak tüm ortaklıklar için doğru konsolidasyon yöntemlerinin belirlenmesi ve tam konsolidasyon uygulanan örneklerde ana ortaklığın değerlendirme yöntemleriyle tutarlı yöntemlerin uygulanması gerekmektedir.

Konsolide finansal tablolar birden fazla şirketin varlık, borç, sermaye yapısı ve faaliyet sonuçlarını birleştirdiğinden, meydana gelen durumun ortalama bir değer niteliği taşımaktadır. Nitekim durumu kötü veya faaliyeti durgun olan bir ortaklık, grup içindeki finansal bünyesi güçlü ortaklıkların etkisinde kalarak iyi olarak görülebilir ve finansal durum bozukluğu diğer ortaklıkların sonuçları arasında eritilebilir. Ayrıca konsolidasyon yapılmadığı takdirde yasal olmayan yollara başvurulması, kârlı şirketi vergi ödememek için zararlı gibi gösterilmesi, şirketler arasında gerçek olmayan alım-satım işlemlerin olması ve benzeri durumların yaşanması kaçınılmaz olmakla birlikte, deneticiler ile ilgili olarak da ayrı bir külfet doğurmaktadır. Konsolidasyonun zorunlu olması hem bu karışıklıkları önleyecek, hem bilgilerin doğru şeffaf olduğunun güvenini verecek hem de denetim, bağlı

şirketlerle ilişkilerin denetimini değil üçüncü kişilerle olan işlemlerin denetimini yapacaktır.

Konsolide finansal tablolar hazırlanırken alınacak başlıca önlemler, grup içindeki kontrollerin, önemlilik kavramı dikkate alınmak suretiyle açıkça belirlenerek konsolidasyon yapılacak şirketlerin belirlenmesi, belirlenen şirketlerin muhasebe standartlarının ve para cinsinden ifade edilen finansal tablolarını ve sade bir dil ile herkesin anlayacağı şekilde dipnotların hazırlanmasını , bilanço tarihi ve bu tarihte sona eren dönem itibariyle grup şirketlerinin her türlü hesap mutabakatlarını tamamlamış olmaları ve bilanço tarihlerinin uyumlu hale getirilmiş olmasıdır. Türkiye için konsolide finansal tabloların hazırlanması oldukça önem taşımaktadır. İşletmelerin kendilerini geliştirerek kurumsallaşmaya başlamaları, aile şirketi yapısından kurtularak sermaye piyasalarına açılmaları konuyu daha da güncel hale getirerek bir nevi zorunluluk haline getirmiştir. Avrupa Birliği üyesi olma yolundaki ülkemizde yabancı yatırımlar artmakla birlikte, ülkemiz şirketlerinin de diğer ülkelerdeki yatırımları hızla artmaktadır.

Gelişmekte olan pazarlarda iş ortaklıkları çok sık görülen şirket formlarındandır. Bunun başlıca sebebi küresel bir şirketin Türkiye'deki yerel bir şirketle ortaklık kurarak Türkiye pazarına girmesidir; nitekim Türkiye'deki iş ortaklıklarının önemli çoğunluğu da bu tür yabancı-yerel ortaklık yapısına sahiptir. Bazı durumlarda yabancı-yerel ortaklık yapısı yasal bir zorunluluktur, örneğin Türkiye'de nükleer enerji sektöründe şirket kurmak için yabancı bir şirketle ortak olunması zorunludur.

Uluslararası yapılan işlerde hem muhasebe hem de vergi mevzuatı açısından pürüzlerin, karışıklıkların olması hem Türk yatırımcıları hem de yabancı yatırımcıları olumsuz etkilemektedir. Yatırım tercihlerini, kendi ülkelerindeki muhasebe standartlarına göre uygulayabilen karşılaştırmalı bilir raporlar hazırlayabildikleri, şirketlerin ana ve bağlı şirketler olmak üzere tüm tablolarını aynı anda değerlendirebileceği ülkeleri tercih etmeleri kaçınılmazdır.

Söz konusu durum yurt dışı işletmelerle ilgili uyum sorunlarının yansınca yurt işletmelerle ilgili olarak da uyum sorunlarına neden olmaktadır. Aynı kişiye bağlı birden fazla işletmelerin ayrı ayrı değerlendirilmesi finansal bilgi kullanıcıları

tarafından doğru bir kararın verilemeyeceğinin açık bir göstergesidir. Bu durumu önlemek ve karışıklığı gidermek ancak konsolidasyon sürecinde uluslararası muhasebe standartlarına eşdeğer Türkiye Muhasebe Standartları uygulamasını yalnızca kamu yararını ilgilendiren şirketlerde değil tüm Ticaret Kanunu'na tabi şirketler topluluğu statüsündeki şirketler için benimsemekle mümkündür.

KAYNAKÇA

1. ABACI İsmail, Avrupa Birliği Uzmanlık Tezi, Katılım Öncesi Yardım Aracı Fonlarının Muhasebeleştirilmesi, Ağustos 2014.
2. ACER Ali, Yüksek Lisans Tezi, Ticari Kredi Talebi Değerlendirme Sırasında Bankalar Tarafından Yapılan Mali Analiz Çalışmaları Ve Bilanço Aktarma Arındırma Politikaları,2010, Ankara
3. AĞCA Ahmet, AKTAŞ Rafet, Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama (IAS/IFRS) Standartları İMKB’de Yer Alan Firmaların Finansal Tablolarını Nasıl Etkiledi? Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi Sayı:18 Ağustos 2007
4. AK Belma, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Ulusal Ve Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyon Ve Bir Uygulama, 2004, Isparta
5. AKBULUT Akın, “Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamalarından Vergi Uygulamalarına Geçiş”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 383, 2012.
6. AKBULUT Yavuz, ŞAGAR Eser, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi ve Konsolide Mali Tabloların Hazırlanmasına İlişkin Esaslar, S.271,Mart 2004,Vergi Dünyası
7. AKBULUT Yıldız; Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi İle İlgili Olarak UMS, ABD ve İngiltere’deki Uygulamaların Amaç ve Kapsam Açısından Karşılaştırılması , Mevzuat Dergisi yı:4 sayı:42 haziran 2001
8. AKDOĞAN Nalan, Konuşma Metni PPT Sunumu, I Uluslararası Muhasebe ve Finans Sempozyumu, Gaziantep, 31 Mayıs-2 Haziran 2012.
9. AKDOĞAN Nalan, TENKER Nejat, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 6.Baskı, 1998, Gazi Kitapevi
10. AKGÜÇ Öztin , Mali Tablolar Analizi, İstanbul - 1995.
11. AKKAŞ Jale, [http://www.dunya.com/yorum-inceleme/Konsolide-finansal-tablolarin-hazirlanmasina-getirilen-degisiklikler-127687h.htm/Grant Thornton](http://www.dunya.com/yorum-inceleme/Konsolide-finansal-tablolarin-hazirlanmasina-getirilen-degisiklikler-127687h.htm/Grant%20Thornton) (Erişim 05.05.2015 00:45)
12. ALAGÖZ Ali, CERAN Yunus, “Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları, Meslek Örgütünden Beklentileri İle Mesleki Vizyon Algılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Konya İli Uygulaması”, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 7(14), 2007.

13. ARİFOĞLU Avni, Yüksek Lisans Tezi, Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Mali Tabloların Konsolidasyonu ve Türkiye Uygulaması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, , 2005, Ankara
14. ASLAN Ümmühan, “Konsolidasyon Teorileri ve Finansal Raporlara Olan Etkileri”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi 2014 .
15. ATAMAN Ümit, Şirketler Muhasebesi, Türkmen Kitapevi, 1996, İstanbul
16. ATİKELER Göksel, Yüksek Lisans Tezi, Holdinglerde Denetim ve Konsolide Mali Tablolar, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı 1989,s.67-69
17. BAĞCIOĞLU ÖZBEK Senem, SARISOY Özkan, SEZER KURT Neşe, “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Yasal Zorunluluk Olarak Uygulanması, Meslektaşlarımızın Mesleğe Devamını Etkiler mi?” I. Türk Coğrafyasında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Sempozyumu Bildiri Kitabı, Sinop, 25-26 Ekim 2011.
18. BALSARI Ç.K. , ÖZKAN S, DURAK M. G. , “Earnings Conservatism in Pre- and Post-IFRS Periods in Turkey: Panel Data Evidence on the Firm Specific Factors”. Accounting and Management Information Systems, 2010.
19. BOZDEMİR Enver, “KOBİ’ler İçin Türkiye Finansal Raporlama Standardının Uygulama Sürecine İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler”, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Yıl.6, Sayı.12,2014.
20. BÜYÜKİŞİK Emre, Holdinglerde Dönem Sonu İşlemleri ve Konsolide Mali Tablolar, S.225,Mayıs 2000,Vergi Dünyası.
21. ÇETİN Ayten , Yüksek Lisans Tezi, Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Türkiye’de Finansal Tablolar Konsolidasyonunun İncelenmesi, Marmara Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı, 1996 , İstanbul
22. DUMAN Ömer, Muhasebe Denetimi ve Raporlama, Ankara: TESMER Yayını 2001.
23. DURMUŞ Ahmet Hayri, Uluslararası Muhasebe Standartları, Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği Yayın No 7, İstanbul, 1992.
24. DÜNDAR Efe, Doktora Tezi, Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Çok Uluslu Şirketler, İstanbul Kültür Üniversitesi, 2013, İstanbul
25. ERGÜDEN Arif Engin, Yüksek Lisans Tezi, Sermaye Piyasası Kanununa Göre Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı , 2000, İstanbul
26. EYÜPGİLLER Saygın, Şirketler Topluluğunda Konsolidasyon, Detay Yayıncılık, Ankara, 2012

27. Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve, 16.05.2005 Tarih ve 25702 Sayılı Resmi Gazete,
28. GALİMİDİ Bağde Vera, Yüksek Lisans Tezi, İşletmelerde Nakit Yönetimi ve Bu Çerçeve Bir Finansal Analiz Örneği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı , 2010 , Ankara
29. GENÇTÜRK Mehmet, KARAMAN Nagehan ve YILMAZ Tayfun “KOBİ’ler için Uluslararası Muhasebe Standartlarının Değerlendirilmesi ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Farkındalık Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma”, Finans, Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, 2011
30. GÖKÇEN Başak, ATAMAN Akgül , ÇAKICI Cemal, Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2006, s. 233.
31. GÖKDENİZ Ümit, Muhasebe Uygulamalarındaki Uluslararası Farklılıklar ve Çözüm Önerisi, Avcıol Basım Yayın, İstanbul, 2005
32. GÖZLÜKLÜ Burçin, BÖLÜKBAŞ Tarık, TMS 27 Çerçevesinde Finansal Tabloların Konsolidasyonu s.337.Eylül.2009,Vergi Dünyası
33. GÜÇLÜ Faruk, ÇİÇEK Hüseyin, BENLİ Tahir, Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Genel Muhasebe, Detay Yayıncılık,2006.
34. GÜVEMLİ Oktay,“Türkiye’de Muhasebe Meslek Örgütünün 20. Yılı: Bir Değerlendirme”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 44. 2009.
35. İBİŞ Cemal, Konsolide Mali Tablolar, Yaylın Yayıncılık, Yayın no:116, İstanbul,2004
36. KAHRİMAN Murat, Yüksek Lisans Tezi, Holding Şirketlerde Mali Tabloların Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyonu, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, 2002, İstanbul
37. Kamu Gözetim Kurumu Muhasebe Standartları Ders Notları, Işık Üniversitesi, İstanbul Şubat 2015.
38. KARABINAR Selahattin; Kültür - Muhasebe Etkileşimi Açısından Muhasebe İklimi – Muhasebeye Kültürel Bakışlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005,
39. KAYA İdil, Türkiye Muhasebe Ve Finansal Raporlama Standartlarında Konsolide Finansal Tablolar, Türkmen Kitapevi, İstanbul, 2011
40. KORKMAZ Turhan, AÇIKGÖZ Ersin ve ERDOĞAN Sedat, “Değerleme Standartları ve Muhasebe Uygulamalarına Etkileri”, 26. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, 2007.

41. MAÇ Mehmet, Yurt Dışındaki veya Serbest Bölgedeki Şube İle İlgili Sermaye Hesabı ve Cari Hesap, Yaklaşım Dergisi, 2001,S.6
42. MEEK, G., Roberts, C., GRAY, S. (1995). “Factors influencing voluntary annual report disclosures by US, UK and continental European multinational corporations”, Journal of International Business Studies, Vol. 26, No. 3, 555-72
43. MOQBEL, M., BAKAY, A. (2010). Are US Academics and Professionals Ready for IFRS?.
44. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, T.C. Maliye Bakanlığı.
45. Nakit Akış Tablolarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 7)/ Hakkında Tebliğ Sıra No: 4
46. NETEK Okan, TFRS10-Konsolide Finansal Tablolar Standardı, S.375, Kasım 2012,Vergi Dünyası
47. ÖRTEN Remzi, KAVAL Hasan, KARAPINAR Aydın, Türkiye Muhasebe Finansal Raporlama Standartları (TMS-TFRS), Gazi Kitapevi, 2.Baskı, Ankara 2008. s. 383
48. ÖZDEMİR Ozan, Yüksek Lisans Tezi, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Üzerine Etkileri Ve Göller Yöresindeki Kobiler De Muhasebeden Sorumlu Yöneticiler Üzerine Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, 2007, Isparta
49. ÖZDEMİRCİ Fahrettin, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana bilim Dalı, Bankalarda Finansal Tabloların Konsolidasyonu, 2006,Ankara
50. ÖZKAN Özgür, UZUN KOCAMIŞ Tuğçe, UMS-TMS 27’ye Göre Konsolide Ve Bireysel Finansal Tabloların Hazırlanması (Uygulama Örnekleri),Yaklaşım Dergisi, Aralık 10,S.216
51. ÖZKAN Serdar ve ERDENER ACAR Ece “Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Finansal Tabloların Analizinde Dikkat Edilmesi Gereken Özellikli Alanlar”, 12. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu, Muhasebe Standartları, Temel Kavramlar ve Yaklaşımlar, İzmir Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası, Kıbrıs, 26-30 Kasım 2008.
52. PEKDEMİR Recep, Finansal Raporlamada Terminoloji Birliği – Uygulamadan Örnekler, Mali Çözüm Dergisi, İSMMMO Yayını Sayı.72, Eylül 2005, İstanbul.
53. PEKDEMİR Recep, Muhasebeciler için TMS-TFRS Uygulama Rehberi, 2008.

54. POROY ARSOY Aylin, “Kurumsal Şeffaflık ve Muhasebe Standartları”, AKÜ İİBF Dergisi, 10(2).2008.
55. SARAÇ Naim, Yüksek Lisans Tezi, Temel Mali Tabloların Konsolidasyonu ve Uygulaması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, İstanbul 1996.
56. SAYAR Zafer ve OKUR Mahmut, “KOBİ Finansal Raporlama Standartları Taslağı ve Ülkemizde Uygulanabilirliği”, 26. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, 23-27 Mayıs 2007.
57. SÖNMEZ Feriştah, “13 No’lu Türkiye Muhasebe Standardı-Stoklar”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı.9, Mayıs 2003.
58. ŞAVLI Tuba, Uluslar Arası Türkiye Finansal Raporlama Standartları, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara,2014
59. ŞENYILDIZ Mehmet, Yüksek Lisans Tezi, Sermaye Piyasası Kurulu Standartlarına Göre Finansal Tablolar Konsolidasyonu Ve Bir Uygulama, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, , 2004, İstanbul
60. TMSK, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu 2005 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara, 2005
61. Türk Ticaret Kanunu / Resmi Gazete/14 Şubat 2011 S.27846
62. Türkiye Muhasebe Standardı (TMS-31)Hakkında Tebliğ Sıra No: 14
63. TÜRMOB,Yayın no:32, Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK),Seri no:1,
64. ÜLKER M. Sema, Avrupa Topluluğunda Muhasebe Harmonizasyonu ve Konsolide Finansal Tablolar, Muhasebe ve Vergi Dünyası, Sayı 23, Mayıs, 1991, İstanbul
65. ÜLKÜ Sema, “KOBİ’ler için UFRS Taslağının Muhasebe Mesleği Mensupları Tarafından Algılanışına Yönelik Bir Araştırma (İstanbul örneği), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe-Finansman ABD, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008.
66. ÜSTÜNDAĞ Saim, Muhasebe Standartlarının Oluşturulma Süreci, Muhasebe ve Denetime Bakış, TURMOB Yayını, İstanbul 2000.
67. YALKIN Y.K., DEMİR Volkan, DEMİR D. “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Gelişimi”, Mali Çözüm Dergisi, Özel Sayı: 76, Kasım, s.298-300, 2006.
68. YANIK Serhat, TÜRKER İpek, Sürdürülebilirlik ve Sosyal Sorumluluk Raporlamasındaki Gelişmeler(Tümleşik Raporlama), İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi No:47. (Ekim 2012).

69. YILANCI Münevver, YILDIZ Birol, KİRACI Murat, Muhasebe Denetimi, Detay Yayıncılık, 2013,s.135
70. YILDIRIM Adnan, <http://www.batiymm.com.tr/?p=3664> erişim 20.05.2015 22: 04
71. YILDIZ Aytekin Ayhan, Yüksek Lisans Tezi, Uluslar Arası Muhasebe Standartlarına Göre Konsolidasyon, Marmara Üniversitesi İşletme Ana Bilim Dalı, 2001, İstanbul
72. YILMAZ Kenan -BAĞATUR Çağrı, ERDOĞMUŞ Adnan ‘’Holding ve Grup Şirketlerinde Yeni Türk Ticaret Kanunu ‘’Şirketler Topluluğu’’Düzenlemeleri ile Ne Tür İmkânlar, Yükümlülükler Ve Yaptırımlar Getirdi? Bu İmkânlardan Nasıl Faydalanabilir, Bu Düzenlemelere Yasal Uyumu Nasıl Sağlayabiliriz ?’’Holding_Ve_Grup-Şirketlerinde_Şirketler_Topluluğu-Düzenlemelerine_Uyum_02.12.2013.Pdf (Erişim,14.04.2015)
73. (<http://muhasebex.com/net-isletme-calisma-sermaye-degisim-tablosu/erişim> 05.04.2015 saat: 19: 54)
74. http://www.vergisorumlari.com.tr/makale_login.aspx?makaleno=3155/erişim 05.04.2015 21:30
75. http://kgk.gov.tr/content_detail-191-578-bagimsiz-denetime-tabi-olacak-sirketler-duyurusu.html/Erişim 02.05.2015 12: 47
76. <http://www.vmhk.org.tr/?p=6393> /Akın AKBULUT, 16.01.2015 Erişim 02.05.1015 13:01
77. <http://www.msmmmoo.org.tr/turmob/18032014/4.erişim> 10.05.2015 12:11
78. http://www.gtturkey.com/default.asp?PG=020901_TR&MKL00_CODE=GM_KLTR&MKL01_CODE=GT016
79. <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1072> erişim 10.05.2015 15: 51
80. http://www.avemmusavirlik.com/sirkuler/haber_oku.php?haber_id=27 Atilla BAYSAL Murat TOSUN, (Erişim 20.05.2015 22: 12)
81. http://www.kgk.gov.tr/contents/files/Pdf/KGK_Brosur.pdf
82. http://www.verginet.net/dtt/1/TFRS1TurkiyeFinansalRaporlamaStandartlarini_nilkUygulaması_6874.aspx 18.07.2015 20:53
83. http://www.kgk.gov.tr/content_detail-345-1055-tms-tfrs-2015-seti.html 19.07.2015 22:16
84. <http://www.kgk.gov.tr/contents/files/pdf/egitim/marmara/MuhasebeStandartlari.pdf>

85. [http://www.kgk.gov.tr/content_detail-191-618-kamu-yararini-ilgilendiren-kuruluslara-\(kayik\)-iliskin-duyuru.html](http://www.kgk.gov.tr/content_detail-191-618-kamu-yararini-ilgilendiren-kuruluslara-(kayik)-iliskin-duyuru.html)
86. (http://www.muhasabenet.net/makale_salih%20kiskis_smmm_fon%20akim%20tablosu%20hk%20bilinmeyenler.html) erişim 05.04.2015 17: 46